

MATSENO

Rena, batho ba Afrika-Borwa, Re elelwa ditlhokatoka tša rena tša maloba;
Re tlotla bao ba ilego ba hlokofoaletšwa toka le tokologo nageng ya gaborena;
Re hlompha bao ba ilego ba katanela go aga le go hlabolla naga ya gaborena; ebile
Re dumela gore Afrika-Borwa ke ya batho bohle ba ba dulago go yona; re le ngata e tee le ge re
fapana ka ditšo;
Ka fao, ka baemedi ba rena bao ba kgethilwego ntle le kgapeletšo, re amogela molaotheo wo bjalo
ka molaomogolo wa Repabliki gore re tlo –
Fodiša diphapano tša kgale mme re bope setšhaba seo se theilwego godimo ga dikelo tša
temokrasi, toka setšhabeng le ditokelomotheo tša batho;
Aga motheo wa setšhaba se se lokologilego sa temokrasi moo mmušo o theilwego godimo ga
thato ya batho gomme moagi yo mongwe le yo mongwe a šireleditšwego ke molao;
Kaonafatša khwalithi ya bophelo bja baagi ka moka le go lokolla bomakgoni bja motho yo
mongwe le yo mongwe; le go
Aga Afrika-Borwa ye e kopanego ya temokrasi yeo e ka kgonago go tšea maemo a yona a
maswanedi bjalo ka setšhaba se se ikemetšego ka noši ditšhabeng tša lefase ka bophara.
E ke Morena a ka boloka setšhaba sa gešo.
Nkosi Sikelel' iAfrika. Morena boloka setšhaba sa heso.
God seën Suid-Afrika. God bless South Africa.
Mudzimu fhatutshedza Afurika. Hosi katekisa Afrika.

^

KGAOLO YA 1

Mabakatheo

Repabliki ya Afrika-Borwa

1. Repabliki ya Afrika Borwa ke naga e tee yeo e ikemetšego ya temokrasi yeo e theilwego
godimo ga dikelo tše di latelago:
  - (a) Seriti sa setho, phihlelelo ya tekano le tšwetšopele ya ditokelo tša botho le ditokologo.
  - (b) Go se kgetholle batho go ya ka mmala le bong.
  - (c) Bogolo bja Molaotheo le pušo ya molao.
  - (d) Ditshwanelo tša batho ka moka ba bagolo tša go bouta, lenaneo le le swanago ka bophara
la bakgethi, dikgetho tša ka mehla le pušo ya temokrasi ya makgotlantši, go kgonthiša
maikarabelo, boikarabelo le tokologo.
2. Molaotheo wo ke wona molaomogolo wa Repabliki; molao goba maitshwaro ao a
thulanago le wona ga a amogelege, gomme ditlemo tšeo di tšweletšwago ke wona di swanetše
go phethagatšwa.

Boagi

3. (1) Go na le boagi bjo bo swanago bja Afrika-Borwa.
  - (2) Baagi ka moka ba –
    - (a) lebanwe ke ditokelo, ditshwanelo, le dikholo tša boagi ka go lekana; le
    - (b) go phetha mediro le maikarabelo a bona a boagi ka go lekana.
  - (3) Molao wa setšhaba o swanetše go beakanyetša khwetšagalo, tahlegelo le pušetšo ya boagi.

Koša ya Setšhaba

4. Koša ya setšhaba ya Repabliki e laolwa ke Mopresidente ka tirišo ya kgoeletšo.

Fologa ya Setšhaba

5. Mebala ya fologa ya Repabliki ke boso, gauta, talamorogo, bošweu, bohwiwidi le botalalerata bjalo ka ge go hlalošitšwe ebile go thadilwe šetulong 1.

Maleme

6. (1) Maleme a semmušo a Repabliki ke Sesotho sa Leboa, Sesotho, Setswana, SeSwati, SeVenda, SeTsonga, Seafrikane, Seisimane, Setebele, Sethosa le SeZulu.

(2) Ka go lemoga tirišo le maemo a tlase a maleme a gaborena a setšo, tše di hlotšwego ke histotri ya rena, mmušo o swanetše go tšea magato a maleba a a bonalago go phagamiša maemo le go tšwetša pele tirišo ya maleme a.

(3) (a) Mmuso wa setšhaba le mebušo ya diprofense e ka šomiša maleme a a itšego a semmušo mabakeng a semmušo, gomme go elwa hloko tirišo, kgonagalo, ditshenyegelo, mabaka a selete le tekatekano ya dinyakwa le dikganyogo tša Setšhaba ka moka goba tša profense ye e amegago, eupša mmušo wa setšhaba le mmušo wa profense ye nngwe le ye nngwe o swanetše go šomiša bonnyane maleme a mabedi a semmušo.

(b) Mebušo ya selegae e swanetše go ela hloko tirišo ya polelo le dikganyogo tša baagi ba yona.

(4) Mmušo wa setšhaba le Mebušo ya diprofense, ka go šomiša magato a semolao le a mangwe, e swanetše go laola le go hlokomela tirišo ya maleme a semmušo. Ntle le go phaela thoko mabaka a karolo ya (2), maleme ka moka a semmušo a swanetše go fiwa maemo a a swanago gomme a dirišwe ka tekatekano.

(5) Boto ya Maleme ka moka a Afrika-Borwa (A Pan South African Language Board) yeo e theilwego ka molao wa setšhaba e swanetše –

(a) go tšwetša pele le go hlola mabaka a maleba a tlhabollo le tirišo ya –

(i) maleme ka moka a semmušo;

(ii) maleme a MaKhoi, Manama le a Masan; le

(iii) polelo ya dika (ya dimumu le difoa); le

(b) go tšwetša pele le go tiišetša tlhompho ya –

(i) maleme ka moka a tlwaelo ao a šomišwago ke ditšhaba ka Afrika-Borwa go akaretšwa Sejeremane, Segerika Segujarati, Sepotokisi, Setamil Setelegu, Seurdu; le

(ii) Searabiki, Seheberu, Sanskrit le a mangwe a a dirišetšwago mabaka a sedumedi ka Afrika-Borwa.

KGAOLO YA 2

MOLAO WA DITOKELO

Ditokelo

7. (1) Molao wo wa ditokelo ke wona leswika la motheo la temokrasi mono Afrika-Borwa. Molao wo o akaretša ditokelo tša batho ka moka nageng ya rena mme wa tiišetša dikelo tša temokrasi tša tlhomphano ya setho, tekatekano le tokologo.

(2) Mmušo o swanetše go hlompha, go šireletša, go tšwetša pele le go phethagaša ditokelo tšeo di lego ka go Molao wa Ditokelo.

(3) Ditokelo tšeo di lego ka Molaong wa Ditokelo di angwa ke mellwane yeo e hwetšwago goba yeo e ukangwego mo karolong ya 36 goba mo gongwe mo Molaong wo.

Tirišo

8 (1) Molao wa Ditokelo o ama melao ka kakaretšo gomme o tlama pewomolao, khuduthamaga, lekgotlatoka, le makala ka moka a mmušo.

(2) molawana wa Molao wa Ditokelo o tlama baagi ba tlhago goba motho wa semolao, ge e le gore, goba ka moo go kgonagalago, go hlokomelwa mohuta wa tokelo goba mohuta wa tshwanelo ye nngwe le ye nngwe yeo e gapeletšwago ke tokelo yeo.

(3) Ge go dirišwa melawana ya Molao wa Ditokelo go baagi ba tlhago goba go motho wa semolao go ya ka mabaka a karolwana (2), kgorotshoko –

(a) gore e tle e fe maatla go tokelo Molaong, e swanetše go kgontšha, goba moo go

hlokegago e tšwetše pele, molaosetlwaedi go fihla moo e lego gore pewomolao ga e kgone go fa sephetho tokelong yeo; gomme

(b) e ka tšwetša pele melawanatlwaelo go fokotša tokelo ge e le gore phokotšo e sepelelana gabotse le karolwana 36(1).

(4) Motho wa semolao o swanetše ke ditokelo tšeo di lego ka go Molao wa Ditokelo go ya ka mohuta wa ditokelo le dinyakwa tša motho yoo wa semolao.

Tekano

9. (1) Batho bohle ba a lekana pele ga molao, gomme ba swanetše go hwetša tšhireletšo le kholego tše di lekanago tša molao.

(2) Go lekana go akaretša go ba le boipshino bjo bo tletšego bja ditokelo ka moka le ditokologo. Go tšwetša pele phihlelelo ya tekano, magato a semolao le a mangwe ao a hlamilwego ka nepo ya go šireletša le go tšwetša pele batho goba dihlopha tša batho, tšeo di šareditšwego ke kgethollo a ka tšewa.

(3) Mmušo ga wa swanela go kgetholla thwii goba ka mokgwa wa tharedi motho mang goba mang, lebakeng le itšego goba mabakeng ao a akaretšago mohlobo, bong, boimana, seemo mabapi le lenyalo, morafe goba setšo, mmala, tshekamelo ya bong, bogolo, bogole, bodumedi, letswalo, tumelo, šetšo, polelo le matswalo.

(4) Ga go motho yo a swanetšego go kgetholla thwii goba ka bomenetša motho yo mongwe go ya ka mabaka ao a tšweleditšwego go karolwana (3). Molao wa setšhaba o swanetše go hlangwa gore o thibele goba go šitiša kgethollo ye e sa nyakegego.

(5) Kgethollo go ya ka lebaka goba ka mabaka ao a tšweleditšwego go karolwana (3) ga se ya toka, ntle le ge go tšweleditšwe gore kgethollo yeo ke ya toka.

Seriti sa botho

10. Motho mang le mang o na le seriti sa gagwe sa seng, le tokelo ya gore seriti seo se hlomphele le go šireletšwa.

Bophelo

11. Motho mang le mang o na le tokelo ya go phela.

Tokologo le tšhireletšo ya motho

12. (1) Mang le mang o na le tokelo ya bolokologi le tšhireletšo bjalo ka ge e le motho, gomme go tšeo go akaretšwa tokelo ya –

(a) go se amogwe tokologo ntle le lebaka la go kwagala;

(b) go se golegwe ntle le tsheko;

(c) go se angwe ke mehuta yohle ya kgaphamadi e ka ba go tšwa setšhabeng goba Mathokong a praebete;

(d) go se hlorišwe ka mokgwa ofe goba ofe; le

(e) go se swarwe goba go se hlokofatšwe ka sehlogo, ka go hloka botho goba ka mokgwa wa go nyefola.

(2) Mang le mang o na le tokelo ya maemo a mmele le monagano, yeo e akaretšago tokelo ya –

(a) go itšeela sephetho mabapi le tša pele;

(b) tšhireletšo mmeleng le taolong ya mebele ya bona; le

(c) go se dirwe maitekelo a saense goba kalafo ntle le kwešišo le tumelelano.

Bokgoba, bohlinka, le go šomišwa ka kgapeletšo

13. Ga go motho yoo a swanetšego go dirwa lekgoba, mohlanka goba go šomišwa ka kgapeletšo.

Sephiri

14. Mang le mang o na le tshwanelo ya go ba le thopa; yeo e akaretšago tokelo ya gore go se be le –

(a) phuruphutšo ya gagwe ka seng goba legae;

- (b) phuruphutšo ya dithoto tša gagwe;
- (c) go amogwa diphahlo tša gagwe; goba
- (d) tsenatseno dikgokaganong tša bona tša sephiri.

Tokelo ya Bodumedi, Tumelo le kgopolo

15. (1) Mang le mang o na le tokelo ya bolokologi bja letswalo, bodumedi, monagano, tumelo le kgopolo.

(2) Merero ya bodumedi e ka phethagatšwa mafelong a mmušo goba mafelong ao a thušwago ke mmušo, ge fela e le gore –

- (a) merero yeo e latela melao yeo e beilwego ke bolaodi bja maleba bja setšhaba;
- (b) e phethagatšwa ka mokgwa wa go lekana; le gore
- (c) tsenelo ya merero yeo ga se ya kgapeletšo.

(3) (a) karolo ye ga e thibele molao wo o amogelago –

(i) manyalo ao a phethagaditšweng ka molao wa setšo sefe goba sefe goba tshepedišo ya sedumedi, molao wa motho ka nama goba molao wa lapa le itšego; goba

(ii) ditshepedišo tša motho ka boyena gotee le molao wa lapa go latela setšo se itšego goba seo se latelwago ke batho bao ba latelago tumelo ye itšego.

(b) Kamogelo go ya ka temana ya (a) e swanetše go sepedišana le karolo ye gammogo le melawana ye mengwe ya Molaotheo.

Tokologo tlhagišong ya maikutlo

16. (1) Mang le mang o na le tokelo ya go ntšha maikutlo, yeo e akaretšago –

- (a) tokologo ya dikgatišo le diphatlalatši tše dingwe;
- (b) tokologo ya go amogela goba go abela tshedimošetšo goba dikakanyo;
- (c) tokologo ya boithomelo bja tša bokgabo; le
- (d) tokologo ya tša thuto le dinyakišišo tša saense.

(2) Tokelo mo karolwaneng (1) ga e akaretše –

- (a) Tlhohleletšo ya ntwa;
- (b) Tlhohleletšo ya kgaphamadi ye e okaokago; goba
- (c) khuetšo ya lehloyo leo le itshamilego godimo ga mohlobo, morafe bong goba bodumedi, mme e tsošago tlhohleletšo ye e ka hlolago kotsi.

Kgobokano, tšhupetšo, kgwabo le ngongorego

17. Mang le mang o na le tokelo, ka khutšo ka ntle le go itlhama, go kgobokana, go dira ditšhupetšo, go gwaba, le go ngongorega.

Tokologo ya kwano

18. Mang le mang o na le tokokologo ya go kwana le ba bangwe.

Ditokelo tša dipolitiki

19. (1) Moagi yo mongwe le yo mongwe o na le tokelo ya go ikgethela go tša dipolitiki moo go akaretšago go –

- (a) hlama phathi ya dipolitiki;
- (b) kgatha tema medirong ya, le go kalatša maloko legatong la phathi ya dipolitiki; le
- (c) go tšwela phathi ya dipolitiki goba maikemišetšo a yona lesolo.

(2) Moagi yo mongwe le yo mongwe o na le tokelo ya go kgatha tema dikgethong tše di lokologilego tša ka mehla tša theramolao ye e hlomilwego go ya ka Molaotheo.

(3) Moagi yo mongwe le yo mongwe yo mogolo o na le tokelo ya –

(a) go bouta dikgethong tša lekgotla lefe goba lefe la theramelao leo le hlomilweng go ya ka Molaotheo, le go boutela sephiring; le

(b) go ba nkgetheng ditirelong tša setšhaba mme, ge a kgethilwe, a tšee maemo ao.

Boagi

20. Ga go moagi yo a swanetšeng go amogwa boagi.

Tokologo ya mosepelo le madulo

21. (1) Mang le mang o na le tokologo ya mosepelo.
- (2) Mang le mang o na le tokelo ya go tloga Repabliking.
- (3) Moagi yo mongwe le yo mongwe o na le tokelo ya go tsena go ba gona le go dula kae le kae moo a ratago Repabliking ka bophara.
- (4) Moagi mang le mang o na le tokelo ya go ba le pasporoto.
Tokologo ya go gweba, mošomo le profeshene
22. Moagi yo mongwe le yo mongwe o na le tokelo ya go ikgethela, ntle le kgapeletšo, kgwebo, mošomo goba profeshene. Ditiro tša kgwebo, mošomo goba profeshene di ka laolwa ke molao.

Dikamano modirong

23. (1) Mang le mang o na le tokelo ya go swarwa gabotse dikamanong tša modiro.
- (2) Mošomi yo mongwe le yo mongwe o na le tokelo ya –
  - (a) go hloma le go ba leloko la setlamo sa badiri;
  - (b) go kgatha tema mererong le mananeong a setlamo sa bašomi; le
  - (c) go straeka.
- (3) Mongmošomo yo mongwe le yo mongwe o na le tokelo ya –
  - (a) go hloma le go ba leloko la mekgatlo ya bengmešomo; le
  - (b) go kgatha tema medirong le mananeong a setlamo sa bengmešomo.
- (4) Setlamo se sengwe le se sengwe sa bašomi le mokgatlo wo mongwe le wo mongwe wa bengmešomo o na le tokelo ya –
  - (a) go beakantšha tshapedišo, mananeo le mediro ya yona;
  - (b) go ipopa; le
  - (c) go hloma le go ba maloko a federeišene.
- (5) Setlamo se sengwe le se sengwe, Mokgatlo wa bengmešomo le mongmošomo ba na le tokelo ya go tsenela ditherišano ka seboka. Molao wa setšhaba o ka bewa go laola ditherišano ka seboka. Bogolo bjoo molao o ka fokotšago tokelo mo Kgaolong ye, phokotšo yeo e swanetše go sepelelana le karolo 36 (1).
- (6) Molao wa setšhaba o ka amogela dipeakanyetšo tša tšhireletšo tša setlamo tšeo di hwetšwago ka ditumelelanong ka seboka. Bogolo bjoo molao o ka fokotšago tokelo mo Kgoalong ye, phokotšo yeo e swanetše go sepelelana le karolo 36 (1).

Tikologo

24. Mang le mang o na le tokelo –
  - (a) ya go ba tikologong yeo e ka se bego le kotsi bophelong bja gagwe; le
  - (b) go šireletša tikologo, kholegong ya meloko ya bjale le ye e sa tlogo ka melao ya maleba yeo e –
    - (i) thibelago tšhilafatšo ya tikologo le phokodišo ya tlhago;
    - (ii) go tšwetša pele pabalelo ya tlhago; le
    - (iii) go lota le go hlabolla ekholotši ye e tlogo tšea lebaka le letelele le tirišo ya ditlabelo tša tlhago ka nepo ya go tšwetša pele tlhabollo ye e bonalago ya ekonomi ya setšhaba.

Dithoto

25. (1) Ga go motho yo a swanetšego go tšeelwa dithoto ntle le go ya ka molao woo o amago mang le mang, le gona ga go molao woo o swanetšego go dumelela go tšewa ga dithoto ka šiši.
- (2) Dithoto di ka amogwa fela ka go latela molao wo o amago batho bohle –
  - (a) go morero wa setšhaba goba go phetha dikgahlego tša setšhaba; le
  - (b) go ya ka pušetšo, seroto seo e lego gore le nako le mokgwa wa tefo wo e lego gore o ka ba o kwanetšwe ke bao ba amegago goba o rerilwe goba o amogetšwe ke kgorotshoko.
- (3) seroto sa pušetšo, nako le mokgwa di swanetše go ba tša toka tše di lekanago, di bontšha tekatekano gare ga dikgahlego tša setšhaba le tša bao ba amegago go šetšwa mabaka a a

swanetšego, go akaretšwa –

- (a) Tirišo ya bjale ya thoto;
- (b) histori ya khwetšo le tirišo ya thoto;
- (c) theko ya mmaraka ya thoto;
- (d) maemo a dipeeletšo le dithušo tša thwii tša mmušo khwetšong le tlhabolong ya dithoto; le

(e) lebaka la kamogo semmušo.

(4) Mabakeng a karolo ye –

(a) dikgahlego tša setšhaba di akaretša phišegelo ya setšhaba mabapi le mpshafatšo ya naga le gore dimphafatšo tše di tla tliša tekatekano phihlelelong ya methopo ya didirišwa tša tlhago tša Afrika-Borwa; le gore

(b) thoto ga e ame naga fela.

(5) Mmušo o swanetše go tšea magato a a kwagalago a pewomolao le a mangwe, ditlabakelong tša wona, ka moo go kgonegago ka gona go tiišetša mabaka a a tla kgontšhago baagi go ikhweletša lefase ka motheo wa toka.

(6) Motho goba badudi bao bodulo bja bona bo tekatekišwago ke melao goba tšhomišo ya melao ya kgale ya kgethollo, ba swanetše, go ya ka Molao wa Palamente o laolago, go hwetša bodulo bjo bo tiišetšwego ke molao goba go hwetša thušo ye nngwe yeo e lego ya maswanedi.

(7) Motho goba badudi bao ba amogilweng naga morago ga 19 June 1913 ka baka la melao goba tšhomišo ya melao ya kgethollo go ya ka mmala ba na le tshwanelo, go ya ka moo Molao wa Palamente o laolago ka gona, go hwetša naga ya bona gape, goba go hwetša thušo ye nngwe ye e nago le toka.

(8) Ga go pegelo efe goba efe ya karolo ye yeo e ka thibelago mmušo go tšea magato a semolao le a mangwe go hwetša naga, meetse le ditokišo tše dingwe tša go swana le tšona, nepo e le go phošolla ditlamorago tša kgethollo ya batho go ya ka mmala tša nako ye e fetilego, ge fela e le gore phapogo efe goba efe dipeakanyetšong tša karolo ye di sepelelana le dipeakanyetšo tša karolo 36(1).

(9) Palamente e swanetše go bea molao wo o ukangwego karolwaneng ya (6).

Kago ya Dintlo

26. (1) Mang le mang o na le tokelo ya go ba le bodulo bjo bo lekanego.

(2) Mmušo o swanetše go tšea magato a maleba a molao le a mangwe, go ya ka mo o kgonago ka gona, go phethagatša tokelo ye kgato ka kgato.

(3) Ga go motho yo a swanetšego go ntšhwa ka ngwakong wa gagwe goba ngwako wa gagwe o phušulwe ntle le taelo ya kgorotsheko yeo e dirilwego ka morago ga go ela hloko mabaka ka moka a a amegago. Ga go molao wo o swanetšego go dumelela go ntšhiwa ga batho magaeng ka boithatelo.

Tlhokomelo ya tša maphelo, dijo, meetse le tšhireletšo ya leago

27. (1) Mang le mang o na le tokelo ya phihlelelo ya –

(a) ditirelo tša tlhokomelo ya maphelo, go akaretšwa le tlhokomelo ya maphelo go tša pelegi;

(b) dijo le meetse tše di lekanego; le

(c) tšhireletšo ya tša leago, go akaretšwa, ge e le gore ga ba kgone go ithuša ka bozona le bao ba itshepilego bona, thušo ya selapa yeo e swanetšego.

(2) Mmušo o swanetše go tšea magato a semolao le a mangwe, ka mo o ka kgonago, go fihlelela phethagatšo, kgato ka kgato, ya ye nngwe le ye nngwe ya ditokelo tše.

(3) Ga go motho yo a swanetšego go ganwa ka kalafo ya tšhoganetšo.

Bana

28. (1) Ngwana yo mongwe le yo mongwe o na le tokelo –

(a) ya go ba le leina le bosetšhaba go tloga pelegong;

(b) ya tlhokomelo ya ka lapeng goba tlhokomelo ya batswadi, goba tlhokomelong ye

swanetšego ge a tlošitšwe tlhokomelong ya tikologo ya lapa;

- (c) ya go hwetša phepo ya motheo, bodulo, tlhokomelo ya tša maphelo, le ditirelo tša leago;
  - (d) ya go šireletšwa tlhorišong, tlhokomologo, tšaišo goba kgobošo;
  - (e) ya go šireletšwa ditlwaelong tše mpe tša mediro;
  - (f) ya go se nyakwe goba go dumelelwa go dira mošomo goba go phetha ditirelo tše –
  - (i) di sa swanelago motho wa bogolo bja ngwana yoo; goba
  - (ii) go bea kotsing bophelo bja gagwe, thuto, boitekanelo bja mmele le monagano, goba semoya, maitshwaro, le tšwelopele setšhabeng;
  - (g) ya go se golegwe, ntle le ge seo e le yona kgato fela yeo e ka tšewago, gomme ge go le bjalo, godimo ga ditokelo tše ngwana yoo a di fiwago go karolo 12 le 35, ngwana yoo a ka golegwa fela nakwana ye nnyane; le gona o swanetše –
  - (i) go hlaolwa bagolegweng ba bangwe bao ba nago le nywaga ya ka godimo ga 18; gomme
  - (ii) a swarwe ka mokgwa wo, le ka mabakeng ao a tšeago šedi ya bogolo bja ngwana yoo.
  - (h) ya gore ngwana yoo a be le ramolao wa mmušo yoo ebilego a lefša ke wona, melatong yeo e sego ya bokebekwa, ge e le gore go se dire bjalo go ka tliša go folotša ga toka; le
  - (i) go se šomišwe thwii dithulanong tše go itlhamilwego, le go šireletšwa mabakeng a dithulano tše go dirišwago dibetša go tšona.
- (2) Dikgahlego tša ngwana e swanetše go ba tšona di šetšwago go feta se sengwe le se sengwe mererong ye mengwe le ye mengwe ye e amago ngwana yoo.
- (3) Mo karolong ye lentšu le “ngwana” le šupa motho yo a lego ka fase ga mengwaga ye 18.

Thuto

29. (1) Mang le mang o na le tokelo –

- (a) ya go hwetša thuto ya motheo, go akaretšwa thutomotheo ya ba bagolo; le
- (b) go tšwetša pele thuto yeo mmušo, go ya ka mabaka a a kwešišegago o swanetšego go tšea magato a maswanedi go dira gore e hwetšwa kgato ka kgato le gona e ka fihlelelega.

(2) Mang le mang o na le tokelo ya go hwetša thuto ka polelosemmušo goba maleme a semmušo a boikgethelo mo mafelong a thuto a setšhaba moo thuto yeo e tlogago e kgonagala. Go kgonthišiša phihlelelo le phethagatšo ya tokelo ye, mmušo o swanetše go lekola maano ka moka a thuto, go akaretšwa mafelo a thuto a go ruta ka polelo e tee, mo go tlogo hlokomelwa mabaka a a

latelago –

- (a) go se hlaole;
- (b) kgonagalo; le
- (c) phišegelo ya go nyaka go phošolla ditlamorago tša melao ya maloba ya kgethologanyo le mekgwa.

(3) Motho yo mongwe le yo mongwe o na le tokelo ya go hloma le go lota, ka ditshenyegelo tša gagwe, sehlongwa sa thuto se ikemetšego seo –

- (a) se sa kgethollego ka baka la morafe;
- (b) se ngwadišitšwego le mmušo; le
- (c) go lota maemo a thuto ao a sego ka fase ga ao a lego dihlongweng tša thuto tša setšhaba.

(4) Karolwana (3) ga e thibele dithušo tša mmušo mo dihlongweng tše di ikemetšego tša thuto.

Polelo le setšo

30. Mang le mang o na le tokelo ya go šomiša polelo ya gagwe le go kgatha tema mererong ya setšo sa boikgethelo, fela ga go yo a swanetšego go dira tše ka tsela ye e lego kgahlanong le mabaka a itšego a Molao wa Ditokelo.

Dihlopha tša setšo, bodumedi le tša polelo

31. (1) Batho ba e lego ditho tša sehlopha sa setšo, bodumedi goba polelo ye e swanago ga ba a swanela go ganetšwa tokelo, le ditho tše dingwe tša setšhaba seo –

- (a) go ipshina ka setšo sa bona, go latela bodumedi le go šomiša polelo ya bona; le
- (b) go hloma, go itswalanya le go tšweletša pele setšo, bodumedi le ditlemagano le mekgatlo ye mengwe ya setšhaba.

(2) Ditokelo mo karolwaneng ya (1) di ka no se ke tša šomišwa ka tsela yeo e tla bago kgahlanong le dipeakanyetšo tše dingwe tša Molao wa Ditokelo.

Tumelelo ya tshedimošo

32. (1) Mang le mang o na le tokelo ya go fihlelela –

- (a) tshedimošo efe goba efe yeo e swerwego ke mmušo; le
- (b) tshedimošo yeo e swerwego ke motho yo mongwe yeo e tsomegago gore go phethagatšwe goba go šireletšwe tokelo efe goba efe.

(2) Molao wa setšhaba o swanetše go bewa gore go phethagatšwe tokelo ye gomme o fa dikgato tše di swanetšego go imolla mmušo mathateng a taolo le ditšhelete.

Kgatotaolo ye e lokilego

33. (1) Mang le mang o na le tokelo ya go hwetša kगतotaolo yeo e lego molaong, ye e kwalago, gomme e sepedišwago ka tsela ye maleba ya semolao.

(2) Mang le mang yo ditokelo tša gagwe di amilwego gampe ke kगतotaolo o na le tokelo ya go fiwa mabaka ao a ngwadilwego.

(3) Molao wa setšhaba o swanetše go bewa go maatlafatša ditokelo tše, gomme o swanetše –

(a) go beakanyetša tekololefsa ya kगतotaolo ke kgorotsheko goba ge e le gore seo se swanetše, kgoro ye nngwe ya go ikemela ya go se tšee lehlakore;

(b) go bea maikarabelo go mmušo go tšwetša pele ditokelo tšeo di beilwego dikarolwaneng tša (1) le (2); le

(c) go tšwetša pele tshepedišo ye e phethagetšego.

Tumelelo go dikgorotsheko

34. Mang le mang o na le tokelo ya gore phapano efe goba efe yeo e ka rarollwago ka tirišo ya molao, e theetšwe phatlalatša pele ga kgoro ya tsheko goba moo go kgonegago, lekgotla goba foramong ye nngwe ye e ikemetšego mme e sa tšee go lehlakore.

Batho bao ba swerwego, ba golegilwego le ba latofatšwago

35. (1) Mang le mang yo a swerwego, mme go thwego o obile molato, o na le tokelo –

(a) ya go homola;

(b) ya go tsebišwa ka bonako –

(i) tokelo ya gagwe ya go homola;

(ii) ya go lemošwa ditlamorago tša go se homole;

(c) ya go se gapeletšwe go dira boipobolo bofe goba bofe goba go dumela se sengwe seo se ka šomišwago bjalo ka bohlatse kgahlanong le yena;

(d) go tlišwa pele ga kgorotsheko ka pela ka mo go ka kgonegago, fela e sego ka morago –

(i) ga diiri tše 48 a swerwe; goba

(ii) mafelelong a letšatši la pele la tsheko morago ga diiri tše 48 di fetile, ge e le gore diiri tše 48 di fela ka ntle ga diiri tša kgorotsheko tša tlwaelo goba ka letšatši leo e sego la tlwaelo la tsheko;

(e) ka letšatši la mathomo la go tšwelela pele ga kgorotsheko, a latofatšwe goba a tsebišwe lebaka leo le dirago gore go golegwa ga gagwe go tšwele pele goba a lokollwe; le

(f) go lokollwa kgolegong ge dikgahlego tša toka di dumela, go ya ka mabaka a a kwalago.

(2) Mang le mang yo a golegilwego, go akaretšwa le sebofša seo se ahlotšwego, o na le tokelo –

(a) ya go tsebišwa ka pele, lebaka la gore o swaretšwe eng;

(b) ya go ikgethela le go itsheba le ramolao, le go tsebišwa ka tokelo ye ka bonako;

(c) ya gore mmušo o mo fe ramolao yo a lefšago ke mmušo ge e le gore go se dire bjalo go

ka šitiša toka gomme a be a tsebišwe ka ga tokelo ye ka bonako;

(d) ya go phegišana mabapi le go ba molaong ga go golegwa ga gagwe pele ga kgorotsheko, gomme ge tshwaro ye e se molaong a lokollwe;

(e) go mabaka a kgolego ao a sepelelanago le seriti sa botho, go akaretšwa bonnyane, go ikotlolla le kabo, ka ditshenyegelo tša mmušo, ya bodulo bjo bo lekanego, phepo, ditlabelo tša go bala le kalafo; le

(f) ya go kgokagana le go etelwa ke –

(i) mogatša goba molekani wa gagwe;

(ii) ba leloko;

(iii) moeletši yo a ikgethelago yena wa sedumedi; le

(iv) ngaka yeo a ikgethelago yona.

(3) Mang le mang yo a latofatšwago o na le tokelo ya go šekišwa ka tsela yeo e nago le toka, go akaretšwa tokelo –

(a) ya go tsebišwa ka ga tatofatšo ya gagwe, gomme a fiwa dintlha tše di lekanego go mo kgontšha go fetola tatofatšo yeo;

(b) ya go fiwa nako le ditlabelo tše di lekanego gore a kgone go itokišetša tsheko;

(c) ya go sekišwa phatlalatša pele ga kgoro ya tsheko ya mehlang;

(d) go ba le tshekišo yeo e thomago e bilego e fela ka ntle le titelo yeo e sa kwešišagalego;

(e) ya go ba gona ge a sekišwa;

(f) ya go ikgethela le go emelwa ke ramolao, le go tsebišwa ka tokelo yeo ka pela;

(g) ya go neelwa ramolao yo a kgethetšwego molatofatšwa gomme a lefšago ke mmušo ge e le gore go se dire bjalo go ka hlola tšhitišo ye šorwana ya phethagatšo ya toka, le go tsebišwa ka tokelo yeo ka pela;

(h) ya go tšewa bjalo ka motho yo a se nago molato, ya go homola, le ya go se fe bohlatse tshekong;

(i) ya go fa bohlatse, le go phegiša bohlatse bjo bo fiwago;

(j) ya go se gapeletšwe go fa bohlatse bjo a ka ipofago ka bjona;

(k) ya go sekišwa ka polelo yeo yena molatofatšwa a e kwešišago, goba ge e le gore seo ga se kgonagale, ya go hlathollelwa bohlatse polelong yeo a e kwešišago;

(l) ya go se bonwe molato ka tiro goba go se phethagatšemo diro wo itšego ka ge seo e be e se molato molaong wa naga goba wa ditšhabatšhaba ka nako yeo tiro e bego e dirwa goba e tlogetšwego;

(m) ya go se sekišwe gape tatofatšong ka baka la tiragalo goba tlhokomollo go yeo e lego gore mosekišwa o šetše a kile a se bonwe molato goba a ilego a golegelwa yona;

(n) Kholegong ya dikotlo tše di laetšwego tše sego šoro o kalo ge e le gore dikotlo tše laetšwego tshenygo yeo di fetotšwe gare ga nako yeo tshenygo e dirilwego ka yona le nako ya kahlolo; le

(o) ya go dira boipiletšo, goba go lekola lefsa ka mo molato o sepedišitšwego ka gona ke kgorokgolo ya tsheko.

(4) Neng le neng fe karolo ye e nyaka gore tshedimošo e fiwe motho, tshedimošo yeo e swanetše go fiwa ka polelo yeo motho yoo a e kwešišago.

(5) Bohlatse bofe goba bofe bjo bo hweditšwego ka tsela yeo e ganetšanago le Molao wa Ditokelo bo swanetše go phaelwa thoko ge e le gore go bo amogela go šitiša tsheko yeo gore e se be le toka goba gore e be le bosodi.

Phokotšo ya ditokelo

36. (1) Ditokelo tše di lego ka Molaong wa Ditokelo di ka fokotšwa go ya ka molao wo o akaretšago moo e lego gore phokotšo yeo e tšewa bjalo ka ye e swanetšego setšhabeng seo se lokologilego, sa temokrasi, seo se theilwego seriting sa botho, tekanong le tokologong gomme go swanetše go elwa hloko mabaka ka moka, go akaretšwa le –

- (a) sebopego sa tokelo yeo;
  - (b) bohlokwa le maikemišetšo a phokotšo yeo;
  - (c) sebopego le mellwane ya phokotšo yeo;
  - (d) kamano magareng a tokelo yeo le maikemišetšo a yona; le
  - (e) mokgwa woo o sa šitišego phihlelelo ya maikemišetšo ao.
- (2) Ka ntle le lebaka le lego karolwaneng ya (1) goba ditaelong tše dingwe tša Molaotheo, ga go molao wo mongwe wo o swanetšego go fokotša tokelo yeo e tlišeditšwego go Molao wa Ditokelo.

Maemo a tšhoganetšo

37. (1) Maemo a tšhoganetšo a ka goeletšwa fela go ya ka Molao wa Palamente, le gona fela –

(a) ge e le gore bophelo bja setšhaba bo tšhošetšwa ka ntwā, tlhaselo tsogelokakaretšo, tlhakatlhakano, masetlapelo a a hlolwago ke tlhago le maemo a mabe setšhabeng; le

(b) kgoeletšo yeo e a tsomega go tliša khutšo le kagišo.

(2) Kgoeletšo ya maemo a tšhoganetšo, mmogo le molao ofe goba ofe woo o dirilwego goba magato ao a tšerwego go latela kgoeletšo yeo, di ka šoma fela –

(a) kholofelong; le

(b) mo matšatšing a a sa fetego 21 go tloga tšatšing la kgoeletšo, ntle le ge Kgobokano e ka tšea sephetho sa go katološa kgoeletšo. Kgobokano ya Setšhaba e ka tšea sephetho sa go katološa maemo a tšhoganetšo ka dikgwedi tše sa fetego tše tharo ka nako e tee. Katološo ya mathomo ya kgoeletšo ya tšhoganetšo e swanetše go tšewa ka sephetho seo go dumelanwego ka sona ke bontši bja dibouto tša maloko a Kgobokano ya Setšhaba. Katološo ye nngwe le ye nngwe yeo e latelago e swanetše go tšewa ke 60 persente ya maloko a Kgobokano ya Setšhaba. Sephetho seo se tšewago go ya ka temana ye se swanetše go tšewa fela morago ga ngangišano ya phatlalatša ya setšhaba kgobokanong ya palamente.

(3) Kgoro efe goba efe ya tsheko e ka ahlola go ba molaong ga –

(a) Kgoeletšo ya maemo a tšhoganetšo;

(b) katološo efe goba efe ya maemo a tšhoganetšo;

(c) molao ofe goba ofe wo o dirilwego goba kgato ye e tšerwego go latela kgoeletšo ya maemo a tšhoganetšo.

(4) Molao wo mongwe le wo mongwe wo o dirilwego go latela kgoeletšo ya maemo a tšhoganetšo o ka fapoga go Molao wa Ditokelo go fihla fela mo –

(a) go fapoga go tlogago go tsomega ka kgoeletšo ya tšhoganetšo; gomme

(b) molao –

(i) o sepelelana le ditlamego tša Repabliki go ya ka molao wa ditšhabatšhaba woo o šomišwago ge go na le kgoeletšo ya maemo a tšhoganetšo; gomme

(ii) o kwana le karolwana ya (5); e bile

(iii) o phatlaladitšwe ka Kuranteng ya Mmušo wa naga ka pela morago ga go hlongwa.

(5) Ga go Molao wa Palamente woo o dumelelago kgoeletšo ya tšhoganetšo, goba molao woo o dirilwego goba kgato efe goba efe yeo e tšerwego go latela kgoeletšo ya tšhoganetšo, yeo e kago dumelela goba go laela –

(a) go lebalela mmušo, goba motho mang goba mang yo a bego a tšea magato leineng la mmušo ditirong tšeo di sego molaong;

(b) go fapoga bjang goba bjang karolong ye; goba

(c) Phapogo ye nngwe le ye nngwe go tšwa go karolo yeo e umakilwego mo go Kholomo 1 ya lenaneo la Ditokelo tšeo go sa swanelwago go fapoga go tšona, go fihlela moo go bontšhwago ka thoko ga karolo yeo go Kholomo 3 ya lenaneo leo.

Lenaneo la Ditokelo tše go sa swanelago go fapogwa go tšona

- Nomoro ya karolo Leina la karolo Go fihla mo go fapoga go sa dumelelwego
- 9 Tekano Mabapi le kgethollo ye e sa lokago ka mabaka fela a mohlobo, mmala, morafe goba tlhago ya kgwerano, bong bodumedi goba polelo.
- 10 Tlhompho ya botho ka moka
- 11 Bophelo ka moka
- 12 Tokologo le tšhirele - Mabapi le dikarolwana (1)(d) le (e) le (2)(c) tšo ya motho
- 13 Bokgoba, bohlanga le Mabapi le bokgoba le bohlanga mošomo wa kgapeletšo
- 28 Bana Mabapi le:
- karolwana (1)(d) le (e)
  - ditokelo ditemaneng (i) le (ii) tša karolwana (1)(g): le
  - karolwana (1)(i) mabapi le bana ba mengwaga ye 15 le ka fase ga mengwaga yeo
- 35 Batho bao ba Mabapi le:
- swerwego, ba - dikarolwana (1)(a),(b) le (c) le (2)(d);
  - golegilwego le bao - ditokelo ditemaneng (a) go fihla ka (o) tša ba latofatšwago karolwana (3), ka ntle le temana (d);
  - karolwana (4); le - karolwana (5) mabapi le tlogelo ya bohlatse ge e le gore go fa bohlatse bjoo go ka dira gore tsheko e be yeo e sa lokago.

(6) Ge motho mang goba mang a golegilwe ntle le tsheko go latela phapogo go ditokelo tša gagwe ka lebaka la kgoeletšo ya maemo a tšhoganetšo, mabaka a a latelago a swanetše go hlokomelwa:

(a) Leloko la gabo motho yo a golegilwego leo e lego motho yo mogolo, goba mogwera wa gagwe o swanetše go tsebišwa ka go golegwa ga motho yoo.

(b) Tsebišo e swanetše go tšweletšwa ka Kuranteng ya Mmušo pele ga matšatši a mahlano fela morago ga ge motho a swerwe, go hlagišwa leina la mogolegwa, lefelo le mabaka a tšhoganetšo ao a golegilwego ka tlase ga wona.

(c) Mogolegwa o swanetše go dumelelwa go ikgethela le go etelwa ke ngaka dinakong tše di lebanego.

(d) Mogolegwa o swanetše go dumelelwa go ikgethela le go etelwa ke ramelao dinakong tšeo di lebanego.

(e) Kgorotsheko e swanetše go lekodišiša mabaka a kgolego ya motho ka ntle le tikatiko pele go feta matšatši a 10 morago ga gore motho yoo a golegwe, e bile kgorotsheko e swanetše go lokolla mogolegwa ka ntle le ge go golegwa ga gagwe go tsomega go phethagatša khutšo le molao.

(f) Mogolegwa yo a sa lokollwego go ya ka tekolo ya (e), goba yoo a sa lokollwego go ya ka tekolo ya temana ye, a ka dira kgopelo go kgorotsheko go lekodišiša kgolego ya gagwe sefsa nakong ye nngwe le ye nngwe morago ga matšatši a 10 tekolo ya pele e fetile, gomme kgoro e swanetše go lokolla mogolegwa ntle le ge go sa hlokega go tšwela pele ka kgolego go

phethagatša khutšo le toka.

(g) Mogolegwa o swanetše go dumelelwa gore a itšweletše ka sebele kgorong ya tsheko efe goba efe yeo e lego gare e lekodišiša maemo a gagwe a go golegwa, le go emelwa ke ramolao tshekong yeo, le go dira dikgopelo kgahlanong le go tšwetšwa pele ga go golegwa ga gagwe.

(h) Mmušo o swanetše go tšweletša mabaka a a ngwadilwego pele ga kgoro ya tsheko ao ka ona o hlalošago mabaka a go tšwela pele ka kgolego ya motho yoo., gomme khopi ya mabaka ao e swanetše go fiwa mogolegwa matsatši a a sego ka fase ga a mabedi pele kgoro e lekola lefsa go swarwa ga motho yoo.

(7) Ge kgoro ya tsheko e lokolla mogolegwa, motho yoo ga a swanela go golegwa gape mabakeng ao a swanago le ao a bego a golegilwe ka ona, ntle le ge mmušo o ka tliša mabaka a go kwala a gore motho yoo a golegwe gape.

(8) Dikarolwana (6) le (7) ga di šomišwe bathong bao e sego baagi ba Afrika-Borwa, gomme ba golegilwe ka baka la phapano ya marumo ya ditšhabatšhaba. Eupša mmušo o swanetše go obamela ditekano tša molao wa setho wa ditšhabatšhaba kgolegong ya batho ba ba swanago le bao.

Phethagatšo ya ditokelo

38. Mang le mang yoo a ngwadilwego karolong ye o na le tokelo ya go ya go kgorotsheko ya maswanedi moo a tlogo bega go nyatšwa ga ditokelo tša gagwe tše di lego Molaong wa Ditokelo, le kgoro ya tsheko e ka mo fa tharollo yeo e swanetšego, go akaretšwa le go tsebagatšwa ga ditokelo tše. Batho bao ba ka boledišanago le kgoro ke:

(a) motho mang le mang yoo a emelago dikgahlego tša gagwe ka nama;

(b) mang goba mang yoo a emelago batho ba bangwe bao ba palelwago ke go ikemela ka bo bona;

(c) mang goba mang yoo a emego bjalo ka leloko, goba a emetšego dikgahlego tša sehlopha sa batho;

(d) mang le mang yoo a emelago dikgahlego tša setšhaba; goba

(e) mokgatlo wo o emelago dikgahlego tša maloko a wona.

Tlhathollo ya Molao wa Ditokelo

39. (1) Ge go hlathollwa Molao wa Ditokelo, kgorotsheko, lekgotlatshekišo goba foramo

(a) e swanetše go tšwetšwa pele moya wo mobotse wa dinyakwa tša setšhaba, woo o bontšhago setšhaba se se lokologilego sa temokrasi se se theilwego godimo ga seriti sa botho, tekano le tokologo;

(b) e swanetše go hlokomela molao wa ditšhabatšhaba; le

(c) go ka šetša molao wa dinaga tše dingwe.

(2) Ge go hlathollwa molao ofe goba ofe, le ge go tšwetšwa pele “common law” goba molao wa setšo goba molao, kgoro efe goba efe ya tsheko e swanetše go tšwetšwa pele phišego, maikemišetšo le sephetho sa Molao wa Ditokelo.

(3) Molao wa Ditokelo ga o ganetše go ba gona ga ditokelo tše dingwe goba ditokologo tše dingwe tše di amogelwago goba di fiwago ke molaosetlwaedi, goba molao, ge fela tše ka moka di nyalelana le Molao wo.

KGAOLO YA 3

MMUŠO WA mohlakanelwa

Mmušo wa Repabliki

40. (1) Mo Repabliking, mmušo o theilwe e le wa setšhaba, wa profense le wa tikologo, yeo e ikemego, e šomišanago ebile e tswalanego.

(2) Makala ka moka a mmušo a swanetše go obamela le go latela mabaka a a lego Kgaolong ye gomme a sepediše mediro ya ona ka gare ga mellwane ya Kgaolo ye.

Metheo ya Mmušo wa Mohlakanelwa le dikamano tša semmušo

41. (1) Makala ka moka a mmušo le mekgatlo ka moka ye e lego ka go ona e swanetše –
- (a) go lota khutšo, botee bja setšhaba le go se aroganyege ga Repabliki;
  - (b) go babalela boiketlo bja batho ba Repabliki;
  - (c) go aba mmušo wa go šoma gabotse, wa phatlalatša, wa maikarabelo wa tšhomišano Repabliking ka bophara;
  - (d) go botegela Molaotheo, Repabliki, le batho ba yona;
  - (e) go hlompha maemo a molaotheo, dihlongwa, maatla le mediro ya mmušo makaleng a mangwe;
  - (f) go se itšeele goba go ipha maatla goba mediro ka ntle le yeo ba e filwego go ya ka Molaotheo;
  - (g) go šomiša maatla le go dira mediro ya wona ka tsela yeo e sa tshwenyanego le maemo a makala a mangwe a mmušo a mafelong medirong goba dihlongweng; le
  - (h) go šomišana le makala a mangwe ka go tshepana le –
  - (i) Ka go tliša segwera;
  - (ii) ka go thušana le go eletšana;
  - (iii) ka go tsebišana ka, le go rerišana ditabeng tšeo e lego tše bohlokwa go tšona ka moka;
  - (iv) ka go kopanya ditiro le melao ya tšona;
  - (v) ka go se fapoge ditseleng tšeo go kwanwego ka tšona; le
  - (vi) ka go efoga go tšeelana dikgato tša molao magareng a tšona.
- (2) Molao wa Palamente o swanetše –
- (a) go hloma goba o beakanyetše dibopego le dihlongwa go tšwetša pelele go nolofatša dikamano tša semmušo; le
  - (b) go beakanyetša mekgwa le ditshepedišo tša maswanedi tša go nolofatša tharollo ya diphapano magareng a makala a mmušo.
- (3) Setho sa mmušo seo se nago le phapano le setho se sengwe sa mmušo se swanetše go leka go rarolla phapano yeo ka go tšea magato ka moka a a kwalago, go leka go rarolla phapano yeo ka go šomiša mekgwa le ditshepedišo ka moka tšeo di beetšwego lebaka leo, gomme se tšee matsapa ka moka pele ga ge se ka kgopela kgoro ya tsheko go rarolla phapano yeo.
- (4) Ge kgoro ya tsheko e kgotsofetše gore ga se go phethwe dinyakwa tša karolo ya (3), e ka bušetša phapano yeo morago go ditho tša mmušo tšeo di angwago ke sephetho seo.

KGAOLO YA 4

Palamente

Sebopego sa Palamente

42. (1) Palamente e bopša ke –
- (a) Kgobokano ya Setšhaba; le
  - (b) Khansele ya Setšhaba ya Diprofense.
- (2) Kgobokano ya Setšhaba le Khansele ya Setšhaba ya Diprofense di kgatha tema mo go hlangweng ga melao go ya ka tshepedišo yeo e beakantšwego ka Molaotheong.
- (3) Kgobokano ya Setšhaba e kgethelwa go emela batho le go kgonthišiša pušo ka batho ka tlase ga Molaotheo. E dira seo ka go kgetha Mopresidente, ka go hloma lekgotla la setšhaba moo go ahlaahlwago merero ya sona, ka go hlama melao le go sekaseka le go hlokomela ditiro tša khuduthamaga.
- (4) Khansele ya Setšhaba ya Diprofense e emela diprofense go kgonthišiša gore dikgahlego tša tšona di elwa hloko makaleng a mmušo wa naga. E dira se ka go kgatha tema tlhamong ya melao ya setšhaba le ka go hloma foramo ya setšhaba moo setšhaba se ka lekodišišago merero yeo e amago diprofense.
- (5) Mopresidente a ka bitša Palamente nakong ye nngwe le ye nngwe go tsenela pitšo yeo e sego ya mehlang go ahlaahla merero ye bohlokwa.

(6) (a) Tulo ya Palamente ke Cape Town, fela Molao wa Palamente, wo o hlamilwego go ya ka karolo ya 76 (1) le ya (5) o ka tšea sephetho sa gore tulo ya Palamente e lefelong le lengwe.

Maatla a go hlama melao a Repabliki

43. Mo Repabliking, maatla a go hlama melao –

(a) a mmušo wa naga ka bophara, a magetleng a Palamente, bjalo ka ge go rulagantšwe mo karolong ya 44;

(b) a diprofense a magetleng a Theramelao ya profense go ya ka moo go rulagantšwego ka gona karolong ya 104; le

(c) a mebušogae, a magetleng a dikhansele tša bommasepala, bjalo ka ge go beakantšwe mo go karolo ya 156.

Maatla a go hlama melao ya naga

44. (1) Maatla a go hlama melao ya naga bjalo ka ge e le boikarabelo bja Palamente –

(a) a fa Lekgotlatheramelao maatla –

(i) a go fetola Molaotheo;

(ii) go bea molao mabapi le morero ofe goba ofe, go akaretšwa taba ya mahlakore a tirelo ao a beilwego go Šetulo 4, eupša go sa akaretšwe, go ya ka karolwana ya (2), taba yeo e amago lehlakore la tirelo le le beilwego ka šetulong ya (5); le

(iii) go aba maatla afe goba afe a yona a go hlama melao, ka ntle le maatla a go kgona go fetola Molaotheo, go lekgotla lefe goba lefe la go hlama melao lekaleng le lengwe la mmušo; le

(b) go fa Khansele ya Setšhaba ya Diprofense maatla –

(i) a go kgatha tema phetolong ya Molaotheo, go ya ka karolo 74;

(ii) a go fetiša go ya ka karolo 76, melao mabapi le morero ofe goba efe wa tiragatšo wo o welago ka go Šetulo 4, le morero ofe goba ofe wo o tsomegago molaotheong go amogelwa go ya ka Karolo ya 76; le

(iii) go šetša, go ya ka karolo ya 75, molao wo mongwe le wo mongwe wo o hlamilwego ke Kgobokano ya Setšhaba.

(2) Palamente e ka tsenatsena ditaba ka go hlama Molao go latela Karolo ya 76 (1) mabapi le taba yeo e welago ka gare ka lehlakore la modiro leo lego lenaneong le tšweleditšwego go Šetulo 5, ge go hlokega –

(a) go boloka tšhireletšo ya Setšhaba;

(b) go boloka botee bja ekonomi;

(c) go boloka maemo a bohlokwa a setšhaba;

(d) go hloma maemo a minimamo a a tsomegago phethagatšong ya ditirelo; goba

(e) go thibela ditiro tša go se kwagale tše di ka tšewago ke profense mme di ka amago gampe dikgahlego tša profense ye nngwe goba naga ka bophara.

(3) Molao mabapi le taba yeo e tlogago e tsomega go, goba ka sewelo go, phethagatšo ya maatla a a amago morero ofe goba ofe wo o lego lenaneong la Šetulo ya 4, go mehola ka moka, molao mabapi le morero wo o tšweleditšwego go Setulo 4.

(4) Ge e šomiša maatla a yona a go dira melao, Palamente e tlangwa ke Molaotheo fela, gomme e swanetše go šoma go ya ka, ka mellwaneng ya, Molaotheo.

Melawana ya mohlakanelwa le ditaello le dikomiti tša mohlakanelwa

45. (1) Kgobokano ya Setšhaba le Khansele ya Setšhaba ya Diprofense di swanetše go hloma komiti ya go hlama melawana le ditaello tša mohlakanelwa mabapi le merero ya Kgobokano le ya Khansele, go akaretšwa melawana le ditaello –

(a) tša go beakanya mokgwa wa go sepediša le go kgonthišiša tsela ya go dira melao, go akaretšwa go bewa ga mellwane ya dinako tšeo go swanetšego go phethwa kgato ye nngwe le ye nngwe tshepedišong yeo;

(b) go hloma dikomiti tša mohlakanelwa tšeo di bopšago ke baemedi ba ba tšwago go

Kgobokano le Khansale gore di lekodišiše le go bega ka ga Melaokakanywa yeo e ukangwego mo dikarolong tša 74 le 75; yeo e amago dikomiti tša mohuta woo;

- (c) go hloma komiti ya mohlakanelwa go lekodišiša Molaotheo, bonnyane ngwaga ka ngwaga; le
- (d) go laola merero ya –
  - (i) komiti ya mohlakanelwa ya melawana;
  - (ii) Komiti ya Poelano;
  - (iii) Komiti ya go sekaseka Molaotheo; le
  - (iv) Dikomiti dife goba dife tša mohlakanelwa tše di theilwego go ya ka temana ya (b).
- (2) Maloko a Kabinete, maloko a Kgobokano ya Setšhaba le baemedi ba Khansale ya Setšhaba ya Diprofense ba na le ditokelo le dikgahlego pele ga komiti ya mohlakanelwa ya Kgobokano le Khansale bjalo ka ge ba na le tšona pele ga Kgobokano goba le Khansale.

Kgobokano ya Setšhaba

Sebopego le kgetho

- 46. (1) Kgobokano ya Setšhaba e bopša ke basadi le banna ba magareng a 350 le 400, bao ba kgethilwego go ba maloko go ya ka mabaka a lenaneokgetho leo –
  - (a) le beilwego ka molao wa setšhaba;
  - (b) le theilwego godimo ga rolo ya mang le mang ya go bouta ya setšhaba;
  - (c) le fago bogolo bja minimamo bja go bouta bja nywaga ye 18; gomme
  - (d) le hlolago, ka kakaretšo, boemedi bja go lekalekana.
- (2) Molao wa Palamente o swanetše go beakanyetša fomula ya go laetša palo ya maloko a Kgobokano ya Setšhaba.

Boleloko

- 47. (1) Moagi yo mongwe le yo mongwe yo a nago le ditshwanelo tša go boutela Kgobokano ya Setšhaba o na le tshwanelo ya go ba leloko la Kgobokano; ka ntle le –
  - (a) motho yo mongwe le yo mongwe yo a kgethilwego ke, goba a le tirelong ya, mmušo gomme a amogela moputso mabapi le maemo ao goba tirelo yeo, go sa balwe –
    - (i) Mopresidente, Motlatšamopresidente, Ditona le Batlatšatona; le
    - (ii) bahlankedi ba bangwe bao mešomo ya bona e sepelelanago le mešomo ya leloko la Palamente gomme go tsebišitšwe gore e sepelelana le mešomo yeo go ya ka molao wa naga;
  - (b) maloko a go ya go ile a Khansale ya Setšhaba ya Diprofense, goba maloko a theramelao ya profense goba Khansale ya Mmasepala;
  - (c) bakoloti bao ba sego ba fiwa thušo ya go ka ba tsošološa;
  - (d) mang le mang yo kgorotshoko ya Repabliki e mmegilego gore ga se a felela monaganong; goba.
  - (e) mang le mang yoo ge karolwana ye ya molao e se no tsena tirišong a ka bonwago molato gomme a romelwa kgolegong nako ya go feta dikgwedi tše 12 ka ntle le go ikgethela go lefa faene, Repabliking goba ka ntle ga Repabliki ge e le gore tiro yeo e be e ka ba molato Repabliking; eupša ga go yoo a swanetšego go tšewa bjalo ka molatofatšwa go fihla boipiletšo bja gagwe kgahlanong le kotlo bo šetše bo kwelwe goba go fihla ge nako ya boipiletšo e fetile. Kganelo go ya ka temana ye e fela ka morago ga mengwaga ye mehlang motho a filwe kotlo.
- (2) Motho yo a sa dumelwago go ba leloko la Kgobokano ya Setšhaba go ya ka karolwana ya (1)(a) goba (b) a ka ba nkgetheng wa Kgobokano, fela go swanetše go hlokomelwa mapheko le mabaka ao a beilwego ke molao wa naga.
- (3) Motho o lahlegelwa ke go ba leloko la Kgobokano ya Setšhaba ge –
  - (a) a kgaotša go ba nkgetheng; goba
  - (b) a sa be Kgobokanong ntle le tumelelo mabakeng ao melawana le ditaello tša Kgobokano di laelago go lahlegelwa ke go ba leloko.
- (4) Dikgoba Kgobokanong la Setšhaba di swanetše go tlatšwa go ya ka molao wa Setšhaba.

Boikano le boitlamo

48. Pele maloko a Kgobokano ya Setšhaba a ka thoma go phethagatša mešomo ya ona Kgobokanong, a swanetše go ikana goba go itlama go botegele Repabliki le go obamela Molaotheo, go ya ka Šetulo 2.

Lebaka la Kopano ya Setšhaba

49. (1) Kgobokano ya Setšhaba e kgethwa go šoma lebaka la mengwaga ye mehlano.
- (2) Ge Kgobokano ya Setšhaba e ka phatlalatšwa go ya ka Karolo ya 50, goba ya phatlalala ge lebaka la yona le fedile, Mopresidente, ka kgoeletšo, o swanetše go bitša le go bea matšatšikgwedi a kgetho yeo e swanetšego go swarwa lebakeng la matšatši a 90 ka morago ga ge Kgobokano e se no phatlalala goba ge lebaka la yona le fedile.
- (3) Ge dipelo tša dikgetho di sa tsebišwe magareng a nako ye e beilwego go Karolo ya 190 goba ge dikgetho di ka phaelwa thoko ke kgorotsheko, Mopresidente, go ya ka kgoeletšo, o swanetše go goeletša le go bea letšatši la dikgetho tše dingwe, tšeo di swanetšego go swarwa magareng a matšatši a 90 a go fela ga lebaka leo goba ga letšatši leo dikgetho di phaetšwego thoko ka lona.
- (4) Kgobokano ya Setšhaba e dula e na le maatla a go šoma go tloga letšatšing leo e phatlaladitšwego ka lona, goba go fela ga lebaka la yona, go fihla letšatši pele ga dikgetho tša Kgobokano ye e latelago.

Phatlalatšo ya Kgobokano ya Setšhaba pele ga go fela ga lebaka la yona

50. (1) Mopresidente o swanetše go phatlalatša Kgobokano ya Setšhaba ge –
- (a) Kgobokano e tšere sephetho sa go phatlalala, ka thekgo ya bouto ya bontši bja maloko a yona; gomme
- (b) mengwaga ye meraro e fetile morago ga go kgethwa ga Kgobokano.
- (2) Moswarelamopresidente o swanetše go phatlalatša Kgobokano ya setšhaba ge –
- (a) go na le sekgala ka ofising ya Mopresidente; gomme
- (b) Kopano e palelwa ke go kgetha Mopresidente yo mofsa lebakeng la matšatši a 30 morago ga ge sekgala se tšweletše.

Mabaka a tulo le a maikhutšo

- 51 (1) Morago ga dikgetho, go dula la mathomo ga Kgobokano ya Setšhaba go swanetše go phethagala letšatšing leo le beakantšwego ke Mopresidente wa Kgorotsheko ya Molaotheo, fela e sego go feta matšatši a 14 morago ga tsebišo ya dipelo. Kgobokano ya Setšhaba e ka ipeela nako le lebaka la go dula le go ikhutša.
- (2) Mopresidente a ka bitša Kgobokano ya Setšhaba go tla pitšong ye e sego ya mehleng nakong ye nngwe le ye nngwe go tla go rera ditaba tšeo e sego tša mehleng.
- (3) Ditulo tša Kgobokano ya setšhaba di dumeletšwe mafelong a mangwe sego tulong ya Palamanete fela ge go lebeletšwe dikgahlego tša setšhaba, tšhireletšo goba boiketlo, le fela ge seo se beakanyeditšwe mo melawaneng le ditaelong tša Kgobokano.

Spikara le Motlatšaspikara

52. (1) Ge e dula la mathomo morago ga go kgethwa, goba ge go tšomega go tlatša sekgala se se itšego, Kgobokano ya Setšhaba e swanetše go kgetha Spikara le Motlatšaspikara go tšwa malokong a yona.
- (2) Mopresidente wa Kgorotsheko ya Molaotheo o swanetše go swara marapo ge go kgethwa Spikara, goba a kgethe moahlodi yo mongwe go dira seo. Spikara sona se swara marapo ge go kgethwa Motlatšaspikara.
- (3) Tšhepedišo yeo e beilweng go Karolo A ya Šetulo 3 e šomišwa le ge go kgethwa Spikara le Motlatšaspikara.
- (4) Kgobokano ya Setšhaba e ka tloša Spikara goba Motlatšaspikara ka go tšea sephetho se se bjalo. Bontši bja maloko a Kgobokano bo swanetše go ba gona ge go tšewa sephetho.
- (5) Go ya ka melawana le ditaelo tša yona, Kgobokano ya Setšhaba e ka kgetha batho go tšwa

malokong a yona bao ba ka swarago marapo go thuša Spikara le Motlatšaspikara.

Diphetho

53. (1) Ka ntle le ge Molaotheo o laela ka tsela ye nngwe –

(a) bontši bja maloko a Kgobokano ya Setšhaba bo swanetše go ba gona pele ga ge bouto e ka tšewa mabapi le Molaokakanywa goba go fetolwa ga Molaokakanywa;

(b) bonnyane bja maloko a teetharong bo swanetše go ba gona pele ga ge go ka boutelwa taba efe goba efe Kgobokanong ya Setšhaba; gomme

(c) ditaba ka moka tšeo di lego pele ga Kopano di phethwa ka bontši bja dibouto tšeo di dirilweng.

(2) Leloko la Kgobokano ya Setšhaba leo le swerego marapo ga le na bouto ya ngangišano; eupša –

(a) le swanetše go dira bouto ya makgaolakgang ge go na le palo ya go lekana diboutong tša mahlakore ka moka a taba; gomme

(b) a ka dira bouto ya ngangišano ge taba e swanetše go phethwa ka thekgo ya dibouto tša bonnyane bja peditharong ya maloko a Kgobokano.

Ditokelo tša maloko a itšego a Kabinete Kgobokanong ya Setšhaba

54. Mopresidente le leloko le lengwe le le lengwe la Kabinete leo e sego leloko la Kgobokano ya Setšhaba ba ka tsenela, ebile ba ka bolela, Kgobokanong ya Setšhaba, fela ga ba swanela go bouta.

Maatla a Kgobokano ya Setšhaba

55. (1) Ge e šomiša maatla a yona a go hlama melao, Kgobokano ya Setšhaba e ka –

(a) lekodišiša, ya fetiša ya fetola goba ya gana molao ofe goba ofe wo o lego pele ga Kgobokano; le

(b) go thoma goba go rulaganya molao, ka ntle le Melaokakanywa ya ditšhelete.

(2) Kgobokano ya Setšhaba e swanetše go loga maano a –

(a) go kgonthišiša gore ditho ka moka tša khuduthamaga tša mmušo lekaleng la mmušo wa setšhaba di ikarabela go yona; le

(b) go dula e hlokometše –

(i) tsela yeo maatla a khuduthamaga ya naga a šomišwago ka gona, go akaretšwa le go phethagatšwa ga melao; le

(ii) godimo ga mokgatlo wo mongwe le wo mongwe wa mmušo.

Bohlatse goba tshedimošo pele ga Kgobokano ya Setšhaba

56. Kgobokano ya Setšhaba goba ye nngwe ya dikomiti tša yona e ka –

(a) tagafala motho yo mongwe le yo mongwe go tla pele ga yona go fa bohlatse a ikanne goba a itlamile goba gore a tlo ntšha mangwalo a bohlokwa;

(b) nyaka gore motho yo mongwe le yo mongwe goba sehlongwa se fe tshedimošo go yona;

(c) gapeletša, go ya ka molao wa naga goba ka melawana le ditaelo, motho yo mongwe le yo mongwe goba sehlongwa se sengwe go obamela tagafala goba senyakwa go ya ka temana ya (a) goba (b); le

(d) go amogela dingongorego, dikgopelo goba ditšhišinyo go tšwa go batho bao ba nago le kgahlego goba dihlongwa.

Dithulaganyo tša ka gare, ditherišano le ditshepedišo tša Kgobokano ya Setšhaba

57. (1) Kgobokano ya Setšhaba e ka –

(a) beakanya le go laola dithulaganyo tša yona tša ka gare, ditherišano le ditshepedišo; le go

(b) hlama melawana le ditaelo tšeo di amago mešomo ya yona, go lebeletšwe gagolo temokrasi ya kemedi le kgathotema, maikarabelo, ponagatšo le kamego ya setšhaba.

(2) Melawana le ditaelo tša Kgobokano ya Setšhaba di swanetše go beakanyetša –

(a) go hlongwa, tlhamo, maatla, mešomo, tshapedišo, le lebaka la dikomiti tša yona;

(b) go kgathotema ditherišanong tša Kgobokano le dikomiti tša yona tša diphathi ka moka tše

nyenyane tše di emetšwego Kgobokanong ka tsela yeo e sepelelanago le temokrasi;

(c) thušo ya ditšhelete le taolo go phathi ye nngwe le ye nngwe yeo e emetšwego ka Kgobokanong go ya ka tekatekano ya boemedi tekatekano, go dira gore phathi ye nngwe le ye nngwe le moetapele wa yona e phethe mediro ya yona ka tshwanelo ka Kgobokanong; le

(d) kamogelo ya moetapele wa phathi ye kgo lwane go tše nnyane ka Kgobokanong go ba Moetapele wa Kganetšo.

Tshwanelo

58. (1) Maloko a Kabinete le maloko a Kgobokano ya Setšhaba –

(a) a na le tokologo ya go bolela ka Kgobokanong le ka dikomiting tša yona, ge fela go šetšwa melawana le ditaello tša yona; gomme

(b) ba ka se išwe tshekong ka melato ya segae goba ya bosenyi, go swarwa, go golegwa goba tshenyo ye –

(i) mabapi le se sengwe le se sengwe seo ba se boletšego, ba se tšweleditšego goba ba se išitšego Kgobokanong goba go ye nngwe ya dikomiti tša yona; goba

(ii) mabapi le se sengwe le se sengwe seo se utolotšwego ka baka la seo ba se boletšego, ba se ntšhitšego goba ba se beilego pele ga kgobokano goba ye nngwe ya dikomiti tša yona.

(2) Ditshwanelo le ditokologo tša Kgobokano ya Setšhaba, maloko a kabinete le maloko a Kopano ya setšhaba di ka beakanywa ke molao wa setšhaba.

(3) Meputso, diputseletšo le mehola, tšeo di lefelwago maloko a Kgobokano ya Setšhaba di dirwa thwii go tšwa Sekhwameng Sa Ditseno sa Setšhaba.

Tumelelo le kamego ya batho ka go Kgobokano ya Setšhaba

59. (1) Kgobokano ya Setšhaba e swanetše go –

(a) nolofatša kamego ya batho mo tlhamong ya melao le ditherišano tše dingwe tša Kgobokano le dikomiti tša yona; le

(b) go dira mediro ya yona phatlalatša le go swara dipitšo tša yona tša dikomiti pepeneneng; eupša go ka tšewa magato a go kwala –

(i) go laola go tsena ga batho, go akaretšwa le tumelelo ya boraditaba ka go Kgobokano le dikomiting tša yona; le

(ii) go beakanyetša go phuruphutšwa ga motho yo mongwe le yo mongwe, mme mo go swanetšego, kganetšo ya go tsena goba go ntšhiwa ga motho ofe goba ofe.

(2) Kgobokano ya setšhaba e ka se kgetholle batho, go akaretšwa boraditaba, tulong ya komiti ka ntle le ge seo se kwešišega ebile se hlalosega go dirwa bjalo mo setšhabeng sa temokrasi seo ebile se sa utego selo.

Khansale ya Setšhaba ya Diprofense

Tlhamo ya Khansale ya Setšhaba

60. (1) Khansale ya Setšhaba ya Diprofense e bopša ke boemedi bo tee go tšwa profenseng ye nngwe le ye nngwe bjoo bo nago le maloko a lesome.

(2) Baemedi bao ba lesome ke –

(a) ba bane ba e sego ba mehlang ba akaretša –

(i) Tonakgolo ya profense goba, ge tonakgolo a se gona, setho se sengwe le se sengwe sa Theramelao ya Profense seo se kgethilwego ke Tonakgolo go ba gona mabakeng ohle goba lebakeng le itšego Khansaleng ya Setšhaba; le

(ii) baemedi ba bangwe ba bararo ba ba kgethegilego; le

(b) maloko a a tšišeditšwego a selego a a kgethilwego go ya ka karolo ya 61(2).

(3) Tonakgolo ya profense goba ge a se gona, leloko la kemedi ya profense leo le kgethilwego ke Tonakgolo, e ba hlogo ya kemedi.

Kabo ya baemedi

61. (1) Diphati tšeo di emetšwego ka theramelaong ya profense di na le tokelo ya go ba le baemedi boemeding bja profense go ya ka fomula yeo e beakantšwego go Karolo B ya Šetulo

3.

(2) Lebakeng la matšatši a 30 morago ga go tsebišwa ga dipoelo tša kgetho ya theramelao ya profense, theramelao, e swanetše –

(a) go laetša, go ya ka melao ya setšhaba, gore ke maloko a makae a phathi ye nngwe le ye nngwe ao e tlogo ba baemedi ba go ya go ile le gore ke a makae ao e tlogo ba baemedi ba ba kgethegilego; le

(b) go kgetha baemedi ba go ya go ile go ya ka ditšhišinyo tša diphathi.

(3) Molao wa setšhaba wo o ukangwego mo karolwaneng ya (2)(a) o swanetše go netefatša kgathotema ya diphathi tše dinyenyane mo popong ya boemedi bja go ya go ile le bjo bo kgethegilego go ya ka mokgwa wo o sepelelanago le temokrasi.

(4) Theramelao, ka tumelelo ya Tonakgolo le baetapele ba diphathi tšeo di nago le tshwanelo ya go ba le baemedi bao e sego ba mehleng Khanseleng ya Setšhaba ya Diprofense, di swanetše go kgetha baemedi bao e sego ba mehleng, go ya ka moo go tlogo nyakega nako le nako, go tšwa go maloko a theramelao.

Baemedi ba go ya go ile

62 (1) Motho yo a kgethilwego go ba moemedi wa go ya go ile o swanetše go ba le tokelo ya go ka kgethelwa go ba leloko la theramelao ya profense..

(2) Ge motho yoo e lego leloko la theramelao ya profense a kgethwa go ba moemedi wa go ya go ile, motho yoo o lahlegelwa ke boleloko bja theramelao.

(3) Baemedi ba go ya go ile ba kgethwa lebaka le le felago pejana ga tulo ya mathomo ya theramelao morago ga kgetho ye e latelago.

(4) Motho o felelwa ke go ba leloko la go ya go ile ge motho yoo –

(a) a ka se kgona go kgethelwa go ba setho sa theramelao ya profense ka lebaka lefe goba lefe ka ntle le la gore o kgethetšwe go ba moemedi wa go ya go ile;

(b) a eba leloko la kabinete;

(c) a lahlegetšwe ke thekgo ya theramelao ya profense gomme a bušeditšwe morago ke phathi ya go mo kgetha;

(d) a se sa hlwela e le leloko la phathi yeo e mo kgethilego gomme a bušeditšwe morago ke phathi yeo; goba

(e) ge ka ntle ga tumelelo a sa iponaganetše Khanseleng ya Setšhaba ya Diprofense, mabakeng ao melawana le ditaello tša Khansele di laetšago go lahlegelwa ke setulo sa go ba moemedi wa go ya go ile.

(5) Dikgala tšeo di bago gona gare ga baemedi ba go ya go ile di swanetše go tlatšwa go ya ka mabaka a melao ya setšhaba.

(6) Pele ga ge baemedi ba go ya go ile ba ka thoma go phetha mešomo ya bona Khanseleng ya Setšhaba, ba swanetše go ikana goba go itlama go botegela Repabliki le go obamela Molaotheo, go ya ka Šetulo 2.

Ditulo tša Khansele ya Setšhaba

63. (1) Khansele ya Setšhaba ya Diprofense e ka rulaganya dinako le lebaka la ditulo tša yona le mabaka a yona a maikhutšo.

(2) Mopresidente a ka bitša Khansele ya Setšhaba ya Diprofense, go tla tulong yeo e sego ya mehleng go tlo rera ditaba tše e sego tša mehleng.

(3) Go dula ga Khansele ya Setšhaba ya Diprofense mafelong a mangwe ntle le Palamenteng go ka dumelelwa fela mabakeng a dikgahlego tša Setšhaba, tšhireletšo goba boiketlo, gape ge fela seo se dumeletšwe go ya ka melawana le ditaello tša Khansele.

Modulasetulo le Batlatšamodulasetulo

64. (1) Khansele ya Setšhaba ya Diprofense e swanetše go kgetha Modulasetulo le Batlatšamodulasetulo ba babedi go tšwa baemeding ba yona.

(2) Modulasetulo le o tee wa Batlatšamodulasetulo ba kgethwa go tšwa go baemedi ba go ya

go ile lebaka la nywaga ye mehlano ka ntle le ge lebaka la bona la go ba baemedi le fela pejana ga moo.

(3) Motlatšamodulasetulo yo mongwe o kgethwa nako ya ngwaga o tee fela, gomme o swanetše go latelwa ke moemedi yo a tšwago profenseng ye nngwe, go dira bjalo e le go kgonthišiša gore ye nngwe le ye nngwe e emelwa ka go latelana.

(4) Mopresidente wa Kgorotsheko ya Molaotheo o swanetše go swara marapo kgethong ya Modulasetulo, goba a ka kgetha moahlodi yo mongwe go phethagatša modiro woo. Modulasetulo o swara marapo kgethwong ya Batlatšamodulasetulo.

(5) Tsela ya tshepedišo ye e beilwego go Karolo A ya Šetulo 3 e dirišwa kgethong ya Modulasetulo le Batlatšamodulasetulo.

(6) Khansele ya Setšhaba ya Diprofense e ka tloša Modulasetulo goba Motlatšamodulasetulo setulong.

(7) Go ya ka melawana le ditaelo tša yona, Khansele ya Setšhaba ya Diprofense e ka kgetha, go tšwa go maloko a yona, badulasetulo go thuša Modulasetulo le Batlatšabadulasetulo.

Diphetho

65 (1) Ka ntle le ge seo se sa dumelwe ke Molaotheo –

(a) profense ye nngwe le ye nngwe e na le bouto e tee yeo e šomišwago ke hlogo ya boemedi legatong la profense; gomme

(b) taba efe goba efe e tla tšewa e amogetšwe ge bonnyane bja diprofense tše tlhano bo boutetše go amogela taba yeo.

(2) Molao wa Palamente wo o hlamilwego go ya ka tshepedišo ye e beilwego go ya ka karolwana ya (1) goba karolwana ya (2) tša karolo ya 76, o swanetše go tliša tshepedišo ya go swana ye e tla fago boemedi bja diprofense maatla a go bouta legatong la tšona.

Kgathotema ya maloko a khuduthamaga ya setšhaba

66 (1) Maloko a Kabinete le Batlatšatona ba ka tsenela le gona ba ka bolela, ka Khanseleng ya Setšhaba ya Diprofense, eupša ba ka se bouta.

(2) Khansele ya Setšhaba ya Diprofense e ka nyaka gore leloko la Kabinete, Motlatšatona wa mohlankedi wa khuduthamaga ya naga goba ya profense le tsenele pitšo ya Khansele goba ya komiti ya Khansele.

Kgathotema ya baemedi ba mebušogae

67. Baemedi ba nakwana ba ba sa fetego lesome gomme ba kgethilwego ke mebušogae go ya ka karolo 163 go emela magorwana a go fapana a bommasepala, ba ka kgatha tema ge go nyakega mo ditherišanong tša Khansele ya Setšhaba ya Diprofense, fela ga ba swanela go bouta.

Maatla a Khansele ya Setšhaba

68. Mo tšhomišong ya yona ya maatla a go hlama melao, Khansele ya Setšhaba ya Diprofense e ka –

(a) lekodišiša, fetiša, ya fetola goba ya gana molao ofe goba ofe woo o lego pele ga Khansele go ya ka Kgaolo ye; gomme

(b) ya thoma goba ya rulaganya go hlama molao wo o welago lehlakoreng la tirišo le le lego šetulong 4 goba melao ye mengwe yeo e ukangwego karolong ya 76(3) eupša e ka se kgone go thoma le go rulaganya Melaokakanywa ya ditšhelete.

Bohlatse goba tshedimošo pele ga Khansele ya Setšhaba

69. Khansele ya Setšhaba ya Diprofense goba komiti ye nngwe le ye nngwe ya yona e ka –

(a) tagafala motho yo mongwe le yo mongwe go tšwelela pele ga yona goba go fa bohlatse a ikanne goba a itlamile goba go ntšha mangwalo;

(b) nyaka sehlongwa sefe goba sefe goba motho go fa pego pele ga yona;

(c) gapeletša, go ya ka molao wa setšhaba goba melawana le ditaelo, motho yo mongwe le yo mongwe goba sehlongwa go sekegela tagafala go ya ka temana ya (a) goba (b); le

(d) go amogela dingongorego, dikgopelo goba ditšweletšwa bathong bafe goba bafe goba

sehlongweng sefe goba sefe seo se nago le kgahlego.

Dithulaganyo tša ka gare, ditherišano le ditshepedišo tša Khansele ya Setšhaba

70. (1) Khansele ya Setšhaba ya Diprofense e ka –

(a) beakanya le go laola dithulaganyo tša yona tša ka gare, ditherišano le ditshepedišo; le go
(b) dira melawana le ditaelo tšeo di amago mešomo ya yona, go lebeletšwe kudu temokrasi
ya kemedi le kgathotema, maikarabelo, ponagatšo le kamego ya batho.

(2) Melawana le ditaelo tša Khansele ya Setšhaba ya Diprofense di swanetše go beakanyetša

–

(a) go hlongwa, tlhamego, maatla, meholo, di tshepedišo, le lebaka la dikomiti tša yona;

(b) kgathotema ya diprofense ka moka mo ditherišanong tša yona ka tsela yeo e sepelelanago
le temokrasi; le

(c) go kgatha tema ditherišanong tša Khansele le dikomiti tša yona, ga diphathi tše nnyane ka
moka tša dipolitiki tše di emetšwego ka Khanseleng, ka tsela yeo e sepelelanago le temokrasi, ge
taba e swanetšwe go phethwa go ya ka karolo ya 75.

Tshwanelo

71. (1) Baemedi ba Khansele ya Setšhaba ya Diprofense le batho bao ba bolelwang mo
karolong ya 66 le 67 –

(a) ba na le tshwanelo ya go bolela ka tokologo ka Khanseleng le ka dikomiting tša yona, ka
taolo ya melawana le ditokelo tša yona; gomme

(b) ba ka se tšeelwe magato a molato wa segae goba wa bosenyi goba ba golegwa goba gona
go lefišwa ditshenyegelo ka baka la –

(i) se sengwe le se sengwe seo ba se boletšego, ba se tšweleditšego, goba gona go se
tšweletša pele ga Khansele, goba ye nngwe ya dikomiti tša yona; goba

(ii) se sengwe le se sengwe seo se utolotšwego ke tše dingwe tša ditaba tšeo ba di boletšego,
ba di tšweleditšego, pele ga Khansele goba ye nngwe ya dikomiti tša yona.

(2) Ditshwanelo tše dingwe le ditokologo tša Khansele ya Setšhaba ya Diprofense, baemedi
ba Khansele le batho bao ba ukangwego mo dikarolong tša 66 le 67, di ka rulaganywa ka molao
wa setšhaba.

(3) Meputso, diputseletšo le dikholo tše di lefšago maloko a go ya go ile a Khansele ya
Setšhaba ya Diprofense ke ditefo thwii go tšwa go Sekhwama sa Ditseno tša Setšhaba.

Tumelelo le kamego ya setšhaba ka Khanseleng ya Setšhaba

72. (1) Khansele ya Setšhaba ya Diprofense e swanetše go –

(a) nolofatša kamego ya batho mererong ya go hlama melao le go ye mengwe ya Khansele
le dikomiti tša yona; le

(b) go sepediša merero ya yona ka mokgwa wa ponagatšo le go swara dikopano tša yona le
tša dikomiti tša yona, phatlalatša eupša dikgato tša maswanedi di ka tšewa –

(i) go laola tsenelo ya bohle, go akaretšwa le go ba gona ga boraditaba go Khansele le
dikomiti tša yona, le

(ii) go rulaganya gore motho mang goba mang a phuruphutšwe ge go kgonega, go ganetšwa
go tsena goba go tlošwa ga motho mang le mang.

(2) Khansele ya Setšhaba ya Diprofense e ka no se kgetholle batho go akaretšwa boraditaba,
tulong ya komiti ka ntle ga ge seo se kwešišega ebile se hlalosega go dirwa bjalo mo setšhabeng
sa temokrasi seo ebile se sa utego selo.

Tshepetšo ya setšhaba ya Molao

Melaokakanywa ka moka

73. (1) Molaokakanywa wo mongwe le wo mongwe o ka tšweletšwa mo Kgobokanong
ya Setšhaba.

(2) Ke fela leloko la Kabinete goba Motlatšatona, goba leloko, goba Komiti ya Kgobokano,
ye e ka tšweletšago Molaokakanywa mo Kgobokanong, gomme ke fela leloko la Kabinete le le

rwelego maikarabelo a merero ya ditšhelete ya setšhaba le le ka tšweletšago Molaokakanywa wa ditšhelete Kgobokanong.

(3) Molaokakanywa wo o ukangwego mo go Karolo 76(3), ka ntle le Molaokakanywa wa ditšhelete, o ka tšweletšwa mo Khanseleng ya Setšhaba ya Diprofense.

(4) Ke fela leloko goba komiti ya Khansele ya Setšhaba ya Diprofense ye e ka tšweletšago Molaokakanywa go Khansele.

(5) Molaokakanywa wo o amogetšwego ke Kgobokano ya Setšhaba o swanetše go fetišetšwa go Khansele ya Setšhaba ya Diprofense, ge e le gore o swanetše go lekolwa ke Khansele, Molaokakanywa wo o amogetšwego ke Khansele o swanetše go fetišetšwa go Kgobokano. Molaokakanywa ya go fetola Molaotheo

74. (1) Karolo 1 le Karolwana ye di ka fetolwa ke molao wo o fetišitšwego ke –

(a) Kgobokano ya Setšhaba ka thekgo ya dibouto tša bonnyane bja dipersente tše 75 tša maloko a yona; le

(b) Khansele ya Setšhaba ya Diprofense e thekgwa ke dibouto tša diprofense tše di sego ka fase ga tše tshelago.

(2) Kgaolo 2 e ka fetolwa ke Molao wo o fetišitšwego ke –

(a) Kgobokano ya Setšhaba, ka thekgo ya dibouto tša bonnyane bja peditharong ya maloko a yona;

(b) Khansele ya Setšhaba ya Diprofense, e thekgwa ke dibouto tša diprofense tše di sego ka fase ga tše tshelago.

(3) Peakanyetšo ye nngwe fela ya Molaotheo e ka fetolwa ke Molao wo o fetišitšwego ke –

(a) Kgobokano ya Setšhaba, ka thekgo ya dibouto tša bonnyane bja peditharong ya maloko a yona; le

(b) ka Khansele ya Setšhaba ya Diprofense, e thekgwa ke dibouto tša diprofense tše di sego ka fase ga tše tshelago, ge e le gore phetolo –

(i) e amana le morero wo o amago Khansele;

(ii) e fetola mellwane ya profense, maatla, mehola goba dihlongwa; goba

(iii) e fetola peakanyetšo ye e amago thwii taba tša profense,

(4) Molaokakanywa wo o fetolago Molaotheo o ka no se akaretše dipeakanyetšo tše dingwe ka ntle ga diphetolo tša Molaotheo le ditaba tše di amanago le diphetolo.

(5) Bonnyane matšatši a 30 pele ga ge Molaokakanywa woo o fetolago Molaotheo o begwa go ya ka Karolo 73(2), motho goba komiti ye e ikemišetšago go tsebiša Molaokakanywa woo, e swanetše –

(a) go gatiša ka Kuranteng ya Mmušo ya setšhaba, le go ya ka melawana le ditaelo tša Kgobokano ya Setšhaba, ditlhalošišo tša diphetolo tše di šišinywago gore batho ba swayaswaye ka ga tšona;

(b) go hlagiša, go ya ka melawana le ditaelo tša Kgobokano, ditlhalošišo tše go theramelao ya profense go kwa kgopolo ya yona; le

(c) go hlagiša, go ya ka melawana le ditaelo tša Khansele ya Setšhaba ya Diprofense, ditlhalošišo tše go Khansele ya ngangišano ya setšhaba, ge e le gore phetolo yeo e šišinywago ga se phetolo yeo e nyakago go fetišwa ke Khansele.

(6) Ge Molaokakanywa wo o fetolago Molaotheo o tsebišwa, motho goba komiti ye e tsebišago Molaokakanywa e swanetše go hlagiša ditshwayatshwayo tše dingwe le tše dingwe tše di ngwadilwego go tšwa go batho le ditheramelao tša diprofense –

(a) go Sepikara go hlagiša pele ga Kgobokano ya Setšhaba; le

(b) tšhetšong ya diphetolo tše go boletšwego ka tšona mo karolwaneng (1), (2), goba (3)(b), go Modulasetulo wa Khansele ya Setšhaba ya Diprofense go hlagišwa Khanseleng.

(7) Molaokakanywa wo o fetolago Molaotheo o ka no se boutelwe Kgobokanong ya Setšhaba mo matšatšing a 30 a –

- (a) tsebišo ya wona, ge e le gore Khansele e mošomong ge Molaokakanywa o tsebišwa; goba
- (b) tlhagišo ya wona Khanseleng, ge e le gore Kgobokano e mo maikhutšong ge Molaokakanywa o tsebišwa.

(8) Ge e le gore Molaokakanywa wo go bolelwago ka wona mo karolwaneng (3)(b), goba karolong ye nngwe le ye nngwe ya Molaokakanywa, o ama profense goba diprofense tše itšego fela, Khansele ya Setšhaba ya Diprofense e ka se kgone go fetiša Molaokakanywa goba karolo ye e lebanego ya wona ka ntle le ge o dumeletšwe ke theramelao goba ditheramelao tša profense goba diprofense tše amegago.

(9) Molaokakanywa wo o fetolago Molaotheo woo o šetšego o fetišitšwe ke Kgobokano ya Setšhaba gomme, moo go hlokegago, ke Khansele ya Setšhaba ya Diprofense, o swanetše go fetišetšwa go Mopresidente go hwetša tumelelo.

Melaokakanywa ya tlwaelo ye e sa amego Diprofense

75. (1) Ge Kgobokano ya Setšhaba e fetiša Molaokakanywa ka ntle ga Molaokakanywa wo o angwago ke ditshepetšo tše hlagišitšwego mo Karolong 74 goba 76, Molaokakanywa woo o swanetše go gafelwa Khansele ya Setšhaba ya Diprofense gomme o ahlaahlwe go ya ka tshepedišo ye e latelago:

- (a) Khansele e swanetše –
  - (i) go amogela Molaokakanywa
  - (ii) go amogela Molaokakanywa ka go laolwa ke diphetogo tše di šišintšwego ke yona; goba
  - (iii) go gana Molaokakanywa woo.
- (b) Ge Khansele e fetiša Molaokakanywa ka ntle le go šišinya diphetogo, Molaokakanywa woo o swanetše go romelwa go Mopresidente go amogelwa.
- (c) Ge Khansele ya Setšhaba e ka gana Molaokakanywa goba ya o amogela e šišintše diphetogo, Kgobokano ya Setšhaba e swanetše go o lekodišiša sefša, gomme e ele hloko diphetogo tše o di šišintšwego ke Khansele, ebile e ka
  - (i) fetiša Molaokakanywa gape, ka diphetogo goba ka ntle le diphetogo; goba ka go
  - (ii) tšea sephetho sa go se tšwele pele ka Molaokakanywa woo.
- (d) Molaokakanywa wo o fetišitšwego ke Kgobokano ya Setšhaba go ya ka temana ya(c) o swanetše go romelwa go Mopresidente gore o amogelwe.

(2) Ge Khansele ya Setšhaba ya Diprofense e swanetše go boutela taba go ya ka karolo ye gona karolo 65 ga e šomišwe; legatong

- leo –
  - (a) moemedi yo mongwe le yo mongwe kemeding ya profense o na le bouto e tee;
  - (b) bonnyane teetharong ya baemedi e swanetše go ba gona pele ga ge go ka boutelwa taba yeo; gomme
  - (c) taba yeo e phethwa ka bontši bja dibouto tše o di dirilwego, eupša ge go na le tekano ya dibouto mahlakoreng ka moka, moemedi yo a swerego marapo o swanetše go tšweletša bouto ya makgaolakgang.

Melaokakanywa ya tlwaelo ye e amago Diprofense

76. (1) Ge Kgobokano ya Setšhaba e fetiša Molaokakanywa wo go boletšwego ka wona mo karolwaneng (3), (4) goba (5), Molaokakanywa woo o swanetše go romelwa go Khansele ya Setšhaba ya Diprofense, moo o swanetšego go lekolwa go ya ka tshepedišo ye e latelago:

- (a) Khansele e swanetše –
  - (i) go fetiša Molaokakanywa;
  - (ii) go fetiša Molaokakanywa wo o fetotšwego; goba
  - (iii) go gana Molaokakanywa.
- (b) Ge Khansele e fetiša Molaokakanywa ka ntle le diphetogo gona o swanetše go romelwa go Mopresidente go tlo amogelwa.
- (c) Ge Khansele e ka fetiša Molaokakanywa woo o fetotšwego gona Molaokakanywa woo

o swanetše go išwa go Kgobokano, gomme ge Kgobokano e ka fetiša Molaokakanywa woo o fetotšwego gona o swanetše go romelwa go Mopresidente gore o amogelwe.

(d) Ge Khansele e ka gana Molaokakanywa, goba ge Kgobokano e ka gana go fetiša Molaokakanywa, wo o nago le diphetogo, wo o rometšwego go yona go ya ka temana (c) Molaokakanywa woo o fetotšwego o swanetše, moo go kgonegago, go romelwa Komiting ya Bolamodi, yeo e kwanago ka –

(i) Molaokakanywa bjalo ka ge o fetišitšwe ke Kgobokano;

(ii) Molaokakanywa wo o fetotšwego bjalo ka ge o fetisitšwe ke Khansele; goba

(iii) sebopego se sengwe sa Molaokakanywa.

(e) Ge Komiti ya Bolamodi e sa kgone go dumelelana ka Molaokakanywa mo matšatšing a 30 morago ga go romelwa ga Molaokakanywa go yona, Molaokakanywa woo o tla felelwa ke mošomo, ka ntle le ge Kgobokano e ka fetiša Molaokakanywa woo gape, e na le thekgo ya peditharong ya maloko a yona.

(f) Ge komiti ya Bolamodi e dumelalana ka Molaokakanywa le diphetogo tša wona bjalo ka ge o fetišitšwe ke Kgobokano, Molaokakanywa woo o swanetše go išwa go Khansele, ge Khansele e ka fetiša Molaokakanywa woo, gona o swanetše go romelwa go Mopresidente gore o amogelwe.

(g) Ge komiti ya Bolamodi e dumelelana ka Molaokakanywa le diphetogo tša wona bjalo ka ge o fetišitšwe ke Khansele, Molaokakanywa woo o swanetše go romelwa go Kgobokano, gomme ge o ka fetišwa ke Kgobokano, o swanetše go išwa go Mopresidente go amogelwa.

(h) Ge komiti ya Bolamodi e dumelelana ka Molaokakanywa woo ka sebopego se sengwe sa Molaokakanywa, sebopego seo se sengwe, se swanetše go romelwa go Kgobokano le go Khansele ya Setšhaba gomme, ge o ka fetišwa ke Kgobokano le Khansele, gona o swanetše go romelwa go Mopresidente go tlo amogelwa.

(i) Ge e le gore Molaokakanywa wo o rometšwego go Khansele go ya ka temana (f) goba (h) ga o fetišwe ke Khansele, Molaokakanywa woo o ga o sa na mohola ka ntle ga ge Kgobokano ya Setšhaba e ka o fetiša gomme o thekgwa ke bonnyane bja dibouto tše e ka bago peditharong tša maloko a yona.

(j) Ge Molaokakanywa wo o rometšwego Kgobokano go ya ka temana (g) goba (h) o sa fetišwe ke Kgobokano, Molaokakanywa woo o ga o sa na mohola, eupša Molao woo ka ge le mathomong o fetišitšwe ke Kgobokano, Kgobokano e ka no o fetiša gape, eupša o thekgwa ke bonnyane bja dibouto tše e ka bago peditharong tša maloko a yona.

(k) Molaokakanywa wo o fetišitšwego ke Kgobokano go ya ka temana (e), (i) goba (j) o swanetše go romelwa go Mopresidente gore o amogelwe.

(2) Ge Khansele ya Setšhaba ya Diprofense e fetiša Molaokakanywa wo go bolelwago ka wona mo karolwaneng (3), Molaokakanywa woo o swanetše go išwa go Kgobokano ya Setšhaba go lekodišišwa go ya ka tsela tše di latelago;

(a) Kgobokano e swanetše –

(i) go fetiša Molaokakanywa;

(ii) go fetiša Molaokakanywa wo o fetotšwego; goba

(iii) go gana Molaokakanywa.

(b) Molaokakanywa wo o fetišitšwego ke Kgobokano go latela temana (a)(i) o swanetše go romelwa go Mopresidente go amogelwa.

(c) Ge Kgobokano e ka fetiša Molaokakanywa wo o fetotšwego, Molaokakanywa woo wa diphetogo o swanetše go romelwa go Khansele, gomme ge o ka fetišwa ke Khansele o swanetše go išwa go Mopresidente go amogelwa.

(d) Ge Kgobokano e ka gana Molaokakanywa, goba ge Khansele e gana go fetiša Molaokakanywa wo o rometšwego go yona go ya ka temana (c) ka diphetogo, gona Molaokakanywa o swanetše go romelwa go komiti ya Bolamodi, yeo e ka kwanago ka –

- (i) Molaokakanywa bjalo ka ge o fetešitšwe ke Khansele;
- (ii) Molaokakanywa wo o fetotšwego bjalo ka ge o fetotšwe ke Kgobokano; goba
- (iii) Sebopego se sengwe sa Molaokakanywa.
- (e) Ge komiti ya Bolamodi e šitwa ke go dumelelana mo matšatšing a 30 a go romelwa ga Molaokakanywa, gona Molaokakanywa woo o felelwa ke mohola.
- (f) Ge komiti ya Bolamodi e dumela Molaokakanywa bjalo ka ge o fetošitšwe ke Khansele, Molaokakanywa woo o swanetše go romelwa go Kgobokano, gomme ge Kgobokano ya Setšhaba e ka fetiša Molaokakanywa woo gona o swanetše go išwa go Mopresidente go amogelwa.
- (g) Ge komiti ya Bolamodi e dumela Molaokakanywa wo o fetotšwego ka moo o fetišitšwego ke Kgobokano ya Setšhaba, o swanetše go romelwa go Khansele ya Setšhaba gomme ge Khansele e ka o phasiša o swanetše go išwa go Mopresidente go amogelwa.
- (h) Ge komiti ya Bolamodi e dumelelana ka ga Molaokakanywa ka sebopego se sengwe, sona sebopego seo ke sona se swanetšego go romelwa go Khansele le Kgobokano gomme ge o phasiše o ka romelwa go Mopresidente go amogelwa.
- (i) Ge Molaokakanywa wo o rometšwego go Kgobokano go ya ka temana (f) goba (h) o sa fetišwe ke Kgobokano, o felelwa ke mošomo.
- (3) Molaokakanywa o ka šetšwa go ya ka tshepedišo yeo e beilwego ke Karolwana(1) goba karolwana (2) ge e le gore o wela mo karolong ye e welago lenaneong la Šetulo 4 goba o beakanyetša molao woo o letetšwego go ye nngwe ya dikarolo tše di latelago:
  - (a) karolo 65 (2);
  - (b) karolo 163;
  - (c) karolo 182;
  - (d) karolo 195 (3) le (4);
  - (e) karolo 196 le
  - (f) karolo 197
- (4) Molaokakanywa o swanetše go lekolwa go ya ka tshepedišo yeo e theilwego mo go karolwana (1) ge e le gore o beakanyetša molao –
  - (a) wo o ukangwago mo karolong 44(2) goba 220 (3); goba
  - (b) wo o ukangwago go gongwe mo Kgaolong 13, ebile o ama dikgahlego tša merero ya ditšhelete lehlakoreng la mmušo wa profense.
- (5) Molaokakanywa wo o ukangwago mo karolong 42(6) o swanetše go sepedišwa go ya ka tshepedišo ye e theilwego go karolwana ya (1), ka ntle –
  - (a) ge Kgobokano ya Setšhaba e boutela Molaokakanywa, dipeakanyetšo tša karolo (53)(1) ga di šetšwe; bakeng se, Molaokakanywa o ka no fetišwa fela ge e le gore dibouto tše dintši tša maloko a Kopano di a o thekga; gape
  - (b) ge Molaokakanywa o ka išwa go Komiti ya Bolamodi, melawana ye e latelago e a šoma:
    - (i) ge Kgobokano ya Setšhaba e tšea Molaokakanywa bjalo ka ge o ukangwa mo karolwaneng (1)(g) goba (h), Molaokakanywa woo o ka fetišwa fela ge bontši bja dibouto tša maloko a Kgobokano di o thekga.
    - (ii) ge Kgobokano ya Setšhaba e akanya le go gopodišiša Molaokakanywa bjalo ka ge go ukangwa mo karolwaneng (1)(e), (i) goba (j), Molaokakanywa woo o ka no fetišwa fela ge e le gore peditharong ya dibouto tša maloko a Kgobokano di a o thekga.
- (6) Karolo ye ga e ame Molaokakanywa ya ditšhelete
Molaokakanywa ya Ditšhelete
- 77. (1) Molaokakanywa wo o lekanyetšago ditšhelete goba wo o lefišago metšhelo le makgetho goba metšhelwana ya dithoto o bitšwa Molaokakanywa wa ditšhelete. Molaokakanywa wa ditšhelete o ka no se amane le merero ye mengwe ka ntle le mererwana ye e amanago le ditšhelete goba tefišo ya metšhelo, makgetho le metšhelwana.
- (2) Molaokakanywa ya ditšhelete e swanetše go lekodišišwa go ya ka tshepedišo yeo e

rulagantšwego ke karolo ya 75. Molao wa Palamente o swanetše go beakanya tsela yeo ka yona Palamente e kago fetola Molaokakanywa wa ditšhelete.

Komiti ya Poelanyo

78. (1) Komiti ya Poelanyo e bopša ke –

(a) maloko a senyane a Kgobokano ya Setšhaba ao a kgethilwego ke Kgobokano go latela tshepedišo yeo e beilwego go ya ka melawana le ditaelo tša Kgobokano, gomme e tlišago kemelo ya diphathi ka yona tekatekano yeo diphathi di emetšwego ka gona, Kgobokanong; le

(b) moemedi o tee go tšwa boemeding bja profense ye nngwe le ye nngwe ka go Khansele ya Setšhaba ya Diprofense yo a kgethilwego ke boemedi.

(2) Komiti ya Poelanyo e dumelelane ka tšweletšo ye e itšego ya Molaokakanywa goba taba, ge tlhalošo yeo goba lehlakore le tee la taba le thekgwa ke –

(a) bonnyane bja baemedi ba bahlano go tšwa go Khansele ya Setšhaba; le

(b) bonnyane, baemedi ba bahlano ba Khansele ya Setšhaba ya Diprofense.

Kamogelo ya Molaokakanywa

79. (1) Mopresidente, o swanetše go amogela le go saena Molaokakanywa wo o fetišitšwego go ya ka Kgaolo ye, goba ge Mopresidente a na le kgonono ka go ba molaotheong ga Molaokakanywa, a o bušetše morago go Kgobokano ya Setšhaba gore o senkwe lefsa.

(2) Melawana yeo e kopanetšwego e swanetše go beakanyetša tshepedišo ya, le mokgwa wa, kgathotema mo tekodišišong ya Molaokakanywa ke Kgobokano ya Setšhaba le Khansele ya Setšhaba ya Diprofense.

(3) Khansele ya Setšhaba ya Diprofense e swanetše go kgatha tema mo tshekatshekong lefsa ya Molaokakanywa wo Mopresidente a o bušeditšego morago Palamenteng, ge –

(a) dipelaelo tša Mopresidente ka ga go ba molaong ga Molaokakanywa go amana le mokgwa wa tshepedišo wo o amago Khansele; goba

(b) karolo 74(1), (2) goba 3(b) goba 76 e be e dirišitšwe go fetišweng ga Molaokakanywa.

(4) Ge e le gore ka morago ga go sekasekwa lefsa, Molaokakanywa o akaretša dipelaelo tsa Mopresidente, gona Mopresidente o swanetše go amogela le go saena Molaokakanywa, ge go se bjalo, Mopresidente o swanetše go:

(a) amogela le go saena Molaokakanywa; goba

(b) a o fetišetše go Kgorotsheko ya Molaotheo go tšea sephetho ka ga bomolao bja wona.

(5) Ge Kgorotsheko ya Molaotheo e ka phetha ka gore Molaokakanywa o mo molaong, Mopresidente o swanetše go o amogela le go o saena. .

Kgopelo ya Maloko a Kgobokano ya Setšhaba go Kgorotsheko ya Molaotheo

80. (1) Maloko a Kgobokano ya Setšhaba a ka dira kgopelo go Kgorotsheko ya Molaotheo go fiwa taelo ya gore Molao wa Palamente, wo o fetišitšwego ke Kgobokano, ka moka ga wona, goba karolo ya wona, ga o mo molaong.

(2) Kgopelo –

(a) e swanetše go thekgwa ke bonnyane teetharong ya maloko a Kgobokano; gape

(b) e swanetše go dirwa mo matšatšing a 30 morago ga ge Mopresidente a amogetše le go saenela Molao woo.

(3) Kgoršotsheko ya Molaotheo e ka laela gore Molao ka moka goba karolo ya wona, e lego yona taba ya kgopelo go ya ka karolwana ya (1) ga o na le maatla go fihla ge Kgorotsheko e tšere sephetho sa gore –

(a) kgahlego ya toka e nyaka se; le

(b) kgopelo e na le kgonagalo ye e bonalago ya katlego .

(4) Ge kgopelo e se ya atlega, ebile e be e se na le kgonagalo ye e bonalago ya katlego, Kgorotsheko ya Molaotheo e ka laela gore bakgopedi ba lefe ditshenyegelo.

Phatlalatšo ya Melao

81. Molaokakanywa wo o amogetšwego le go saenelwa ke Mopresidente e ba Molao wa

Palamente, ebile o swanetše go phatlalatšwa ka pela gomme o thoma go šoma le seemetseng ge o phatlaladitšwe goba go tloga nakong yeo o beilwego ke Molao.

Go lotwa ga Melao ya Palamente

82. Khopi ya Molao wa Palamente yeo e saenetswego ke bohlatse bjo bo feletšego bja dipegelo tša Molao, gomme, morago ga go phatlalatšwa semmušo, o swanetše go išwa go Kgorotsheko ya Molaotheo go lotwa.

KGAOLO YA 5

Mopresidente le Khuduthamaga

ya Setšhaba

Mopresidente

83. Mopresidente –

- (a) ke Hlogo ya Mmušo le moetapele wa khuduthamaga ya setšhaba;
- (b) o swanetše go obamela, go šireletša le go hlomphe Molaotheo bjalo ka Molaomogolo wa Repabliki; gomme
- (c) a tšwetše pele botee bja setšhaba le seo se ka godišago Repabliki.

Maatla le mešomo ya Mopresidente

84. (1) Mopresidente o na le maatla le mešomo yeo e beilwego matsogong a gagwe ka Molaotheo le melao ye mengwe, go akaretšwa maatla ao a nyakegago go phethagatša mešomo ya go ba hlogo ya naga le ya khuduthamaga ya setšhaba.

(2) Mopresidente o na le maikarabelo a –

- (a) go amogela le go saena Melaokakanywa;
- (b) go bušetša Molaokakanywa Palamenteng gore o lekolwe lefsa go kgonthišiša gore o molaong;
- (c) go romela Malaokakanywa Kgorongtshoko ya Molaotheo gore e fe sephetho sa gore o molaong naa;
- (d) go bitša Kgobokano ya Setšhaba, le ya Khansele ya Setšhaba ya Diprofense goba Palamente go tlo tsenela tulo ye e sego ya mehleng go tlo rera ditaba tše di ikgethago;
- (e) go thwala batho bao Molaotheo goba molao o nyakago gore Mopresidente a ba thwale, e sego maemong a gagwe a go ba hlogo ya khuduthamaga ya setšhaba;
- (f) go hloma dikomišene tša dinyakišišo;
- (g) go goeletša referendamo ya setšhaba go ya ka Molao wa Palamente;
- (h) go amogela le go tseba baemedi ba dinaga dišele ba diplomate; le ba bokonsole;
- (i) Go kgetha baambasadara; batsetaphethi, le baemedi ba diplomate le bokonsole;
- (j) Go swarela goba go gaugela basenyi goba go tloša ditefo, dikotlo goba dikamogo; le.
- (k) Go aba diala tša tlhompho.

Maatla a phethišo a Repabliki

85. (1) Maatla a phethišo a Repabliki a beilwe ka diatleng tša Mopresidente.

(2) Mopresidente gammogo le maloko a mangwe a Kabinete, ba šomiša maatla a phethišo ka –

- (a) go diriša melao ya naga ka ntle le ge Molaotheo goba molao wa Palamente o laela ka tsela ye nngwe;
- (b) go hlabolla le go phethagatša morero wa setšhaba;
- (c) go momaganya mediro ya dikgoro tša mmušo le ditshepedišo;
- (d) go rulaganya le go hlama melao; le
- (e) go phethagatša mediro ye mengwe le ye mengwe ya phethišo go ya ka Molaotheo goba melao ya setšhaba.

Go kgethwa ga Mopresidente

86. (1) Mo tulong ya yona ya mathomo morago ga dikgetho, le ge go tsomega go tlatša sekgala seo se lego gona, Kgobokano ya Setšhaba e swanetše go kgetha mosadi goba monna go

tšwa malokong a yona go ba Mopresidente.

(2) Mopresidente wa Kgorotsheko ya Molaotheo o swanetše go sepediša dikgetho tša Mopresidente, goba a kgethe moahlodi yo mongwe gore a be modulasetulo ge go kgethwa Mopresidente. Tshepedišo ye e beilwego go Karolo A ya Šetulo 3 e šomišwa ge go kgethwa Mopresidente.

(3) Kgetho ya go tlatša sekgala mo kantorong ya Mopresidente e swanetše go swarwa nakong le letšatšikgwedi leo le beilwego ke Mopresidente wa Kgorotsheko ya Molaotheo, eupša e sego matšatši a 30 morago ga ge sekgoba se bile gona.

Go amogela modiro ga Mopresidente

87. Ge a kgethilwe go ba Mopresidente, motho o lahlegelwa ke go ba leloko la Kgobokano ya Setšhaba gomme mo matšatšing a mahlano o swanetše go amogela mošomo wa gagwe ka go ikana goba go itlama gore o tla botegela Repabliki le go šireletša Molaotheo go ya ka Šetulo 2. Pakatiro ya Mopresidente

88. (1) Pakatiro ya Mopresidente e thoma ge a thoma modiro mme e felela ge go hlolega sekgoba goba ge motho yo a latelago a kgethilwego go ba Mopresidente a thoma modiro.

(2) Ga go motho yo a swanetšego go dula setulo sa Bopresidente makga a go feta a mabedi; eupša ge motho a kgethwa go tlatša sekgoba seo se hlolegilego sa bopresidente, sebaka sa magareng a go kgethwa ga gagwe le go kgethwa ga Mopresidente yo a latelago ga se tšewe bjalo ka pakatiro.

Go tlošwa ga Mopresidente

89. (1) Kgobokano ya Setšhaba, ka sephetho sa bontši bja bonnyane bja peditharong ya maloko a yona, e ka tloša Mopresidente setulong fela ka mabaka a latelago –

(a) go se botegele Molaotheo goba molao ka tsela ye e hlobaetšago;

(b) maitshwaro ao a tlogago a le bohlaswa; goba

(c) go šitwa ke go phethagatša mešomo ya setulo sa gagwe.

(2) Mang le mang yo a tlošitšwego setulong sa Bopresidente go ya ka karolwana ya 1(a) goba (b) a ka se neelwe ditshwanelo tša ofisi yeo, le gona ga a swanela go šoma mošomo ofe goba ofe wa setšhaba.

Mopresidente wa motšwaoswere

90. (1) Ge Mopresidente a se gona Repabliking goba a šitišwa ke mabaka a mangwe go phetha mešomo ya gagwe ya Bopresidente, goba nakong yeo go nago le sekgala setulong sa Bopresidente, mohlankedi go ya ka lenaneo le le latelago, o tla šoma bjalo ka Mopresidente:

(a) Motlatšamopresidente;

(b) Tona yeo e kgethilwego ke Mopresidente;

(c) Tona yeo e kgethilwego ke maloko a mangwe a Kabinete;

(d) Spikara, go fihlela ge Kgobokano ya Setšhaba e kgethile leloko le lengwe la yona.

(2) Mopresidente wa Motšwaoswere o na le maikarabelo, maatla le mešomo ya Mopresidente.

(3) Pele a tšea maikarabelo, mediro le mešomo ya Mopresidente, Mopresidente wa Motšwaoswere o swanetše go ikana goba go itlama gore o tla botegela Repabliki le go obamela Molaotheo go ya ka Šetulo 2.

Kabinete

91. (1) Kabinete e bopša ke Mopresidente, bjalo ka hlogo ya Kabinete, Motlatšamopresidente le Ditona.

(2) Mopresidente o kgetha Motlatšamopresidente le ditona go tšwa malokong a Kgobokano ya Setšhaba, o ba nea maatla le mešomo gomme o kgona le go ba raka mošomong.

(3) Mopresidente –

(a) o swanetše go kgetha Motlatšamopresidente go tšwa malokong a Kgobokano ya Setšhaba;

(b) a ka kgetha palo efe goba efe ya Ditona go tšwa malokong a Kgobokano ya Setšhaba; gomme

- (c) a ka kgetha Ditona tše di sa fetego tše pedi go tšwa ka ntle ga Kgobokano.
- (4) Mopresidente o swanetše go kgetha leloko la Kabinete go ba moetapele wa merero ya mmušo Kgobokanong ya Setšhaba.
- (5) Motlatšamopresidente o swanetše go thuša Mopresidente go phetheng mešomo ya mmušo.

Maikarabelo le Maboikarabelo

- 92. (1) Motlatšamopresidente le Ditona ba na le maikarabelo a maatla le mešomo ya phethišo tšeo ba di filwego ke Mopresidente.
- (2) Maloko a Kabinete a na le maikarabelo ka seboka le ka bonoši phethagatšong ya mešomo ya bona.
- (3) Maloko a Kabinete a swanetše –
  - (a) go šoma go ya ka Molaotheo; le
  - (b) go fa Palamente dipego ka botlalo le gona nako le nako, ka ga merero ye e welago magetleng a bona.

Batlatšatona

- 93. Mopresidente a ka thwala Batlatšatona go tšwa go maloko a Kgobokano ya Setšhaba gore ba thuše maloko a Kabinete, gomme o na le maatla a go ba raka.

Tšwelopele ya kabinete morago ga dikgetho

- 94. Ge dikgetho tša Kgobokano ya Setšhaba di swarwa, Kabinete, Motlatšamopresidente, Ditona le Batlatšatona ba dula ba na le maatla a go šoma go fihla motho yoo a kgethilwego go ba Mopresidente ke Kgobokano ya Setšhaba a tšea marapo.

Keno goba Boitlamo

- 95. Pele ga ge Motlatšamopresidente, Ditona le Batlatšatona ba ka thoma go phethagatša mešomo ya bona, ba swanetše go ikana go botegela Repabliki le ka go latela Molaotheo, ka go ikana go ya ka Šetulo 2.

Maitshwaro a maloko a Kabinete le Batlatšatona

- 96. (1) Maloko a Kabinete le Batlatšatona ba swanetše go itshwara go ya ka mokgwa wa boitshwaro woo o beilwego ke molao wa naga.
- (2) Maloko a Kabinete le Batlatšatona ga ba swanela go –
  - (a) amogela mošomo wo mongwe wo ba lefiwago go wona;
  - (b) itshwara ka tsela yeo e lego kgahlanong le mešomo ya bona goba go ipea maamong ao a ka tlišago thulano magareng a maikarabelo a bona a semmušo le dikgahlego tša bona tša ka ntle; goba
  - (c) go šomiša maemo a bona goba tshedimošo yeo ba e filwego go ikhumiša goba go hola motho yo mongwe ka tsela yeo e sa lokago.

Tšhutišo ya mešomo

- 97. Mopresidente ka kgoeletšo ya semmušo, a ka fetišetša go leloko le lengwe la Kabinete –
  - (a) tshepedišo ya molao ofe goba ofe woo o lego matsogong a leloko le lengwe; goba
  - (b) maatla goba mošomo ofe goba ofe woo o lego matsogong a leloko le lengwe go ya ka molao.

Kabo ya nakwana ya maatla le mešomo

- 98. Mopresidente a ka abela leloko la Kabinete maatla goba mošomo wo mongwe le wo mongwe wa leloko le lengwe leo le šitwago ke go phetha mešomo woo.

Kabo ya mešomo

- 99. Leloko la Kabinete le ka abela maatla goba mošomo ofe goba ofe wo o swanetšego go phethagatšwa go ya ka Molao wa Palamente go leloko la khuduthamaga ya profense goba go Khansele ya Mmasepala.Kabelo –
  - (a) e swanetše go ba bjalo ka tumelelano magareng a leloko leo la Kabinete le leloko la Khuduthamaga goba Khansele ya Mmasepala;

(b) e swanetše go sepelelana le Molao wa Palamente woo maatla le mešomo ye maswanedi di dirwago go latela wona; gomme

(c) o thoma go šoma ge Mopresidente a se no dira kgoeletšo semmušo.

Tlhokomelo ya setšhaba Taolong ya Diprofense

100. (1) Ge profense e sa kgone goba e sa phethagatše ditshwanelo tša yona tša semmušo go ya ka moloa goba Molaotheo, khuduthamaga ya setšhaba e ka tsena taba yeo ka go tšea magato a go swanela go kgonthišiša phethagatšo ya tshwanelo yeo, go akaretšwa –

(a) go ntšhiwa ga taelo yeo e lebišitšwego go khuduthamaga ya profense, moo go hlalosgago bogolo bja go palelwa go phetha mabaka a yona le go bolela ka magato ao a swanetšego go tšewa phethagatšong ya tshwanelo yeo; le

(b) go tšea maikarabelo a go phethagatša tshwanelo yeo profenseng yeo, go fihlela moo go swanetšego –

(i) go tšwetša pele ditekanyetšo tša naga goba go fihlelela ditekanyetšo tša bonnyane bjo bo tlwaelegilego go phetha ditiro tša yona;

(ii) go tšwetša pele kgodišo ya botee bja ekonomi;

(iii) go tšwetša pele tšhireletšo ya naga; goba

(iv) go thibela profense yeo go tšea magato ao a sa kwagalego ao e ka bago ditšhitišo go dikgahlego tša profense ye nngwe goba nageng ka moka.

(2) Ge khuduthamaga e ka tsena taba ya profense ka bogare go ya ka karolwana (1)(b) –

(a) tsebišo ya tamolo e swanetše go ahlaahlwa Khanseleng ya Setšhaba ya Diprofense mo matšatšing a 14 a go dula ga yona morago ga ge tamolo e thomile;

(b) Tamolo e swanetše go fela, ka ntle ga ge e dumelelwa ke Khansele, mo matšatšing a 30 a go dula le go thoma ga tamolo; gomme

(c) Khansele e swanetše go fela e lekodišiša sefsa tamolo yeo gomme e thuše ka ditigelo tša maleba go khuduthamaga ya setšhaba.

(3) Molao wa setšhaba o ka laola tshepetšo yeo e theilwego karolong ye.

Diphetho tša khuduthamaga

101. (1) Sephetho se se tšerwego ke Mopresidente se swanetše go ba se se ngwadilwego ge e le gore –

(a) se tšerwe go latela molao; goba

(b) se na le ditlamorago tša semolao.

(2) Sephetho se se ngwadilwego sa go tšewa ke Mopresidente se swanetše go saanelwa gape ke leloko le lengwe la Kabinete ge e le gore sephetho seo se ama maatla ao a abetšwego leloko leo la Kabinete.

(3) Dikgoletšo, melawana le didirišwa tše dingwe tša melawana ye mengwe di swanetše go ka hwetšwa ke batho ka moka.

(4) Melao ya setšhaba e ka laetša ka mokgwa wo, goba bokgole bjo, didirišwa tše di ukangwego mo karolwaneng (3) di swanetšego –

(a) go ahlaahlwa ka Palamenteng; le

(b) go amogelwa ke Palamente.

Ditšhišinyo tša go hloka kholofelo

102. (1) Ge Kgobokano ya Setšhaba, ka bouto ye e thekgwago ke bontši bja maloko a yona, e ka fetiša tšhišinyo ya go hloka kholofelo go Kabinete, go sa akaretšwe Mopresidente, Mopresidente o tla swanela ke go thea Kabinete sefsa.

(2) Ge Kgobokano ya Setšhaba ka bouto ye e thekgwago ke bontši bja maloko a yona e ka fetiša tšhišinyo ya go hloka kholofelo go Mopresidente, Mopresidente le maloko a mangwe a Kabinete le Batlatši ba bona, ba swanetše go rola modiro.

KGAOLO 6

Diprofense

Diprofense

103. (1) Repabliki e na le diprofense tše di latelago:

- (a) Eastern Cape
- (b) Free State
- (c) Gauteng
- (d) Kwa Zulu-Natal
- (e) Mpumalanga
- (f) Northern Cape
- (g) Northern Province
- (h) North West
- (i) Western Cape.

(2) Mellwane ya diprofense ke yeo e bego e le gona ge Molaotheo o thoma go šoma.

Ditheramelao tša Diprofense

Maatla a go bea melao a Diprofense

104. (1) Maatla a profense a go dira melao a beilwe godimo ga theramelao ya yona, gomme a fa theramelao ya profense maatla a –

- (a) go amogela molaotheo wa profense yeo goba go fetola molaotheo ofe goba ofe wo o fetišitšwego ke lona go ya ka ditaello tša dikarolo tša 142 le 143;
- (b) go amogela melao legatong la profense yeo mabapi le –
  - (i) taba ye nngwe le ye nngwe ya tirišo yeo e lego lenaneong la Šetulo 4;
  - (ii) taba ye nngwe le ye nngwe ya tirišo yeo e lego lenaneong la Šetulo 5; le
  - (iii) taba ye nngwe le ye nngwe yeo e welago ka ntle ga ditsela tše tša tirišo, gomme e fološeditšwe thwii go profense ke molao wa setšhaba; le
  - (iv) taba ye nngwe le ye nngwe yeo peakanyetšo ya Molaotheo e akanyago go bea molao wa profense; le
- (c) go abela maatla a mangwe le a mangwe a molao go Khansele ya Mmasepala mo profenseng yeo.

(2) Theramelao ya Profense ka sephetho seo se thekgwago bonnyane ke peditharong ya maloko a yona e ka kgopela Palamente go fetola leina la profense yeo.

(3) Theramolao ya profense e tlangwa ke Molaotheo fela, gomme ge e hlomile molaotheo wa profense ya yona gona e tlangwa le ke molaotheo woo, ka gare ga mellwane yeo ya Molaotheo le ya molaotheo wa profense.

(4) Molao wa profense mabapi le taba yeo e tlogago e le bohlokwa, goba e lebanego le, phethagatšo ya maleba ya maatla a a amago taba efe goba efe yeo e lego lenaneong la Šetulo 4, mabakeng ka moka ke molao woo o amago taba ye e lego lenaneong la Šetulo 4.

(5) Theramelao ya profense e ka digela Kgobokano ya Setšhaba molao woo o amago taba ye e lego ka ntle ga bolaodi bja theramelao, goba taba yeo e lego gore Molao wa Palamente o laola molao wa profense.

Tlhamego le kgetho ya ditheramelao tša Diprofense

105. (1) Theramelao ya Profense e bopilwe ke basadi le banna bao ba kgethilwego bjalo ka ditho go ya ka lenaneo la dikgetho leo –

- (a) le beilwego go ya ka molao wa setšhaba;
- (b) le theilwe godimo ga karolo ya Profense ya lenaneo le le swanago la setšhaba la bakgethi;
- (c) o rulaganyetšago minimamo wa bogolo bja go bouta bja mengwaga ye 18; gomme
- (d) ka kakaretšo o tšweletšago dipoelo tša boemedi bja tekatekano.

(2) Theramelao ya profense e bopša ke maloko a magareng ga a 30 le 80. Palo ya maloko, yeo e ka fapanago go ya ka profense, e swanetše go bewa go ya ka fomula yeo e beilwego go ya ka molao wa setšhaba.

Boleloko

106. (1) Moagi yo mongwe le yo mongwe yo a loketšwego ke go boutela Kgobokano ya Setšhaba o na le tshwanelo ya go ka ba leloko la theramelao ya profense, ka ntle le –

(a) mang le mang yo a beilwego ke, goba a le tirelong ya, mmušo mme a amogela tefo ya peo yeo goba tirelo, ka ntle le –

(i) tonakgolo le maloko a mangwe a Khuduthamaga ya profense; le

(ii) bahlankedi ba bangwe bao mešomo ya bona e sepelelanago le mešomo ya maloko a theramelao ya profense, mme ebile go begilwego gore e sepelelana le mediro yeo mo molaong wa setšhaba;

(b) maloko a Kgobokano ya Setšhaba, Maloko a go ya go ile a Khansele ya Setšhaba ya Diprofense goba maloko a Khansele ya bommasepala;

(c) boradikoloto bao ba ka se tsošološwego;

(d) mang le mang yo kgoro ya tsheko ya Repabliki e laetšego gore ke wa monagano wa go se tšee gabotse; goba

(e) mang le mang yo morago ga go thoma go šoma ga karolo ye, a bonwago molato a romelwa kgolegong nako ya go feta dikgwedi tše 12 ntle le go ikgethela go lefa faene, Repabliking goba ka ntle ga Repabliki, ge e le gore kgato yeo ya molato e be e tšewa bjalo ka molato ge nka be e diregile ka Repabliking, eupša ga go yo a swanetšego go tšewa bjalo ka motho yo a rometšwego kgolegong go fihla boipiletšo bja gagwe kgahlanong le kotlo bo šetše bo kwelwe goba go fihla kahlolo e šetše e dirilwe. Go lahlegelwa ke ditshwanelo tše di lego temaneng ye go fela morago ga mengwaga ye mehlano morago ga ge kotlo e fedile.

(2) Motho yo a ka se bego leloko la theramelao ya profense go ya ka karolwana (1)(a) goba (b) a ka ba nkgetheng go theramelao, fela go swanetše go hlokomelwa mapheko goba mabaka ao a beilwego ke molao wa setšhaba.

(3) Motho o lahlegelwa ke go ba leloko la theramelao ya profense ge motho yoo –

(a) a sa hlwe a na le ditshwanelo tša go ba leloko; goba

(b) a sa be gona kopanong ya theramelao ka ntle le tumelelo ka mabaka a ditaelo le molao wo Kgobokano e o tšea gore ka wona, a ka lahlegelwa ke boleloko.

(4) Dikgoba mo go theramelao ya profense di swanetše go tlatšwa go ya ka molao wa setšhaba.

Keno le boitlamo

107. Pele maloko a theramelao ya profense a ka thoma go phethagatša mešomo ya ona theramelaong, a swanetše go ikana goba go itlama go botegela Repabliki le go obamela ditaelo tša Molaotheo, go ya ka Šetulo 2.

Lebaka la Ditheramelao tša Diprofense

108. (1) Theramelao ya profense e kgethwa go ba mošomong mengwaga ye mehlano.

(2) Ge theramelao ya profense e phatlalatšwa go ya ka karolo 109, goba ge lebaka la go ba modirong ga yona go fihla mafelelong, Tonakgolo ya profense, go ya ka kgoeletšo, e swanetše go bitša le go bea matšatšikgwedi a dikgetho, tšeo di swanetšego go swarwa mo matšatšing a 90 morago ga go phatlalatšwa ga theramelao goba go fela ga lebaka la yona la modiro.

(3) Ge dipelo tša dikgetho tša theramelao ya profense di sa begwe mo nakong ye e beilwego mo karolong 190, goba ge dikgetho di ka beelwa ka thoko ke kgorotshoko, Mopresidente, go ya ka kgoeletšo, o swanetše go bitša le go bega matšatšikgwedi a dikgetho tše dingwe, tšeo di swanetšego go swarwa mo matšatšing a 90 morago ga go fela ga nako ye e beilwego goba morago ga nako ye dikgetho di ilego tša beelwa ka thoko.

(4) Theramelao ya profense e dula e na le maatla a go šoma go tloga nako ya ge e phatlalatšwa goba nako ya yona ya go šoma e fihla mafelelong, go fihla letšatši pele ga letšatši la mathomo la dikgetho tša theramelao ye e latelago.

Phatlalatšo ya ditheramelao tša Diprofense pele pakatiro ya tšona e fela

109. (1) Tonakgolo ya profense e swanetše go phatlalatša theramelao ge –

- (a) theramelao e amogetše sephetho seo se thekgwago ke bontši bja maloko gore e phatlalale; gomme
- (b) mengwaga ye meraro e fetile morago ga go kgethwa ga theramelao e kgethilwe.
- (2) Tonakgolo ya motšwaoswere o swanetše go phatlalatša theramelao ge –
  - (a) go na le sekgoba sa mošomo kantorong ya Tonakgolo; goba
  - (b) theramelao e palelwa ke go kgetha Tonakgolo ye mpsha mo matšatšing a 30 morago ga ge sekgoba se hlolegile.

Mabaka a ditulo le a maikhutšo

110. (1) Ka morago ga dikgetho, tulo ya mathomo ya theramelao ya profense e swanetše go direga ka nako le letšatši leo le laotšwego ke moahlodi yoo a beilwego ke Mopresidente wa Kgorotsheko ya Molaotheo, eupša e se be matšatši a 14 morago ga ge dipelo tša dikgetho di begilwe. Theramelao ya profense e ka no tšea sephetho ka ga nako le lebaka la ditulo le maikhutšo.

(2) Tonakgolo ya profense e ka no bitša theramelao go tla pitšong yeo e sego ya mehleng go tlo ahlaahla merero ye e ikgethago.

(3) Theramelao e ka no phetha gore e ka kopanela kae ka mehla.

Dispikara le Batlatšaspikara

111. (1) Mo kopanong ya mathomo, morago ga go kgethwa, goba ge go hlokega, go tlatša sekgoba, theramelao e swanetše go kgetha Spikara le Motlatšaspikara.

(2) Moahlodi yo a beilwego ke Mopresidente wa Kgorotsheko ya Molaotheo o swanetše go swara marapo ge go kgethwa Spikara. Spikara sona se swara marapo ge go kgethwa Motlatšaspikara.

(3) Tshepedišo yeo e tšweleditšwego mo Karolong A ya Šetulo 3 e šoma ge go kgethwa Dispikara le Batlatšaspikara.

(4) Theramelao ya profense e ka tloša Spikara goba Motlatšaspikara modirong go ya ka sephetho se se tšerwego. Bontši bja maloko a theramelao bo swanetše go ba gona ge sephetho se amogelwa.

(5) Go ya ka melawana le ditaelo tša yona, theramelao ya profense e ka kgetha go tšwa malokong a yona baswaramarapo ba bangwe go thuša Spikara le Motlatšaspikara.

Diphetho

112. (1) Ka ntle le ge Molaotheo o laetša ka tsela ye nngwe –

(a) bonši bja maloko a theramelao ya profense bo swanetše go ba gona pele ga ge bouto e ka tšewa mabapi le Molaokakanywa goba phetošo ya Molaokakanywa;

(b) bonnyane teetharong ya maloko e swanetše go ba gona pele bouto e ka dirwa mabapi le taba ye nngwe le ye nngwe mo theramelaong; gomme

(c) ditaba ka moka tšeo di tlišitšwego pele ga theramelao ya profense di phethwa ke bontši bja dibouto tše di dirilwego.

(2) Leloko la theramelao ya profense le le swerego marapo ga le na bouto ngangišanong, eupša –

(a) le swanetše go dira bouto ya makgaolakgang moo go nago le palo ya go lekana ya dibouto mahlakoreng a mabedi a taba yeo e boutelwago; gomme

(b) a ka dira bouto ya ngangišano ge go swanetše go tšewa sephetho ka ga taba yeo gomme a thekgwa ke bonnyane peditharong ya dibouto tša maloko a theramelao.

Ditokelo tša baemedi ba go ya go ile ba Ditheramelao tša Diprofense

113. Baemedi ba go ya go ile ba diprofense Khanseleng ya Setšhaba ya Diprofense ba ka no tsenela, goba ba ka no bolela mo ditheramelaong tša profense tša bona le dikomiti tša tšona, eupša ba ka se dumelelwe go bouta. Theramelao e ka no nyaka gore moemedi wa go ya go ile a tsenele dikopano tša theramelao goba dikomiti tša yona.

Maatla a Ditheramelao tša Diprofense

- 114 (1) Tšhomišong ya maatla a yona a go dira melao, theramelao ya profense e ka –
- (a) sekaseka, ya fetiša, ya fetola goba ya gana Molaokakanywa ofe goba ofe woo o lego pele ga theramelao; le go
  - (b) thoma le go lokiša melao, ka ntle le Melaokakanywa ya ditshelete.
- (2) Theramelao ya profense e swanetše go beakanyetša ditsela –
- (a) go netefatša gore dithophethiši ka moka tša mmušo tša profense di ikarabela go yona; le
  - (b) go tiišetša tlhokomelo ya
  - (i) tiragatšo ya maatla a bolaodiphethiši bja profense, go akaretšwa phethagatšo ya melao; le
  - (ii) go setho se sengwe le se sengwe sa mmušo profenseng.

Bohlatse goba tshedimošo pele ga Ditheramelao tša Diprofense

115. Theramelao ya profense goba komiti efe goba efe ya yona e ka –

- (a) tagafala motho mang goba mang go itšweletša pele ga yona go fa bohlatse bjo enetšwego goba bja boitlamo goba go tšweletša mangwalo;
- (b) nyaka gore motho mang goba mang goba sehlongwa sa profense, go bega go yona;
- (c) gapeletša motho yo mongwe le yo mongwe, goba sehlongwa go dumelelana le tagafalo goba nyakego go ya ka temana (a) goba (b); le
- (d) go amogela dingongorego, mabaka goba dineelwa go tšwa go batho ba bangwe le ba bangwe bao ba nago le kgahlego.

Dithulaganyo tša ka gare, Ditherišano le ditshepedišo tša ditheramelao tša Diprofense

116. (1) Theramelao ya profense e ka –

- (a) beakanya le go laola tithulaganyo tša yona tša ka gare, ditherišano le ditshepedišo; le
  - (b) go dira melawana le ditaello mabapi le merero ya yona, go hlokometšwe temokrasi ya kemedi le kgathotema, maikarabelo, ponagatšo le kamego ya setšhaba.
- (2) Melawana le ditaello tša theramelao ya profense di swanetše go beakanyetša –
- (a) go hlongwa, tlhamo, maatla, mešomo, ditshepedišo le lebaka la dikomiti tša yona;
  - (b) go kgatha tema ditherišanong tša theramelao ga diphathi ka moka tša bonnyane tšeo di emetšwego ka theramolaong ka tsela yeo e sepelelanago le temokrasi;
  - (c) go thuša phathi ye nngwe le ye nngwe ya dipolitiki ye e emetšwego go theramelao ka ditshelete le tshepedišo, go lekanyetšwa ga kemedi ya yona, go kgontšha phathi ye nngwe le ye nngwe gotee le moemedi wa yona go phetha mešomo ya yona ka go theramelao; le
  - (d) go amogela moetapele wa phathi ye kgolwane ya kganetšo ka theramelaong bjalo ka Moetapele wa Kganetšo.

Ditshwanelo

117. (1) Maloko a theramelao ya profense le baemedi ba go ya go ile ba profense go Khansele ya Setšhaba ya Diprofense –

- (a) a na le tokologo ya go bolela ka theramolaong le dikomiting tša yona; e bile
  - (b) ga ba tlamega go hlokošetšwa go ya ka tshepedišo tša molato wa segae goba wa bosenyi, go swarwa, go golegwa goba ditshenyegelo ka baka la –
  - (i) se sengwe le se sengwe seo ba se boletšego, goba ba se tšweleditšego pele ga, goba bohlatse bjo ba bo filego, go theramelao goba ye nngwe le ye nngwe ya dikomiti tša yona; goba
  - (ii) se sengwe le se sengwe seo se utolotšwego ka baka la seo ba se boletšego mo, ba se tšweleditšego pele ga, goba ba se tlišitšego go theramelao goba ye nngwe le ye nngwe ya dikomiti tša yona.
- (2) Ditshwanelo tše dingwe le ditšhireletšo tše dingwe tša theramelao ya profense le maloko a yona di ka no bewa go ya ka molao wa setšhaba.
- (3) Meputso, diputseletšo le dikholo tše di lefiwago maloko a theramelao ya profense ke ditefo tša maleba go tšwa go Sekhwama sa Ditseno sa Profense.
- Tumelelo le kamego ya setšhaba go ditheramelao tša diprofense

118. (1) Theramelao e swanetše go –

(a) nolofatša go kgatha tema ga setšhaba mo mererong ya go hlama melao le go ditshepetšo tše dingwe tša theramelao le dikomiti tša yona; le

(b) go dira mediro ya yona phatlalatša, le go swara dipitšo tša yona le tša dikomiti tša yona pepeneneng; fela go ka tšewa magato a maleba –

(i) go laola go tsena ga batho go akaretšwa le ba phatlalatšo ya ditaba ka go theramelao le ka go dikomiti tša yona; le

(ii) go beakanyetša phuruphutšo ya motho mang goba mang, le mo go nyakegago, go mo ganetša go tsena goba go ntšha motho ofe goba ofe.

(2) Theramelao ya profense e ka no se kgone go tlogela setšhaba, go akaretšwa le boraditaba, tulong ya komiti ka ntle ga ge seo se kwešišega ebile e le tshwanelo go dira bjalo pepeneneng mo setšhabeng se se lokologilego sa temokrasi .

Tšweletšo ya Melaokakanywa

119. Ke maloko fela a Khuduthamaga ya Profense goba komiti goba leloko la theramelao ya profense bao ba ka tšweletšago Molaokakanywa theramelaong; eupša ke leloko fela la Khuduthamaga ya profense leo le rwelego boikarabelo mererong ya ditšhelete, goba leo le kgethilwego ke Tonakgolo leo le ka tšweletšago Molaokakanywa wa ditšhelete ka theramelaong. Melaokakanywa ya Ditšhelete

120. (1) Molaokakanywa wo o lekanetšago ditšhelete goba wo o beago makgetho le makgethwana goba metšhelo ya dithoto ke Molaokakanywa wa ditšhelete. Molaokakanywa wa ditšhelete o ka no se šomane le morero wo mongwe ka ntle le mererwana ye e lebanego wona mabapi le ditšhelete, goba ditefišo tša makgetho, makgethwana goba metšhelo ya dithoto.

(2) Molao wa profense o swanetše go beakanyetša tshepedišo yeo ka yona theramelao ya profense e kago fetola Molaokakanywa wa ditšhelete.

Kamogelo ya Melaokakanywa

121. (1) Tonakgolo ya profense e swanetše go amogela le go saena Molaokakanywa wo o phasišitšwego ke theramelao ya profense go ya ka ditaello tša Kgaolo ye goba, ge e le gore Tonakgolo o na le dingongorego ka go ba molaotheong ga Molaokakanywa, a ka no o bušetša morago go theramelao go sekasekwa lefsa.

(2) Ge ka morago ga go senkiwa lefsa, Molaokakanywa ka botlalo o kgotsofatša dipelaello tša Tonakgolo, Tonakgolo o swanetše go o amogela gomme a o saene; ge go se bjalo Tonakgolo o swanetše –

(a) go amogela le go saenela Molaokakanywa; goba

(b) go o romela go Kgorotsheko ya Molaotheo gore go tšewe sephetho mabapi le go ba molaotheong ga wona.

(3) Ge Kgorotsheko ya Molaotheo e ka phetha ka gore Molaokakanywa woo o molaotheong, gona Tonakgolo o swanetše go o amogela le go o saena.

Kgopelo ya Maloko go Kgorotsheko ya Molaotheo

122. (1) Maloko a theramelao ya profense a ka kgopela Kgorotsheko gore go tšwe taelo yeo e begago gore ka moka goba karolo ya Molao wa profense ga o molaotheong.

(2) Kgopelo –

(a) e swanetše go thekgwa ke bonnyane dipersente tše 20 tša maloko a theramelao; gomme

(b) e swanetše go dirwa mo matšatšing a 30 morago ga ge Tonakgolo a amogetše le go saena Molao woo.

(3) Kgorotsheko ya Molaotheo e ka no laela gore Molao ka moka goba karolo ya wona yeo e angwago ke kgopelo go ya ka karolwana (1) ga o na le maatla go fihlela ge kgorotsheko e file sephetho ka ga kgopelo ye, ge –

(a) dikganyogo tša toka di nyaka se; le

(b) kgopelo e na le kgonagalo ye kaone ya katlego.

(4) Ge Kgopelo e se ya atlega goba ge e le gore e be e se na le dikgonagalo tše botse tša go atlega, Kgorotsheko ya Molaotheo e ka laela bakgopedi go lefa ditshenyegelo.

Phatlalatšo ya Melao ya Profense

123. Molaokakanywa wo o amogetšwego le go saenelwa keTonakgolo ya profense e ba Molao wa profense, mme o swanetše go phatlalatšwa ka pela o be o thome go šoma ge o se no phatlalatšwa goba mo tšatšikgweding yeo e tlogo bewa go ya ka mabaka a Molao woo.

Go lotwa ga Melao ya Profense

124. Kopi ya Malao wa profense yeo e saenetšwego ke bohlatse bjo bo tletšego bja ditšweletšo tša Molao woo gomme, morago ga phatlalatšo, e swanetše go fiwa Kgorotsheko ya Molaotheo gore e o lote.

Dikhuduthamaga tša Diprofense

Bolaodiphethiši bja diprofense

125. (1) Bolaodiphethiši bja profense bo mo diatleng tša Tonakgolo ya profense yeo.

(2) Tonakgolo o šomiša bolaodi bja phethagatšo, gotee le maloko a mangwe a Khuduthamaga, ka –

(a) go diriša melao ya profense ka profenseng yeo;

(b) go diriša melao ka moka ya setšhaba yeo e šomago lekaleng la tirišo leo le laeditšwego mo go Šetulo 4 goba 5, ge e se fela ge Molaotheo goba Molao wa Palamente o beakanyeditše ka tsela ye nngwe;

(c) go diriša melao ya setšhaba ye e lego ka ntle ga lekala la tirišo leo le laeditšwego mo go Šetulo 4 le 5, yeo taolo ya yona e filwego Khuduthamaga ya profense go ya ka Molao wa Palamente;

(d) go hlabolla le go diriša morero wa profense;

(e) go kgokaganya mediro ya dikgoro tša profense le taolo;

(f) go lokiša le go thoma melao ya profense; le

(g) go phethagatša modiro ofe goba ofe woo o fološeditšwego go yona go ya ka Molaotheo goba Molao wa Palamente.

(3) Profense e na le bolaodiphetheši go ya ka karolwana (2)(b) fela go fihla moo profense e nago le bokgoni bja taolo bja go tšea boikarabelo gabotse; Mmušo wa setšhaba, ka go diriša melao le dikgato tše dingwe, o swanetše go thuša diprofense go hlabolla bokgoni bja taolo bjo bo nyakegago mo phethagatšong ya bolaodi, e lego go phetheng mediro yeo e laeditšwego go karolwana (2).

(4) Phapano ye nngwe le ye nngwe mabapi le bokgoni bja profense bja taolo ya merero ka moka e swanetše go romelwa go Khansele ya Setšhaba ya Diprofense gore e rarollwe mo matšatšing a 30 morago ga go romelwa go Khansele.

(5) Go ya ka Karolo 100, go tsenywa tšhomišong ga molao wa profense mo profenseng ke maatla ao a lebanego Khuduthamaga ya profense e nnoši.

(6) Khuduthamaga ya profense e swanetše go šoma go ya ka –

(a) Molaotheo; le

(b) Molaotheo wa profense ge e le gore molaotheo wa profense o šetše o phasišitšwe.

Kabo ya mešomo

126. Leloko la khuduthamaga ya profense le ka no aba maatla goba modiro wo o swanetšego go phethagatšwa goba go dirwa go ya ka Molao wa Palamente goba Molao wa profense go Khansele ya Mmasepala. Kabo ye e swanetše –

(a) go sepelelana le kwano gare ga leloko le itšego la Khuduthamaga le Khansele ya Mmasepala;

(b) go sepelelana le Molao woo maatla ao a ukangwago goba modiro o phethwago goba o dirwago ka wona; le

(c) go thoma go šoma ge Tonakgolo a seno dira kgoeletšo.

Mešomo ya Ditonakgolo

127. (1) Tonakgolo ya profense e na le maatla le mešomo yeo e filwego kantoro ya gagwe ke Molaotheo goba molao wo mongwe le wo mongwe.

(2) Tonakgolo ya profense e rwele maikarabelo a –

(a) go amogela le go saena Melaokakanywa;

(b) go bušetša Melaokakanywa morago go theramelao go lekolwa sefsa ge eba Melaokakanywa woo o molaotheong;

(c) go romela Melaokakanywa go Kgorotshoko ya Molaotheo gore e ntšhe sephetho ka go ba molaotheong ga Melaokakanywa woo;

(d) go bitša theramelao go tla pitšong ye e sego ya mehleng gore e tlo rera merero ye ikgethago;

(e) go hloma dikhomišene tša nyakišišo; le

(f) go goeletša referendamo profenseng go ya ka molao wa setšhaba.

Kgetho ya Tonakgolo

128. (1) Mo tulong ya yona ya mathomo morago ga go kgethwa, le nakong ye nngwe le ye nngwe ge go hlokega go tlatša sekgoba, theramelao e swanetše go kgetha mosadi goba monna go tšwa malokong a yona go ba Tonakgolo ya profense.

(2) Moahlodi yo a kgethilwego ke Mopresidente wa Kgorotshoko ya Molaotheo o swanetše go ba moswaramarapo ge go kgethwa Tonakgolo. Tshepedišo ye e beilwego mo go Karolo A ya Šetulo 3 e a šomišwa ge go kgethwa Tonakgolo.

(3) Kgetho ya go tlatša sekgoba kantorong ya Tonakgolo e swanetše go swarwa ka nako le tšatšikgweri leo le beilwego ke Mopresidente wa Kgorotshoko ya Molaotheo, eupša e sego matšatši a 30 morago ga tlholego ya sekgoba.

Go thoma mošomo ga ditonakgolo

129. Tonakgolo ye e kgethilwego e swanetše go tšea maemo a yona matšatšing a mahlano ge e seno kgethwa, ka go ikana le go itlama gore e tla botegela Repabliki le go obamela Molaotheo go ya ka Šetulo 2.

Pakatiro le tlošo ya Ditonakgolo

130. (1) Pakatiro ya Tonakgolo e thoma ge Tonakgolo a tšea maemo a gagwe gomme a fela ge sekgoba se hlolega goba ge motho yo mongwe yo a kgethilwego go ba Tonakgolo a tšea maemo ao.

(2) Ga go motho yo a swanetšego go ba Tonakgolo go feta pakatiro tše pedi tša botonakgolo; eupša ge motho a kgethwa go tlatša sekgoba kantorong ya Tonakgolo, nako gare ga kgetho tšeo le kgetho tše di latelago tša Tonakgolo ga di tšewe bjalo ka pakatiro.

(3) Theramelao ya profense, ka sephetho se se tšerwego ka thekgo ya bonnyane bja teetharong ya maloko a yona, e ka rola Tonakgolo modiro fela mo mabakeng a –

(a) tshelomolaotheo goba molao, moo go sa lokago;

(b) tshwarompe ya Molaotheo goba molao; goba

(c) go šitwa go phetha mešomo ya gagwe.

(4) Mongwe le mongwe yo a rotšwego modiro wa boTonakgolo go ya ka karolwana (3)(a) goba (b) ga a swanela go amogela dikholo dife goba dife tša kantoro yeo, gomme ga a swanela go kgatha tema modirong ofe goba ofe wa setšhaba.

Ditonakgolo tša Motšwaoswere

131. (1) Ge Tonakgolo a se gona goba a palelwa ke go phetha mešomo ya gagwe ya botonakgolo, goba ge go na le sekgoba ka kantorong ya Tonakgolo, mohlankedi yo a hlatlamago Tonakgolo ka maemo o šoma bjalo ka Tonakgolo:

(a) Leloko la Khuduthamaga leo le kgethilwego ke Tonakgolo;

(b) Leloko la Khuduthamaga leo le kgethilwego ke maloko a mangwe a Khuduthamaga;

(c) Spikara go fihlela ge theramelao e kgetha leloko le lengwe la yona.

- (2) Tonakgolo ya motšwaoswere e na le maikarabelo, maatla le mešomo ya Tonakgolo.
- (3) Pele a ka tšea maikarabelo, ditshwanelo goba mešomo ya Tonakgolo, Tonakgolo ya Motšwaoswere e swanetše go ikana goba go itlama gore e tla botegela Repabliki le go obamela Molaotheo go ya ka Šetulo 2.

Dikhuduthamaga

132. (1) Khuduthamaga ya Profense e bopša ke Tonakgolo bjalo ka hlogo ya Khansele le maloko a a sego ka fase ga hlano eupša a sa fetego lesome ao a beilwego ke Tonakgolo go tšwa go maloko a theramelao ya profense..

(2) Tonakgolo ya profense e bea maloko a Khuduthamaga ya aba maatla a bona le mediro gomme a ka no ba raka.

Maikarabelo le Maboikarabelo

133. (1) Maloko a Khuduthamaga ya Profense a na le boikarabelo godimo ga mediro yeo ba e filwego ke Tonakgolo.

(2) Maloko a Khuduthamaga ya profense a na le maikarabelo ka seboka le motho ka noši go theramelao mo phethagatšong ya mediro ya ona.

(3) Maloko a Khuduthamaga ya Profense a swanetše –

(a) go šoma go ya ka Molaotheo, gomme ge e le gore Molaotheo wa profense o phasišitšwe, a šome ka wona Molaotheo woo wa profense; gomme

(b) a fe theramelao dipego ka botlalo le gona nako le nako mabapi le merero ye e lego tlhokomelong ya ona.

Go tšwela pele ga Dikhuduthamaga morago ga dikgetho

134. Ge kgetho ya theramelao ya profense e swarwa, khuduthamaga le maloko a yona a šala a šoma go fihla ge motho yoo a kgethilwego go ba Tonakgolo ya theramelao ye e latelago a tšea marapo.

Boikano le Boitlamo

135. Pele ga ge maloko a Khuduthamaga ya Profense a ka thoma ka go phetha mešomo ya ona, a swanetše go ikana goba go itlama gore a tla botegela Repabliki gomme a obamela Molaotheo, go ya ka Šetulo 2.

Maitshwaro a maloko a Dikhuduthamaga

136. (1) Maloko a Khuduthamaga ya Profense a swanetše go itshwara go latela mokgwa wa maitshwaro wo o beakantšwego go ya ka molao wa setšhaba.

(2) Maloko a Khuduthamaga ya Profense ga a swanela go –

(a) amogela mošomo wo mongwe woo a hwetšago moputso go wona;

(b) itshwara ka tsela yeo e sa sepedišanego le ditulo tša bona goba go ipea mo tseleng yeo ka yona ba ikhwetšago ba na le phapano dikgahlegong tša maikarabelo a bona a mmušo le a ka mehla; goba

(c) go šomiša maemo a bona le tshedimošo yeo ba e filwego go ikhumiša goba go hola motho yo mongwe.

Tšhutišo ya mediro

137. Tonakgolo ka kgoeletšo e ka šuthišetšwa go leloko la

Khuduthamaga –

(a) tshepedišo ya molao wo mongwe le wo mongwe go leloko le lengwe; goba

(b) maatla a mangwe le a mangwe goba mošomo woo o gafilwego go ya ka molao.

Kabo ya lebakana ya mediro

138. Tonakgolo ya profense e ka abela leloko, la Khuduthamaga maatla a mangwe le a mangwe goba ,mošomo wa leloko le lengwe leo le sego gona mošomong goba le šitwa ke go šoma goba go diragatša

maatla ao.

Tlhokomelo ya diprofense go mebušo ya selegae

139. (1) Ge Mmasepala o šitwa goba o sa phethagatše seo o swanetšego go se phethagatša go ya ka molao, Khuduthamaga ya maswanedi e ka tšea magato a go swanela go tliša phethagatšo ya ditshwanelo tšeo, go akaretšwa –

(a) go ntšhiwa ga taelo go Khansele ya Mmasepala, moo go tlo hlalošwago go šitwa ga yona go phethagatša maikarabelo a yona, le go laela magato ao a swanetšego go tšewa go tlo phošolla seo se sa dirwago; le

(b) go tšea maikarabelo a tshapedišo ya tshwanelo yeo goba phethagatšo ya modiro woo mmasepaleng go kgonthišiša –

(i) phihlelo ya phethagatšo ya mediro go latela ka moo go swanetšego nageng ka bophara;

(ii) go ganetša Khansele ya Mmasepala go tšea magato a go se kwale ao a ka senyago dikgahlego tša Mmasepala o mongwe goba profense ka bophara; le

(iii) go godiša botee bja ekonomi.

(2) Ge khuduthamaga ya profense e tsena merero ya Mmasepala go ya ka karolwana (1)(b) –

(a) tseno ka gare e swanetše go fela ka ntle ga ge e dumeleletšwe ke leloko la Kabinete leo le rwelego maikarabelo a merero ya mmušogae mo matšatšing a 14 morago ga tsenogare;

(b) tsebišo ya go tsenatsena e swanetše go tšweletšwa ka go ngwalwa pele ga theramelao ya profense le go Khansele ya Setšhaba ya Diprofense mo matšatšing a 14 a dikopano tša wona morago ga ge tsenatseno e thomile;

(c) tsenogare yeo e swanetše go fela ge e se fela ge e dumeletšwe ke Khansele mo matšatšing a 30 a tulo ya yona ya mathomo morago ga ge tsenogare e thomile; gomme

(d) Khuduthamaga e swanetše go lekola gape tsenatseno yeo kgafetšakgafetša gomme e ka iša ditemošo tša yona go khuduthamaga ya phethagatšo ya profense.

(3) Molao wa setšhaba o ka laola tshapedišo yeo e hlomilwego mo karolong ye.

Diphetho tša khuduthamaga

140. (1) Sephetho ka Tonakgolo ya profense se swanetše go ngwalwa ge ele gore –

(a) sephetho se dirilwe go ya ka molao; goba

(b) se na le ditlamorago tša semolao.

(2) Sephetho seo se ngwadilwego sa Tonakgolo se swanetše go saanelwa ke leloko le lengwe la Khuduthamaga ge e le gore sephetho seo se amana le mošomo woo o abetšwego leloko leo le lengwe.

(3) Dikgoeletšo, ditaello le didirišwa tše dingwe tša melawana ya profense di swanetše go fihlelelwa ke setšhaba.

(4) Molao wa Profense o ka laetša thwii tsela yeo, le bokgole bjoo, didirišwa tšeo di boletšwego karolwaneng ya (3) di swanetšego

go –

(a) tšweletšwa pele ga theramelao ya profense; le

(b) go amogelwa ke theramelao ya profense

Ditšhitšhinyo tša go hloka kholofelo

141. (1) Ge theramelao ya profense, go ya ka bouto ye e thekgwago ke bontši bja maloko a yona, e phasiša tšhišinyo ya go hloka kholofelo go Khuduthamaga ya profense go sa akaretšwe Tonakgolo, Tonakgolo o swanetše go thea khansele lefsa.

(2) Ge theramelao ya profense, ka sephetho seo se tšerwego ke bontši bja maloko a yona, e ka fetiša tšhitšhinyo ya go hloka kholofelo go Tonakgolo, Tonakgolo le maloko a mangwe a Khuduthamaga a swanetše go rola modiro.

Melaotheo ya Diprofense

Kamogelo ya Melaotheo ya Diprofense

142. Theramelao ya Profense e ka phasiša molaotheo wa profense goba, moo go kgonegago, ya fetola molaotheo wa yona, ge e le gore bonnyane peditharong ya maloko a yona e bouta go

thekga Molaokakanywa.

Dikagare tša melaotheo ya diprofense

143. (1) Molaotheo wa profense , goba diphetošo tša molaotheo, ga di a swanela go fapoga go Molaotheo eupša di ka thuša ka –

(a) makala a theramelao ya profense goba makala a khuduthamaga le ditshepedišo tšeo di fapanago le tše di beakanyeditšwego ka Kgaolong ye; goba

(b) sehlongwa, karolo, bolaodi le maemo a kgoši ya setšo, moo go kgonagalago.

(2) Dipeakanyetšo tšeo di akareditšwego mo molaotheong wa profense goba diphetogo tša molaotheo go ya ka temana (a) goba (b) tša karolwana (1) –

(a) di swanetše go sepelelana le dikelo mo karolong 1 gape le Kgaolo 3; gomme

(b) ga di a swanela go fa profense maatla goba modiro ofe goba ofe wo o welago —

(i) ka ntle ga lekala la bokgoni bja profense go ya ka Šetulo 4 le 5: goba

(ii) ka ntle ga maatla le mešomo ye e abetšwego diprofense ke dikarolo tše dingwe tša Molaotheo.

Tlhatselo ya melaotheo ya diprofense

144. (1) Ge theramelao ya profense e phasišitše goba e fetošitše molaotheo, Spikara sa theramelao se swanetše go neela sengwalwa seo sa molaotheo goba diphetošo tša molaotheo go Kgorotsheko ya Molaotheo gore o hlatselwe.

(2) Ga go sengwalwa sa molaotheo wa profense goba diphetogo tšeo di dirwago molaotheong se se tla bago molaong go fihlela ge Kgorotsheko ya Molaotheo e hlatsetše –

(a) gore sengwalwa se phasitše go ya ka karolo 142; le

(b) gore sengwalwa ka moka se dumelelana le karolo 143.

Go saenwa, go phatlalatšwa le go lotwa ga melaotheo ya diprofense

145. (1) Tonakgolo ya profense e swanetše go amogela le go saena sengwalwa sa molaotheo wa profense goba diphetošo tšeo di hlatsetšwego ke Kgorotsheko ya Molaotheo.

(2) Sengwalwa seo se amogetšwego le go saenwa ke Tonakgolo se swanetše go phatlalatšwa mo kuranteng ya Mmušo gomme se tsene tirišong ge se seno phatlalatšwa goba nakong ye sa tlogo bjalo ka ge go rerilwe go ya ka molaotheo woo goba diphetošo.

(3) Sengwalwa se se saennwego sa molaotheo wa profense goba diphetošo tša molaotheo ke bohlatse bjo bo feleletšego bja dithulaganyetšo tša sona gomme, ka morago ga phatlalatšo se swanetše go bewa tlhokomelong ya Kgorotsheko ya Molaotheo go lotwa.

Melao ye e fapanago

Phapano gare ga melao ya setšhaba le ya profense

146. (1) Karolo ye e dirišwa mo phapanong gare ga melao ya setšhaba le ya profense ye e welago mo lekaleng la tirišo le le tšwelelago mo go Šetulo 4.

(2) Melao ya setšhaba yeo e dirišwago ka go swana malebana le naga ka bophara e laola melao ya profense ge fela le lengwe le le lengwe la mabaka a a latelago le ka šetšwa:

(a) Molao wa setšhaba o swaragane le morero woo o ka se kgonego go laolega ka tshwanelo ke molao wo o theilwego ke diprofense di ikemetše ka botšona.

(b) dikgahlego tša setšhaba ka moka di tsoma gore morero woo o lekolwe ka go swana nageng ka bophara, gomme molao wa setšhaba o fa tshwano yeo ka go thea –

(i) dikelo le maemo;

(ii) ditlhako; goba

(iii) Merero ya setšhaba

(c) Molao wa setšhaba o bohlokwa go –

(i) tlhokomelo ya tšhireletšo ya setšhaba;

(ii) tlhokomelo ya botee bja ekonomi;

(iii) tšhireletšo ya mmaraka wa bohle go ya ka tšhutišo ya dithoto, ditirelo, matlotlo le mešomo;

- (iv) go tšwetša pele ditiro tsa ekonomi go tshela mellwane ya diprofense;
- (v) go tšwetša pele dibaka tše di swanago goba diphihlelelo tše di lekanago ditirelong tša mmušo; goba
- (vi) tšhireletšo ya tikologo.
- (3) Molao wa setšhaba o laola molao wa profense ge molao wa setšhaba o ikemišeditše go thibela tiragalo ye e sa swanelago ya profense ye –
  - (a) e kgethollago go tša ekonomi, maphelo, dikgahlego tša tšhireletšo ya profense ye nngwe goba naga ka bophara; goba
  - (b) e šitiša tiragatšo ya morero wa ekonomi wa setšhaba.
- (4) Ge go na le ngangišano mabapi le tlhokego ya molao wa setšhaba morerong wo o tšweleditšwego karolwaneng (2)(c) gomme ngangišano yeo ya tlišwa pele ga Kgorotsheko go rarollwa, Kgorotsheko e swanetše go hlompha tumelo goba go ganwa ga molao ke Khansele ya Setšhaba ya Diprofense.
- (5) Molao wa profense o na le maatla godimo ga molao wa setšhaba ge karolwana (2) goba (3) e sa šome.
- (6) Molao wo o hlamilwego go ya ka Molao wa Palamente goba Molao wa Profense o ka ba le maatla ge fela molao woo o amogetšwe ke Khansele ya Setšhaba ya Diprofense.
- (7) Ge Khansele ya Setšhaba ya Diprofense e sa tšee sephetho mo matšatšing a 30 a tulo ya yona ya mathomo morago ga ge molao woo o tlišitšwe go yona, molao woo o swanetše go sekasekwa mabakeng ka moka gore o amogetšwe ke Khansele.
- (8) Ge Khansele ya Setšhaba ya Diprofense e sa amogele molao woo o umakilwego, mo karolwaneng ya (6), mo e swanetše, matšatšing a 30 a go tšea sephetho ga yona, e romele mabaka a yona a go se amogele molao woo go bolaodi bjoo bo rometšego molao woo go yona.

Diphapano tše dingwe

147. (1) Ge go na le phapano magareng a molao wa setšhaba le peakanyetšo ya molaotheo wa profense mabapi le –
- (a) taba yeo Molaotheo o tlogago o e nyaka goba o e ukamago mo tirišong ya molao wa setšhaba, molao wa setšhaba o laola peakanyetšo yeo e dirilwego mo go molaotheo wa profense;
  - (b) tsenatseno ya molao wa setšhaba go ya ka karolo 44(2), molao wa setšhaba o laola godimo ga peakanyetšo ya molaotheo wa profense; goba
  - (c) taba yeo e lego lekaleng la tirišo leo le lego lenaneong la Šetulo 4, karolong ya 146 e šoma bjalo ka ge nke peakanyetšo yeo e amegago ya molaotheo wa profense ke molao wa profense wo o ukangwego karolong yeo.
- (2) Molao wa setšhaba wo o ukangwego mo karolong ya 44(2) o laola molao wa profense mabapi le ditaba tše di ukangwego mo lekaleng la tirišo le le tšweleditšego ka go Šetulo 5.

Diphapano tše di sa rarollegego

148. Ge ngangišano mabapi le phapano e ka se rarollwe ke kgorotsheko, molao wa setšhaba ke wona o dirišwago sebakeng sa molao wa profense goba molaotheo wa profense.

Maemo a molao wo o se nago maatla

149. Sepheto sa kgorotsheko sa gore molao o na le maatla go feta o mongwe ga se bolaye molao woo o hlokago maatla, fela molao woo o no se šome nakong yeo phapano yeo e ntšego e le gona.

Tlhathollo ya diphapano

150. Ge go sekasekwa phapano yeo e lego pepeneneng magareng a molao wa setšhaba le wa profense, goba gare ga molao wa setšhaba le molaotheo wa profense, kgorotsheko ye nngwe le ye nngwe e swanetše go sekamela tlhathollong yeo e kwalago ya molao goba molaotheo yeo e efogago phapano, godimo ga tlhathollo ye itšego ye e hlolago phapano.

Kgaolo ya 7

Mmušogae

Maemo a bommasepala

151. (1) Lekala la mmušo le bopilwe ka bommasepala bao ba swanetšego go hlongwa nageng ka moka ya Repabliki.

(2) Bolaodi bja phethišo le bja go hlama melao bja mmasepala bo beilwe godimo ga Khansele ya Mmasepala..

(3) Mmasepala o na le tokelo ya go buša ka bokgoni bja wona, go laola merero ya batho ba wona, go ya ka melao ya setšhaba gammogo le ya diprofense, bjalo ka ge go laeditšwe ka molaotheong.

(4) Mmušo wa naga le wa profense ga ya swanela go nyatša goba go šitiša mmasepala bokgoni goba tokelo ya wona ya go diriša maatla goba go phethagatša mešomo ya wona.

Maikemišetšo a mmušogae

152. (1) Maikemišetšo a mmušogae ke –

(a) go tliša mmušo wa temokrasi le wa maikarabelo bathong ba tikologo;

(b) go kgonthišiša kabo ya ditirelo go setšhaba ka tsela ye e swarelelago;

(c) go tšwetša pele kago ya setšhaba le ya ekonomi;

(d) go tšwetša pele tikologo ye e hlwekilego ya go bolokega; le

(e) go hlohleletša setšhaba le mekgatlo ya setšhaba mererong ya mmušogae.

(2) Mmasepala o swanetše go leka, go ya ka bokgoni bja wona bja ditšhelete le bja taolo, go fihlelela maikemišetšo ao a tšweleditšwego mo karolwaneng ya (1).

Mehola ya tlhabollo ya bommasepala

153. Mmasepala o swanetše –

(a) go rulaganya le go laola tshepedišo ya ona benye, tekanyetšo le tshepetšo ya peakanyo go fa šedi dinyakwa tša motheo le go tšwetša pele tlhabollo ya setšhaba le ekonomi; le

(b) go kgagtha tema mananeong a tlhabollo a setšhaba le a profense.

Bommasepala mmušong wa mohlakanelwa

154. (1) Mebušo ya naga le diprofense, ka molao le tsela tše dingwe, e swanetše go thekga le go kgwahliša maatla a bommasepala go laola merero ya bona, go diriša maatla le go phetha mešomo ya bona.

(2) Molaokakanywa wa naga goba wa profense wo o amago maemo, dihlongwa,maatla goba mediro ya mebušo ya selegae o swanetše go phatlalatšwa go sekasekwa ke setšhaba pele o ka tsebišwa Palamenteng goba go theramelao ya profense, ka tsela yeo e kgontšhago mebušo ye e ipophilego ya selegae, bommasepala, le batho ba bangwe bao ba nago le kgahlego go ba le sebaka sa go ntšha maikutlo ka ga Molaokakanywa woo.

Tlhommo ya bommasepala

155. (1) Go na le mehuta ye e latelago ya bommasepala:

(a) Mohuta wa A: Mmasepala wo o nago le taolophethišo le melao ye ikgethago ya bommasepala tikologong ya wona.

(b) Mohuta wa B: Mmasepala wo o abelanago taolophethišo le melao ya bommasepala tikologong ya wona le mmasepala wa mohuta wa C wo mmasepala wo o welago ka fase ga tikologo ya wona.

(c) Mohuta wa C: Mmasepala wo o nago le taolophethišo le melao ya bommasepala mo tikologong ye e akaretšago mmasepala wa go feta o tee.

(2) Melao ya setšhaba e swanetše go hlatholla mehuta ye e fapanego ya bommasepala ye e ka hlongwago mohuteng wo mongwe le wo mongwe.

(3) Melao ya setšhaba e swanetše –

(a) go hloma dikelo go laetša gore tikologo e ka ba neng le mohuta o tee wa mmasepala wa A goba gore o ka ba neng le bommasepala ba mohuta wa B le woo wa C;

(b) go hloma dikelo le ditshepetšo go laetša mellwane ya mmasepala ke setsebi seo se ikemetšego; gomme

(c) go ya ka karolo 229, o dire dipeakanyetšo tša karoganyo ya maatla le mešomo go bommasepala ge tikologo e na le bommasepala ba mehuta ya B le C. Karoganyo ya maatla le mešomo makgatheng a mmasepala wa mohuta wa B le wa C e ka no fapana le karolelano ya maatla le mešomo gare ga mmasepala wa mohuta wo mongwe wa B le wa C.

(4) Melao ye e ukangwego mo karolwaneng (3) e swanetše go šetša tlhokego ya kabo ya ditirelo tša mmasepala ka tsela ya tekatekano le gore di be gona sebaka se setelele.

(5) Melao ya profense e swanetše go laetša mehuta ye e fapanego ya bommasepala yeo e swanetšego go thewa ka profenseng.

(6) Mmušo wa profense ye nngwe le ye nngwe o swanetše go thea bommasepala profenseng ya wona ka mokgwa wo sepelelanago le molao wo o beilwego go ya ka Karolwana (2) le (3) le, ka semolao goba ka magato a mangwe, o swanetše –

(a) go rulaganyetša tlhokomelo le thekgo ya mmušogae mo profenseng; le

(b) go tšwetša pele tlhabollo ya mmušogae le bokgoni bja wona go ka itirela ka bowona.

(7) Mmušo wa Setšhaba, go ya ka karolo 44, le mebušo ya diprofense e na le maatla a pewomolao le a phethišo go kgonthiša gore bommasepala ba dira mešomo ya bona gabotse go ya ka mabaka a a tšwelelago go Šetulo 4 le 5, ka go laola mešomo ya khuduthamaga ya bommasepala yeo e tšwelelago mo karolong ya 156(1).

Maatla le mešomo ya bommasepala

156. (1) Mmasepala o na le maatlaphethiši mabapi le, mme o na le tokelo ya go laola –

(a) merero ya selegae yeo e lego lenaneong la Karolo B ya Šetulo 4 le Karolo B ya Šetulo 5; le

(b) morero ofe goba ofe woo mmušo wa mmasepala o o abetšwego goba o filwego maatla godimo ga wona ke mmušo wa setšhaba goba wa profense.

(2) Mmasepala o ka dira le go laola melawana ya bommasepala go sepediša gabotse merero yeo o nago le tokelo ya go e laola.

(3) Go ya ka taelo ya Karolo 151 (4), molawana wo o thulanago le molao wa setšhaba goba wa profense ga o na le maatla. Ge e le gore go na le thulano gare ga molawana le molao wa setšhaba goba wa profense woo o sa šomego ka baka la thulano ye e šupilwego karolong ya 149, molawana woo o swanetše go tšewa o na le maatla ge fela molao wo o sa šome.

(4) Mmušo wa setšhaba le ya diprofense e swanetše go abela goba go fa mmasepala maatla, ka kwano go ya ka mabaka a bolaodi bja morero woo o tšwelelago mo go Karolo A ya Šetulo 4 goba Karolo A ya Šetulo 5 yeo e amanago le mmušogae, ge

(a) morero woo o ka laolwa gabotse mmušong wa selegae; gomme

(b) mmasepala o na le bokgoni bja go o laola.

(5) Mmasepala o na le tokelo ya go šomiša maatla a mangwe le a mangwe go dira mešomo ya wona ka tshwanelo.

Tlhamo le kgetho ya Dikhansele tša Bommmasepala

157. (1) Khansele ya Mmasepala e bopša ke –

(a) maloko ao a kgethilwego go latela dikarolwana (2), (3), (4) le (5); goba

(b) ge seo se dumelelwa go ya ka molao wa naga –

(i) maloko ao a kgethilwego ke khansele ye nngwe ya Mmasepala go emela Khansele yeo ye nngwe; goba

(ii) maloko ao a kgethilwego go latela temana (a) le maloko a kgethilwego go ya ka temanyana (i) ya temana ye.

(2) Go kgethwa ga maloko a Khansele ya Mmasepala bjalo ka ge go lebeletšwe karolwaneng (1)(a) go swanetše go dirwa go latela molao wa setšhaba woo o swanetšego go rulaganya mekgwa –

(a) ya boemedi bjo bo lekanyeditšwego bjo bo theilwego godimo ga karolo ya bakgethi ba mmasepala woo o tšwelelago lenaneong la bohle la bakgethi, leo le rulaganyetšago go kgethwa

ga maloko go tšwa mananeong a bonkgetheng ba diphathi mme le rulagantšwego go ya ka kgetho ya phathi yeo; goba

(b) boemedi bjo bo lekanyeditšwego bjalo ka ge go laeditšwe mo temaneng (a) go hlakantšhitšwe le tshepedišo ya boemedi go ya ka madulo (wards) bjo bo theilwego godimo ga karolo ya mmasepala woo ya lenaneo la bakgethi bohle.

(3) Mokgwa wa dikgetho go ya ka karolwana (2) o swanetše go netefatša gore palomoka ya maloko ao a kgethilwego go tšwa phathing ye nngwe le ye nngwe e laetša palomoka ya diboutu tša tekatekano tšeo di rekhotetšwego diphathi tšeo..

(4) Ge mokgwa wa dikgetho o akaretša boemedi go ya ka madulo, gona go segwa ga mellwane ya ditulo go swanetše go dirwa ke bookamedi bjo bo ikemetšego ka noši bjo bo kgethilwego gomme bo šoma go latela tshepedišo le dikelo tša molao wa setšhaba.

(5) Motho a ka bouta mmasepaleng fela ge a ngwadišitšwe karolong yeo ya mmasepala ya lenaneo la setšhaba le le swanago la bakgethi.

(6) Molao wa setšhaba wo o ukangwego karolwaneng (1)(b) o swanetše go hloma lenaneo leo le dumelelago mokgatlo le dikgahlego tše di laeditšwego mo go Khansele ya Mmasepala woo o dirago kgetho go emelwa gabotse Khanseleng ya Mmasepala moo kgetho e dirwago gona.

Boleloko bja Khansele ya Mmasepala

158. (1) Modudi yo mongwe le yo mongwe yo a nago le ditshwanelo tša go boutela Khansele ya Mmasepala o na le sebaka sa go ka kgethwa go ba leloko la Khansele yeo ka ntle ga

(a) yo mongwe le yo mongwe yo a kgethilwego ke, goba a šomela mmasepala gomme a lefelwa go kgethwa goba go šomela, ebile a se a ka a tlošwa mo dikganetšanong tše go ya ka molao wa setšhaba;

(b) yo mongwe le yo mongwe yo a kgethilwego ke, goba a šomela, naga lekaleng le itšego, gomme a lefelwa go kgethwa goba go šomela, eupša a ile a thibelwa bjalo ka leloko la Khansele go ya ka molao wa setšhaba;

(c) yo mongwe le yo mongwe yo a thibetšwego goba a ileditšwego boutela Kgobokano ya Setšhaba goba a ileditšwego go ya ka mabaka a karolo 47(1)(c), (d) goba (e) go ba leloko la Kgobokano;

(d) leloko la Kgobokano ya Setšhaba, Khansele ya Setšhaba ya Diprofense goba theramelao ya profense; eupša kiletšo ye ga e ame leloko la Khansele ya Mmasepala le le emetšego mmušogae mo Khanseleng ya Setšhaba; goba

(e) leloko la Khansele ye nngwe ya Mmasepala; eupša thibelo ye ga e ame leloko la Khansele ya Mmasepala leo le emetšego Khansele yeo Khanseleng ya Mmasepala wo mongwe wa mohuta o šele.

(2) Motho yo a se nago le tokelo ya go kgethwa go ba leloko la Khansele go ya ka karolwana (1)(a), (b), (d) goba (e) e ka no ba nkgetheng wa Khansele, ka go laolwa ke dikiletšo goba mabaka ao a theilwego ke molao wa setšhaba.

Pakatiro ya dikhansele tša Mmasepala

159. Pakatiro ya Khansele ya Mmasepala ga ya swanela go feta mengwaga ye mene, bjalo ka ge go beakantšwe go ya ka molao wa setšhaba.

Tshepedišo ya ka gare

160 (1) Khansele ya Mmasepala –

(a) e dira diphetho tše mabapi le taolo ya maatla ka moka le tiragatšo ya mešomo ka moka ya mmasepala;

(b) e swanetše go kgetha modulasetulo wa yona;

(c) e ka kgetha komiti ya khuduthamaga le komiti tše dingwe go ya ka molao wa setšhaba; gomme

(d) e ka thwala badiredi bao ba hlokegago go dira mešomo ya wona ka tshwanelo.

- (2) Mešomo ye e latelago ga ya swanela go laelwa ke Khansele ya Mmasepala:
- go phasiša melawana;
  - go dumelela ditekanyetšo;
  - tefišao ya motšhelo le makgetho a mangwe, makgetho le ditshwanelo; le
  - go oketša dikadimo.
- (3) (a) Bontši bja maloko a Khansele ya Mmasepala bo swanetse go ba gona pele bouto ka ga taba ye nngwe le ye nngwe e ka dirwa.
- (b) Merero ka moka ye e amago ditaba tše di ukamilwego karolwaneng (2) di laolwa ke sephetho seo se tšerwego ke Khansele ya Mmasepala yeo e thekgwago ke bouto ya bontši bja maloko a yona.
- (c) Merero ye mengwe ka moka ye e lego pele ha Khansele ya Masepala e ahlolwa go ya ka bontši bja dibouto tše di dirilwego.
- (4) Ga go na molawana wo o swanetšego go phasišwa ke Khansele ya Mmasepala ka ntle le ge –
- maloko ka moka a Khansele a filwe temošo ye e kwagalago; le
  - Molawana wo o šišinywago o phatlaladitšwe go hwetša maikutlo a setšhaba.
- (5) Molao wa setšhaba o ka thuša kelong ya go beakanyetša –
- bogolo bja Khansaele ya Mmasepala;
  - goere na Khansele ya Mmasepala e ka kgetha komitiphethišo goba komoiti ye nngwe le ye nngwe; goba
  - bogolo bja komitiphethišo goba komiti ye nngwe le ye nngwe ya Khansele ya Mmasepala;
- (6) Khansele ya Mmasepala e ka dira melawana ye e beago melao le ditaello tša –
- dipeakanyetšo tša yona tša ka gare;
  - ditiro tša yona le tšwelopele ya yona; le
  - tlhomo, tlhamo, tshepetšo, maatla le mešomo ya dikomiti tša yona.
- (7) Khansele ya Mmasepala e swanetše go sepediša mediro ya yona ka tsela ye e lego pepeneneng, le goba e ka no emiša dikopano tša yona goba tša dikomiti tša yona, ge fela go na le mabaka a go kwala mme go šeditšwe mohuta wa morero woo o swerwego.
- (8) Maloko a Khansele ya Mmasepala a na le ditokelo tša go kgatha tema mererong ya yona le ya dikomiti tša yona ka tsela yeo e –
- dumelelago diphathi le dikgahlego tše di laetšwego ka khanseleng go emelwa ka tshwanelo;
  - sepedišana le temokrasi; gomme
  - e ka laolwago go ya ka molao wa setšhaba.

Tshwanelo

161. Molao wa profense wo o lego ka gare ga tlhamo ya molao wa setšhaba o ka fa tumelelo ya ditshwanelo le ditokologo go Dikhansele le maloko a tšona.

Phatlalatšo ya melawana ya Mmasepala

162. (1) Molawana wa mmasepala o ka šomišwa fela ge e le gore o šetše o phatlaladitšwe kuranteng ya semmušo ya profense yeo.

(2) Kuranta ya mmušo ya profense e swanetše go gatiša molawana wa mmasepala ge e kgopelwa ke mmasepala.

(3) Melawana ya Mmasepala e swanetše go hwetšagala gabonolo bathong.

Mmušogae wo o Ipopilego

163. Molao wa Palamente wo o dirilweng go ya ka tshepedišo ye e theilwego karolong ya 76 o swanetše –

(a) go beakanyetša go amogelwa ga mekgahlo ya setšhaba le ya diprofense yeo e emelago bommasepala; gomme

(b) o beakanye tshepedišo tšeo ka tšona mmušogae o ka –

- (i) rerišanago le mmušo wa naga goba wa profense;
- (ii) go bea baemedi go kgatha tema Khanseleng ya Setšhaba ya Diprofense; le go
- (iii) kgetha batho ba tlogo dula khomišeneng ya ditšhelete le metšhelo.

Ditaba tše dingwe

164. Ditaba ka moka mabapi le mmušogae tšeo di sego tša ukangwa mo Molaotheong di ka no kgethwa ka molao wa setšhaba goba wa profense ka gare ga mohlako wa molao wa setšhaba.

KGAOLO YA 8

Dikgorotsheko le Tshepedišo ya Toka

Maatlaboahlodi

165. (1) Maatla a boahlodi a Repabliki ya Afrika-Borwa a beilwe magetleng a dikgoro tša tsheko.

(2) Dikgoro tša tsheko di ikemetše ka botšona gomme di ikarabela go Molaotheo le go molao, woo di swanetšego go o diriša ka ntle le kgethollo le go se tšhabe selo, go emela sepitša goba lehufa.

(3) Ga go motho goba mokgatlo wa mmušo wo o swanetšego go šunya nko mo modirong wa dikgorotsheko.

(4) Ditho tša mmušo, ka tirišo ya dikgato tša semolao goba tše dingwe, di swanetše go thuša le go šireletša dikgorotsheko go kgonthišiša go ikemela ka noši, go se kgethollo, tlotlo, phihlelelo le go šoma gabotse ga dikgorotsheko.

(5) Taelo goba sephetho seo se tšerwego ke kgoro tsheko se tlema batho ka moka le ditho tša mmušo tšeo di angwago ke taelo goba sephetho.

Tshepedišo ya toka

166. Dikgorotsheko ke –

- (a) kgorotsheko ya Molaotheo;
- (b) Kgorokgolo ya tsheko ya Boipiletšo;
- (c) Dikgotlakgolo go akaretšwa kgoro ye nngwe le ye nngwe ya boipiletšo yeo e ka hlongwago go ya ka Molao wa Palamente go theeletša boipiletšo go tšwa dikgotlakgolong;
- (d) Dikgorotsheko tša boMmaseterata; le
- (e) kgorotsheko efe goba efe yeo e hlomilwego goba ye e amogelwago ke Molao wa Palamente, yeo e ka akaretšago kgoro ye nngwe le ye nngwe ya maemo a go swana le dikgotlakgolo goba tša boMmaseterata.

Kgorotsheko ya Molaotheo

167. (1) Kgorotsheko ya Molaotheo e bopša ke Mopresidente, Motlatša-mopresidente le baahlodi ba bangwe ba senyane.

(2) Taba yeo e lego pele ga Kgorotsheko ya Molaotheo e swanetše go theeletšwa ke baahlodi ba ba sego ka tlase ga ba seswai ka palo.

(3) Kgorotsheko ya Molaotheo –

- (a) ke kgorotsheko ye e phagamego go di feta mererong ka moka ya Molaotheo;
- (b) e ka fa sephetho fela mererong ya molaotheo le ditaba tše dingwe tšeo di amanago le diphetho tša merero ya molaotheo; gomme
- (c) e ka tšea sephetho sa mafelelo go bona ge e le gore taba e molaotheong goba ge e le gore taba ye itšego e kgokagane le sephetho ka ga taba ya molaotheo.

(4) Ke fela Kgorotsheko ya Molaotheo yeo –

- (a) e ka fago sephetho phapanong yeo e lego gona magareng a ditho tša mmušo lekaleng la mmušo wa naga goba wa diprofense mabapi le mediro ya ditho tšeo tša mmušo;
- (b) e tšeago sephetho ka ga go ba molaotheong ga Molaokakanywa ofe goba ofe wa Palamente goba profense; eupša e ka dira bjalo fela mo mabakeng a a ukangwego mo Kgaolong ya 79 goba 121;
- (c) e ka tšeago sephetho ka ga dikgopelo tše di ukangwego mo karolong 80 goba 122;

- (d) e ka tšeago sephetho ka ga go ba molaotheong ga phetošo ye nngwe le ye nngwe ya Molaotheo;
- (e) e ka tšea sephetho sa gore Palamente goba Mopresidente o paletšwe ke go phethagatša tlamego ya gagwe ya semolaotheo; goba
- (f) Go hlatsela molaotheo wa profense go ya ka karolo 144.
- (5) Kgorotsheko ya Molaotheo e tšea sephetho sa mafelelo mabapi le go ba molaong ga Molao wa Palamente, Molao wa profense goba maitshwaro a Mopresidente a Molaotheong goba aowa, gomme e swanetše go tiišetša taelo ya thibelo yeo e filwego ke Kgorokgolo ya boipiletšo, Kgotlakgolo goba kgoro ye nngwe le ye nngwe ya maemo a go swana le a tšona, pele sephetho seo se ka ba le maatla a molao.
- (6) Molao wa setšhaba goba melawana ya Kgorotsheko ya Molaotheo; e šwanetše go dumelela motho, ge seo se le kgahlegong tša toka le tumelelong ya Kgorotsheko ya Molaotheo

- (a) go tliša taba thwii go Kgorotsheko ya Molaotheo; goba
- (b) go dira boipiletšo thwii go Kgorotsheko ya Molaotheo go tšwa go kgorotsheko ye nngwe le ye nngwe.
- (7) Taba ya Molaotheo e akaretša morero wo mongwe le wo mongwe wo o akaretšago tlhathollo, tšhireletšo goba tirišo ya Molaotheo.

Kgorokgolo ya Boipiletšo

- 168 (1) Kgorokgolo ya Boipiletšo e bopša ke Moahlodimogolo, Motlatša-moahlodimogolo le palo ya baahlodi ba boipiletšo yeo e bewago go ya ka Molao wa Palamente.
- (2) Taba yeo e lego pele ga Kgorokgolo ya Boipiletšo e swanetše go ahlolwa ke baahlodi ba palo ya bona e bewago ke Molao wa Palamente.
- (3) Kgorokgolo ya Boipiletšo e ka no tšea sephetho ka boipiletšo tabeng efe goba efe. Ke kgorotsheko ye kgolokgolo ya Boipiletšo ka ntle le mererong ya Molaotheo, gomme e ka tšea sephetho fela mabapi le –
  - (a) boipiletšo;
  - (b) ditaba tšeo di amanago le maipiletšo; le
  - (c) taba ye nngwe le ye nngwe yeo e ka romelwago go yona go ya ka mabaka ao a beakantšwego ke Molao wa Palamente.

Dikgotlakgolo

- 169. Kgotlakgolo e ka tšea sephetho –
  - (a) taba efe goba efe ya molaotheo ka ntle le taba yeo
    - (i) e lego fela Kgorotsheko ya Molaotheo ye e kago tšea sephetho; goba sephetho ka ga yona se ka fiwago ke kgorotsheko ya Molaotheo; goba
    - (ii) e fetišeditšwego kgorongtsheko ye nngwe ya maemo a go swana le a kgotlakgolo, ke Molao wa Palamente; le
  - (b) taba efe goba efe yeo e sa fetišetšwago kgorongtsheko ye nngwe ke Molao wa Palamente.

Dikgorotsheko tša bomaseterata le tše dingwe

- 170. Dikgorotsheko tša Bomaseterata le tše dingwe di ka tšea sephetho ka taba ye nngwe le ye nngwe yeo e rerilwego ke Molao wa Palamente, eupša kgorotsheko ya maemo a ka fase ga a kgotlakgolo e ka no se dire dinyakišišo goba gona go tšea sephetho ka ga go ba molaotheong ga molao wo mongwe le wo mongwe goba maitshwaro a Mopresidente.

Ditšhepedišo tša kgorotsheko

- 171. Dikgorotsheko ka moka di šoma go ya ka molao wa setšhaba, gomme melawana le ditšhepedišo tša tšona, di swanetše go beakanyetšwa ka molaong wa setšhaba.

Maatla a dikgorotsheko mererong ya Molaotheo

- 172. (1) Ge go tšewa sephetho mabapi le taba ya molaotheo mo maatleng a yona, kgorotsheko –

- (a) e swanetše go phetha ka gore molao wo mongwe le wo mongwe goba maitshwaro a a sa sepelelanego le molaotheo ga a swanela go ya ka moo a sego tshepedišong; ebile
- (b) e ka dira taelo ye nngwe le ye nngwe ye e swanetšego le tekatekano, go akaretšwa –
  - (i) taelo ye e fokotšago kgonagalo ya go lebelela morago maatla a phokodišo ya pegu; le
  - (ii) taelo yeo e kgaotšago pegu ya phokodišo mo pakeng goba maamong a mangwe le a mangwe, go dumelela ditsebi go lokiša phošo yeo.
- (2) (a) Kgorokgolo ya Tsheko ya Boipiletšo, Kgotlakgolo goba kgorotsheko ya maemo a a swanago le a tšona e ka ntšha taelo malebana le go ba molaotheong ga Molao a Palamente, Molao wa Profense goba maitshwaro a mangwe le a mangwe a Mopresidente, eupša taelo ye e nago le bofokodi molaotheong ga e na maatla ka ntle le ge e tiišetšwa ke Kgorotsheko ya molaotheo.
- (b) Kgorotsheko ye e fago taelo ya go hloka maatla goba phokodišo ya molaotheo e ka ntšha thibelo ya nakwana goba kimollo ya nakwana go phathi, goba e ka emiša nakwana go sa letetšwe ditaelo tša Kgorotsheko ya Molaotheo ka ga go ba maswanedi ga Molao goba maitshwaro.
- (c) Molao wa setšhaba o swanetše go rulaganyetša thomelo ya taelo ya phokolo ya semolao go Kgorotsheko ya Molaotheo.
- (d) Motho mang le mang goba setho se sengwe le se sengwe sa mmušo seo se nago le kgahlego ye e lekanego, se ka dira boipiletšo, goba kgopelo thwii, go Kgorotsheko ya Molaotheo go tiišetša goba go fapanya taelo ya phokodišo semolaotheo ga kghorotsheko go ya ka karolwana ye.

Maatla a botšona

173. Kgorotsheko ya Molaotheo, Kgorokgolo ya Boipiletšo le Dikgotlakgolo di na le maatla ka botšona a go šireletša le go laola ditshepetšo tša tšona, le go hlabolla molaokakaretšo, di šeditše kudu kgahlego ya toka.

Peo ya bahlankedi ba toka

174. (1) Mosadi goba monna yo mongwe le yo mongwe yo a nago le mangwalo a maleba gomme e le motho yo a itekanetšego wa kgobe, a ka kgethwa go ba mohlankedi wa toka. Motho ofe goba ofe yo a swanetšego go kgethwa go ba Kgorongtsheko ya Molaotheo o swanetše go ba e le moagi wa Afrika-Borwa.

(2) Go bohlokwa gore boahlodi bo laetše ka bophara tlhamo ya morafe le bong ya Afrika-Borwa ge go thwalwa bahlankedi ba toka.

(3) Mopresidente bjalo ka hlogo ya khuduthamaga ya naga, morago ga go rerišana le Komišene ya Ditirelo tša Toka le baetapele ba diphati tšeo di emetšwego ka go Kgobokano ya Setšhaba, o kgetha Mopresidente le Motlatšamopresidente wa Kgorotsheko ya Molaotheo; gomme morago ga go rerišana le Komišene ya Ditirelo tša Toka, o kgetha Moahlodimogolo le Motlatšamoahlodimogolo.

(4) Baahlodi ba bangwe ba Kgorotsheko ya Molaotheo ba kgethwa ke Mopresidente bjalo ka hlogo ya khuduthumaga ya naga, morago ga go rerišana le Mopresidente wa Kgorotsheko ya Molaotheo le baetapele ba diphati tšeo di emetšwego Kgobokanong ya Setšhaba, ka go latela tshepedišo ye e latelago:

(a) Khomišene ya Tirelo ya Toka e swanetše go rulaganya lenaneo la bonkgetheng gotee le maina a mangwe a mararo go feta palo ya bao ba swanetšego go bewa, gomme e fe Mopresidente lenaneo leo.

(b) Mopresidente a ka kgetha baahlodi go tšwa lenaneong leo, gomme o swanetše go tsebiša Khomišene ya Tirelo ya Toka ka mabaka gore go reng ge maina a mangwe a sa amogelege gomme go sa na le dikgoba tšeo di sa swanetšego go tlatšwa.

(c) Khomišene ya Tirelo ya Toka e swanetše go oketša lenaneo ka maina a bonkgetheng ba bangwe gomme Mopresidente o swanetše go tlaša dikgala tše di šetšego go tšwa lenaneong leo la koketšo.

(5) Ka nako tšohle, bonnyane maloko a mane a kgorotsheko ya Molaotheo e swanetše go ba batho bao e bego e le baahlodi ka nako yeo ba kgethwago go Kgorotsheko ya Molaotheo.

(6) Mopresidente o swanetše go kgetha baahlodi ba dikgorotsheko ka moka ka keletšo ya Khomišene ya Tirelo ya Toka.

(7) Bahlankedi ba bangwe ba boahlodi ba swanetše go kgethwa go ya ka Molao wa Palamente woo o swanetšego go netefatša gore kgetho, tlhatlošo, tšhutišo goba go raka ga, goba go tšeelwa magato a kgalemo kahlolong, le bahlankedi ba ba tša toka go dirwa ka ntle le mogau goba lehloyo.

(8) Pele ga ge bahlankedi ba ka thoma go dira mešomo ya bona, ba swanetše go ikana goba go itlama go ya ka Šetulo 2, gore ba tla thekga le go šireletša Molaotheo.

Baahlodi ba motšwaoswere

175. (1) Mopresidente a ka kgetha mosadi goba monna go ba moahlodi wa motšwaoswere wa Kgorotsheko ya Molaotheo ge go na le sekgala goba ge moahlodi yo mongwe a se gona. Kgetho e swanetše go dirwa ka keletšo ya leloko la Kabinete leo le nago le maikarabelo tshepedišong ya tša toka gomme a dira bjalo ka kwano le Mopresidente wa Kgorotsheko ya Molaotheo gammogo le Moahlodimogolo.

(2) Leloko la Kabinete leo le rwelego maikarabelo tshepedišong ya tša toka le ka kgetha baahlodi go ya dikgorongtsheko tše dingwe morago ga go rerišana le moahlodimogolo wa Kgorotsheko yeo moswarelamoahlodi a tšilego go šoma go yona.

Dipakatiro le Meputso

176. (1) Moahlodi wa kgorotsheko ya Molaotheo o kgethwa go šoma mo mengwageng ye e sa mpshafatšwego ye 12 eupša o swanetše go rola modiro ge a na le mengwaga ye 70.

(2) Baahlodi ba bangwe ba swara modiro go fihla ba rolwa modiro go ya ka Molao wa Palamente.

(3) Meputso, diputseletšo le dikholo tša baahlodi di ka no se fokotšwe.

Go tlošwa

177. (1) Moahlodi a ka tlošwa setulong ge fela –

(a) Khomišene ya Ditirelo tša Toka e ka hwetša gore go na le se se mo šitišago, o tloga a palelwa ke modiro wa gagwe, goba ge a bonwa molato ka ga maitshwaro a sa lokago; gomme

(b) Kgobokano ya Setšhaba e dira boipiletšo bja gore moahlodi yoo a tlošwe setulong, go ya ka sephetho seo se amogetšwego ke bonnyane peditharong ya maloko a yona.

(2) Mopresidente o swanetše go tloša moahlodi setulong ge go se na go amogelwa sephetho seo e lego boipiletšo bja gore moahlodi yoo a rolwe modiro..

(3) Mopresidente, ka keletšo ya Khomišene ya Ditirelo tša Toka, a ka no kgaotša nakwana mošomo wa moahlodi yoo a sa nyakišišwago go ya ka karolwana (1)

Khomišene ya Ditirelo tša Toka

178. (1) Go na le Khomišene ya Ditirelo tša Toka, yeo e bopilwego ke –

(a) Moahlodimogolo, yoo a swarago marapo ge go na le dikopano tša Khomišene;

(b) Mopresidente wa Kgorotsheko ya Molaotheo;

(c) Moahlodimopresidente yo a bewago ke Mopresidente wa Baahlodi;

(d) leloko la Kabinete leo le rwelego maikarabelo a tshepedišo ya toka, goba mohlatlolananaye yo a beilwego ke leloko leo la kabinete;

(e) baboleledi ba babedi bao ba lego mošomong bao ba kgethilwego go tšwa mo boithuteding bja baboleledi go emela boithutelo bjo ka kakaretšo, gomme ba kgethwa ke Mopresidente;

(f) boramelao ba babedi bao ba kgethilwego go tšwa boithuteding bja boramelao go emela boithutedi bjo ka kakaretšo, gomme ba kgethwa ke Mopresidente;

(g) morutiši o tee wa Molao yo a kgethilwego ke barutiši ba molao go tšwa diyunibesithing tša Afrika-Borwa;

(h) Batho ba ba tšheletšego bao ba kgethilwego ke Kgobokano ya Setšhaba go tšwa

malokong a yona, bao bonnyane maloko a mararo e swanetšego go ba maloko a diphathi tša kganetšo tšeo di nago le boemedi Palamenteng;

(i) Boramelao ba ruri ba bane bao e lego maloko a Khansele ya Setšhaba ya Diprofense bao ba beilwego gotee le Khansele, ka thekgo ya dibouto tša diprofense tše tsheletšego;

(j) batho ba bane bao ba kgethilwego ke Mopresidente bjalo ka ge e le hlogo ya khuduthamaga ya setšhaba, ka morago ga therišano le baetapele ba diphathi ka moka tšeo di lego Kgobokanong ya Setšhaba; le

(k) ge go sekasekwa merero goba ditaba tše itšego tše di amanago le profešene goba karolo ya Kgotlakgolo, Moahlodimopresidente wa karolo yeo le Tonakgolo goba mohlatlolani yo a kgethilwego ke Tonakgolo ya profense ye e amegago.

(2) Ge palo ya batho bao ba šišintšwego mo gare ga boithutedi bja baboleledi go ya ka ditaelo tša karolwana (1)(e) goba (f) e lekana le ya dikgoba tše di swanetšego go tlatšwa, Mopresidente o swanetše go ba kgetha. Ge palo ya batho bao ba šišintšwego e feta palo ya dikgoba tšeo di swanetšego go tlatšwa, Mopresidente, morago ga go rerišana le boithutedi bja maswanedi, o swanetše go kgetha ba ba lekanego bao ba šišintšwego go tlatša dikgoba, go hlokomelwa tlhokego ya go netefatša gore bao ba kgethilwego ba emela boithutedi bjoo ka botlalo.

(3) Maloko a Khomišene a a kgethilwego ke Khansele ya Setšhaba ya Diprofense a šoma go fihla ge a tlošwa sammaletee, goba go fihla ge go hlolega sekgala se sengwe palong ya bona. Maloko a mangwe ao a kgethilwego goba a hlaotšwego go ba khomišeneng, a šoma go fihla ge a amogetšwa ke bao ba kgethilego goba ba ba hlaotšego.

(4) Khomišene ya Tirelo ya Toka e na le maatla le mešomo tseo e di abetšwego mo Molaotheong le go molao wa setšhaba.

(5) Khomišene ya Tirelo ya Toka e ka eletša mmušo wa setšhaba ka ga morero wo mongwe le wo mongwe wo o amanago le toka goba tshepedišo ya toka; eupša ge e sekaseka morero wo mongwe ka ntle le kgetho ya moahlodi, e swanetše go dula ka ntle le maloko ao a kgethilwego go ya ka karolwana (1)(h) le (i).

(6) Khomišene ya Tirelo ya Toka e ka rera thulaganyo ya yona, eupša diphetho tša Khomišene di swanetše go thekgwa ke bontši bja maloko a yona.

Bolaodi bja Botšhotšhisi

179. (1) Go na le bolaodi bo tee bja botšhotšhisi mono Repabliking, bjoo bo hlamilwego go ya ka Molao wa Palamente, gomme bo bopša ke –

(a) Molaodi wa Setšhaba wa Botšhotšhisi bja setšhaba yoo e lego hlogo ya bolaodi bja botšhotšhisi, mme o kgethwa ke Mopresidente bjalo ka setho sa khuduthamaga ya setšhaba; le

(b) Balaodi ba ba Botšhotšhisi bja Setšhaba le batšhotšhisi bjalo ka ge go laeditšwe Molaong wa Palamente.

(2) Bolaodi bja botšhotšhisi bo na le maatla a go tliša ditatofatšo tša melato ya bosenyi, legatong la naga, le go dira mediro ye e nyakegago yeo e sepelelanago le go tšea magato ditatofatšong tša bosenyi.

(3) Molao wa setšhaba o swanetše go kgonthiša gore Balaodi ba Botšhotšhisi bja Setšhaba –

(a) ba na le boithutelo bja maleba; gomme

(b) ba na le maikarabelo a go tšhotšhisa makaleng a a itšego, fela go laolwa ke karolwana ya

(5)

(4) Molao wa setšhaba o swanetše go netefatsa gore bolaodi bja go tšhotšhisa bo phetha mešomo ya bjona ka ntle le letšhogo, kgaugelo goba kgethollo.

(5) Molaodi wa Setšhaba wa Botšhotšhisi bja Setšhaba –

(a) o swanetše go phetha, ka kwano le leloko la Kabinete leo le rwelego boikarabelo bja tiragatšo ya toka, le ka morago ga therišano le Molaodi wa Botšhotšhisi bja Setšhaba, maikemišetšo a tšhekišo yeo e swanetšego go fiwa šedi mo tshepedišong tša tšhekišo;

- (b) o swanetše go ntšha ditaelo tša maikemišetšo tše di swanetšego go šetšwa mo tshepedišong ya tshekišo;
- (c) a ka no tsena gare tshepetšo ya tshekišo ge ditaelo tša morero di sa latelwe; gomme
- (d) a ka no sekaseka sefsa maikemišetšo a go sekiša goba go se sekiše, ka morago ga go rerišana le Molaodi wa Botšhotšhisi bja Setšhaba le ka morago ga ge a amogetše boipiletšo mo nakong ye e beilwego ke Molaodi wa Setšhaba wa Bolaodi bja Setšhaba bja Botšhotšhisi, go tšwa go:
  - (i) Molatofatšwa
  - (ii) Molli
  - (iii) Motho yo mongwe le yo mongwe goba phathi yeo Molaodi wa Setšhaba a bonago e le maleba.
- (6) Leloko la Kabinete leo le nago le maikarabelo mererong ya toka le swanetše go šomiša maikarabelo a lona godimo ga bolaodi bja botšhotšhisi.
- (7) Merero ka moka yeo e sepelelanago le bolaodi bja tshekišo e swanetše go laetšwa molaong wa setšhaba.

Ditaba tše dingwe tše di amago taolo ya toka

180. Molao wa setšhaba o ka no rulaganyetša taba ye nngwe le ye nngwe yeo e amanago le taolo ya toka yeo go sa boelwego ka yona ka mo Molaotheong go akaretšwa –

- (a) mananeo a thutantšho ya bahlankedi ba tša toka;
- (b) ditshepedišo tša go sekaseka dipelaelo mabapi le bahlankedi ba toka; le
- (c) go kgatha tema ga batho ka ntle le bahlankedi ba toka go tšea diphetho ka kgorong ya tsheko

Kgaolo ya 9

Dihlongwa tša Mmušo tše di Thekgago Temokrasi ya Molaotheo

Metheo ya tlhomo le pušo

181. (1) Dihlongwa tša mmušo tše di latelago di thekga temokrasi ya Molaotheo mo Repabliking:

- (a) Mošireletši wa Setšhaba.
- (b) Khomišene ya Ditokelo tša Botho.
- (c) Khomišene ya Tšwetšopele le Tšhireletšo ya ditokelo tša setho, sedumedi le Dihlopha tša Maleme.
- (d) Khomišene ya Tekano ya Bong.
- (e) Mohlakišikakaretšo.
- (f) Khomišene ya Dikgetho.
- (2) Dihlongwa tše di ikemetše ka noši, gomme di laolwa fela ke Molaotheo le molao, ebile di swanetše go se tšee lehlakore di buše di šomiše maatla a tšona le go phethagatša ditoro tša tšona ka ntle le poifo, go tšea lehlakore goba kgethollo.
- (3) Ditho tše dingwe tša mmušo, go šomiša magato a semolao le magato a mangwe, di swanetše go thuša le go šireletša dihlongwa tše go kgonthiša boikemelanoši, go se tšee lehlakore, tlhompho le go dira ditiro tša tšona gabotse.
- (4) Ga go motho goba setho sa mmušo seo se swanetšego go tsenatsena le go šoma ga dihlongwa tše.
- (5) Dihlongwa tše di ikarabela go Kgobokano ya Setšhaba fela, gomme di swanetše go dira dipego ka mediro le maikarabelo a tšona go Kgobokano ya Setšhaba bonnyane gatee ka ngwaga.

Mošireletši wa Setšhaba
Mešomo ya Mošireletši wa Setšhaba

182. (1) Mošireletši wa Setšhaba, go ya ka molao wa šetšhaba o na le maatla –

- (a) a go nyakišiša boitshwaro bjo bongwe le bjo bongwe mo mererong ya mmušo, goba taolong ya setšhaba mo makaleng ka moka a mmušo, moo go ukangwago goba go gononwago

gore ditaba ga di sepele gabotse goba moo mafelelong go kago hlolega bosodi goba mona;

- (b) go bega ka maitshwaro ao;
- (c) go tšea magato a maswanedi a go lokiša taba yeo.
- (2) Mošireletši wa Setšhaba o na le maatla le mešomo ya tlaleletšo yeo e beilwego ke molao wa setšhaba.
- (3) Mošireletši wa Setšhaba ga a na le tshwanelo ya go nyakišiša diphetho tša kgorotsheko.
- (4) Mošireletši wa Setšhaba o swanetše go fihlelelwa ke batho bohle le baagi ka moka.
- (5) Pego ye nngwe le ye nngwe yeo e dirwago ke Mošireletši wa Setšhaba e swanetše go bewa pepeneneng moo e ka lekolwago ke batho, ka ntle le mabakeng a ikgethago, go sekasekwa go ya ka molao wa setšhaba, a nyakago gore pego e be sephiri.

Pakatiro

183. Mošireletši wa Setšhaba o kgethwa go ba mošomong wa gagwe mengwaga ye šupago. Khomišene ya Ditokelo tša Botho

Mešomo ya Khomišene ya Ditokelo tša Botho

- 184. (1) Khomišene ya Ditokelo tša Botho e swanetše go –
  - (a) tšwetša pele tlhompō ya ditokelo tša botho le setlwaedi sa ditokelo tša botho;
  - (b) tšwetša pele, tšhireletšo le tlhabollo le khwetšagalo ya ditokelo tša botho; le
  - (c) go šetša le go netefatša gore ditokelo tša botho di a hlokomelwa mo Repabliking.
- (2) Khomišene ya Ditokelo tša Botho e na le maatla, go ya ka ditaello tša molao wa setšhaba, a a lekanego go phetha mediro ya yona, go akaretšwa maatla a –
  - (a) go nyakišiša le go bega ka ga tlhokomelo ya ditokelo tša botho;
  - (b) go tšea magato a maleba go phošolla ka mo go swanetšego, moo ditokelo tša botho di ilego tša gatakwa;
  - (c) go dira dinyakišišo; le
  - (d) go ruta
- (3) Ngwaga ka ngwaga Khomišene ya Ditokelo tša Botho e swanetše go kgopela ditho tša mmušo go fa Khomišene tshedimošo ka ga magato ao di a tšerego go kgonthišiša phethagatšo ya ditokelo tše di lego Molaong wa Ditokelo tše di amago kago ya dintlo, tlhokomelo ya tša maphelo, dijo, meetse, boikago, thuto le tikologo.
- (4) Khomišene ya Ditokelo tša Botho e na le maatla a tlaleletšo le mešomo yeo e beilwego ke molao wa setšhaba.

Khomišene ya Tšwetšopele le Tšhireletšo ya Ditokelo tša dihlopha tša Setšo, sedumedi le Dihlopha tša Maleme

Mešomo ya Khomišene

- 185. (1) Maikemišetšo a magolo a Khomišene ya Tšwetšopele le Tšhireletšo ya Ditokelo tša Setšo, Sedumedi le Dihlopha tša Maleme ke –
  - (a) go tšwetša pele tlhompō ya ditokelo tša setšo, sedumedi le dihlopha tša maleme.
  - (b) go tšwetša pele le go godiša khutšo, setswalle, botho, bodumedi le dihlopha tša maleme, metho ya tekano, go se kgetholle le kwano ye e lokologilego; le
  - (c) go eletša ka ga go hlongwa goba go amogelwa go ya ka molao wa setšhaba ga khansele ya setšo goba dikhansele tša setšhaba goba ditšhaba mono Afrika-Borwa.
- (2) Khomišene e na le maatla bjalo ka ge go beilwe molaong wa setšhaba, ao a hlokegago go kgona go fihlelela maikemišetšomagolo, go akaretšwa le maatla a go hlokomela, nyakišiša, ruta, go goka, go eletša, le go bega ka ga merero ye e amago ditokelo tša dihlopha tša setšo, bodumedi le maleme.
- (3) Khomišene e ka bega morero wo mongwe le wo mongwe wo o welago mo maatleng le mešomong ya yona go Khomišene ya Ditokelo tša Botho go nyakišišwa.
- (4) Khomišene e na le maatla a tlaleletšo le mešomo ye e beilwego ke molao wa setšhaba. Tlhamo ya Khomišene

186. (1) Palo ya maloko a Khomišene ya Tšwetšopele le Tšhireletšo ya Ditokelo tša Setšo, Bodumedi le Dihlopha tša Maleme le kgetho ya bona le pakatiro di swanetše go laolwa ke molao wa setšhaba.

(2) Tlhamo ya khomišene e swanetše –

(a) go emela ka bophara dihlopha tše dikgolo tša setšo, bodumedi le maleme mono Afrika-Borwa; le

(b) go bontšha ka kakaretšo tlhamo ya bong ya Afrika-Borwa.

Khomišene ya Tekano ya Bong

Mešomo ya Khomišene ya tekano ya bong

187. (1) Khomišene ya Tekano ya Bong e swanetše go tšwetša pele tlhompho ya tekano ya bong le tšhireletšo, tšwetšopele le kgonagalo ya tekano ya bong.

(2) Khomišene ya Tekano ya Bong e na le maatla, bjalo ka ge go beilwe ke molao wa setšhaba, a a hlokegago go diragatša mešomo ya yona, go akaretšwa maatla a go hlokomela, go nyakišiša, go ruta, go goka, go eletša le go bega ka ga ditaba tše di amago tekano ya bong.

(3) Khomišene ya Tekano ya Bong e na le maatla le, mešomo ye e okeditšwego ye e beilwego ke molao wa setšhaba.

Mohlakišikakaretšo

Mešomo ya Mohlakišikakaretšo

188. (1) Mohlakašikakaretšo o swanetše go hlakiša le go bega ka ga tšhupamatlotlo, distatamente tša ditšhelete le taolo ya ditšhelete tša –

(a) dikgoro ka moka tša mmušo le tša diprofense le tshepedišo;

(b) bommasepala ka moka; le

(c) sehlongwa se sengwe le se sengwe goba kemedi ye nngwe le ye nngwe ya tšhupamatlotlo ye e nyakago molao wa setšhaba goba wa profense gore e hlakišwe ke Mohlakišikakaretšo.

(2) Godimo ga mešomo ye e beilwego mo karolwaneng (1), go ya ka molao, Mohlakišikakaretšo a ka hlakiša le go bega ka ga ditšhupamatlotlo, distatamente tša ditšhelete, taolo le tlhokomelo ya –

(a) sehlongwa sefe goba sefe seo se thušwago go tšwa Sekhwameng sa Ditseno tša Setšhaba goba Sekhwama sa Ditseno tša profense goba ke mmasepala; goba

(b) sehlongwa se sengwe le se sengwe seo se dumeletšwego go ya ka molao wo mongwe le wo mongwe go amogela tšhelete ya go thuša setšhaba .

(3) Mohlakišikakaretšo o swanetše go tliša dipego tša tlhakišo go theramelao ye nngwe le ye nngwe yeo e nago le dikgahlego tše maleba mo tlhakišong, le go taolo ye nngwe le ye nngwe ye e beilwego ke theramelao ya setšhaba. Dipego ka moka di swanetše go dirwa pepeneneng.

(4) Mohlakišikakaretšo o na le maatla le mediro ye e okeditšwego ye e beilwego ka molao wa setšhaba.

Pakatiro

189. Mohlakišikakaretšo o swanetše go thwalwa paka ye e beilwego, ye e sa mpshafatšwego, ya magareng a mengwaga ye mehlano le ye lesome.

Khomišene ya Dikgetho

Mešomo ya Khomišene ya Dikgetho

190. (1) Khomišene ya Dikgetho e swanetše –

(a) go laola dikgetho tša setšhaba, diprofense le tša bommasepala go ya ka molao wa setšhaba;

(b) go kgonthišiša gore dikgetho tše ke tše di lokologilego tša go se be le bomenetša le;

(c) go phatlalatša dipelo tša dikgetho tše mo nakong ye e tlogo bewa ke molao wa setšhaba, yeo e tlogo ba ye kopana ka mo go kgonagalago.

(2) Khomišene ya Dikgetho e na le maatla le mešomo yeo e okeditšwego ye e beilwego go

ya ka molao wa setšhaba.

Tlhamo ya Khomišene ya Dikgetho

191. Khomišene ya Dikgetho e swanetše go bopša bonnyane ke batho ba bararo. Palo ya maloko le pakatiro ya go ba modirong di swanetše go bewa go ya ka molao wa setšhaba.

Bolaodi Bjo Ikemetšego bja go Laola Kgašo

Bolaodi bja Kgašo

192. Molao wa Setšhaba o swanetše go hloma bolaodi bjo bo ikemetšego go laola kgašo go ya ka dikgahlego tša setšhaba, le go kgonthišiša tokologo le maikutlo a a fapanego ao ka bophara a emetšego setšhaba sa Afrika-Borwa.

Ditaba tša kakaretšo

Dipeo

193. (1) Mošireletši wa Setšhaba le maloko a Khomišene ye nngwe le ye nngwe yeo e theilwego ke Kgaolo ye e swanetše go ba basadi goba banna bao –

(a) e lego baagi ba Afrika-Borwa;

(b) bao yo mongwe le yo mongwe wa bona a a swanelago e bile a loketše go tšea maemo a bohlangedi bjo itšego; le

(c) go nyalelana le dinyakwa tše dingwe le tše dingwe tšeo di beilwego go ya ka molao wa setšhaba.

(2) Tlhokego ya gore dikhomišene tše di theilwego ke Kgaolo ye di laetše ka bophara morafe le bong bja tlhamo ya Afrika-Borwa e swanetše go elwa hloko ge dikhomišene di beiwa.

(3) Mohlakišikakaretšo e swanetše go ba mosadi goba monna yoo e lego moagi wa Afrika-Borwa yoo a swanelago ebile e le wa maleba go tšea maemo a bohlangedi bjoo. Tsebo ye ikgethago ya, goba maitemogelo mo bohlangišing, ditšhelete tša mmušo, le taolo ya setšhaba di swanetše go hlokomelwa ge go kgethwa Mohlakišikakaretšo.

(4) Mopresidente, ka dikeletšo tša Kgobokano ya Setšhaba, o swanetše go kgetha Mošireletši wa Setšhaba, Mohlakišikakaretšo le maloko a –

(a) Khomišene ya Ditokelo tša Botho

(b) Khomišene ya Tekano ya Bong; le

(c) Khomišene ya Dikgetho.

(5) Kgobokano ya Setšhaba e swanetše go digela batho –

(a) ba ba kgethilwego ke Komiti ya Kgobokano ka tekatekano ye e bopšago ke maloko a diphathi tšeo di nago le baemedi Kgobokanong; ebile ba

(b) dumetšwe ke Kgobokano ka sephetho seo se amogetšwego ke thekgo ya bouto –

(i) ya bonnyane bja dipersente tše 60 tša maloko a Kgobokano, ge ditigelo di ama kgetho ya Mošireletši wa Setšhaba goba Mohlakišikakaretšo; goba

(ii) ya bontši bja maloko a Kgobokano, ge ditigelo di ama kgetho ya leloko la Khomišene.

(6) Kamego ya setšhaba mo tshepetšong ya ditigelo e ka no beakanyetšwa bjalo ka ge go ukangwe mo karolong 59(1)(a)

Go rolwa modiro

194. (1) Mošireletši wa Setšhaba, Mohlakišikakaretšo goba leloko la Khomišene yeo e theilwego ke Kgaolo ye a ka no rolwa modiro fela ka –

(a) mabaka a go se itshware gabotse, bofokodi goba go hloka tsebo;

(b) ge komiti ya Kgobokano ya Setšhaba e lemogile taba yeo; le

(c) Kamogelo ya sephetho ke Kgobokano, e laela gore motho yoo a rolwe modiro wa gagwe.

(2) Sephetho sa Kgobokano ya Setšhaba mabapi le go rolwa modiro

ga –

(a) Mošireletši wa Setšhaba goba Mohlakišikakaretšo se swanetše go amogelwa ka thekgo ya bonnyane bja peditharong ya dibouto tša maloko a Kgobokano; goba

(b) leloko la khomišene le swanetše go amogelwa ka thekgo ya bouto ya bontši bja maloko

a Kgobokano.

(3) Mopresidente –

(a) a ka no tloša motho mošomong nakwana, nako ye nngwe le ye nngwe morago ga ge komiti ya Kgobokano ya Setšhaba e šetše e thomile ka dinyakišišo tša go rolwa modiro ga motho yoo; gomme

(b) o swanetše go ntšha motho modirong ge Kgobokano e se no amogela sephetho sa boipiletšo gore motho yoo a rolwe modiro.

KGAOLO YA 10

Taolo ya Merero ya Setšhaba

Dikelo tše bohlokwa le metheo ye e laolago taolo ya merero ya setšhaba

195. (1) Taolo ya merero ya setšhaba e swanetše go laolwa ke dikelo tše bohlokwa le metheo ya temokrasi ye e betietšwego ka Molaotheong go akaretšwa le metheo ye e latelago:

(a) Maitshwara a maleba a maemo a godimo a swanetše go lotwa le go tšwetšwa pele.

(b) Tirišo ya methopo ka bokgoni, tsheketšo le phetho ye maleba di swanetše go tšwetšwa pele.

(c) Tshepedišo ya merero ya setšhaba e swanetše go sekamela kudu ka lehlakoreng la tlhabollo.

(d) Ditirelo di swanetše go abja ka ntle le go tšea lehlakore, le kgethollo.

(e) Dinyakwa tša batho di swanetše go hlokomelwa gomme Setšhaba se swanetše go hlohleletšwa go kgatha tema mo go hlangweng ga morero.

(f) Tshepedišo ya merero ya setšhaba e swanetše go ba le maikarabelo.

(g) Ponagatšo e swanetše go tiišetšwa ka go fa setšhaba tshedimošo ye e fihlelelegago ya go kwala ka nako.

(h) Taolo ye e nepagetšego ya badiredi le tlhabollo ya tša boiphedišo, kgodišong ya bokgoni, di swanetše go bjälwa bathong.

(i) Tshepedišo ya merero ya setšhaba e swanetše go emela batho ba Afrika-Borwa ka bophara, thwalo le taolo ya bahlankedi di swanetše go thewa godimo ga bokgoni, tebano, go se kgetholle, le go nyaka go lokiša go se lekalekane ga matšatši a a fetilego go kgona go hwetša kemedi ye e akaretšago.

(2) Metheo ye go boletšwego ka yona mo godimo e šoma mo –

(a) go tshepedišo ya makala ka moka a mmušo;

(b) ditho tša mmušo; le

(c) medirong ya setšhaba.

(3) Molao wa setšhaba o swanetše go kgonthišiša tšwetšopele ya dikelo le metheo yeo e tšweleditšwego mo lenaneong la karolwana (1)

(4) Go thwalwa ga batho ba mmalwa tshepedišong ya merero ya setšhaba go lekola maikemišetšo ga se gwa šikologwa, eupša molao wa setšhaba o swanetše go laola dithwalo tšeo mo ditirelong tša setšhaba.

(5) Melao ye e laolago tshepedišo ya merero ya setšhaba e ka no fapantšha gare ga dikarolo tše di fapanego, ditaolo goba dihlongwa.

(6) Mekgwa le mešomo ya dikarolo tše di fapanego tša taolo, le dihlongwa tša tshepedišo ya merero ya setšhaba ke mabaka a maleba ao a swanetšego go šetšwa mo melaong yeo e laolago taolo ya merero ya setšhaba.

Khomišene ya Ditirelo tša Setšhaba

196. (1) Go na le Khomišene e tee ya Ditirelo tša Setšhaba mono Afrika-Borwa, go tšwetša pele dikelo le metheo ya tshepedišo ya merero ya setšhaba mo ditirelong tša setšhaba.

(2) Khomišene e ikemetše ka noši, ebile e swanetše go hloka tlhao, mme e swanetše go diriša maatla le go phethagatša mehola ya yona ka ntle le poifo, sepitša goba mona kgahlegong ya go hlola taolo ya setšhaba ye e šomago gabotse le ka bokgoni le maitshwara a profešene a maemo

a godimo mo tirelong ya setšhaba. Khomišene e swanetše go laolwa ke molao wa setšhaba.

(3) Ditho tše dingwe tša mmušo, ka dikgato tša semolao le tše dingwe, diswanetše go thuša le go šireletša Khomišene go kgonthiša boikemanoši, tlhakatlhao, seriti le bokgoni bja

Khomišene. Ga go motho goba setho sa mmušo seo se swanetšego go tshwenyana le go šoma ga Khomišene.

(4) Maatla le mehola ya Khomišene ke:

(a) go godiša dikelo le metheo yeo e beilwego mo karolong ya 195 mo go tirelo ya setšhaba ka moka;

(b) go nyakišiša, go hlapetša le go ela mokgatlo le taolo, le ditirišo tša badiredi, tša tirelo ya setšhaba;

(c) go šišinya dikgato le go kgonthiša phethagatšo ye botse ya bokgoni tirelong ya setšhaba ka moka;

(d) go fa ditaetšo tšeo nepo ya tšona e lego go kgonthiša gore ditshepedišo tša badiredi tše di amago thwalo, tšhutišo, ditlhatlošo le dithako di dumelelana le dikelo le metheo tše di beilwego mo go karolo 195;

(e) go bega mabapi le ditiro le diphethagatšo tša mehola ya yona, go akaretšwa ke khwetšo efe le efe yeo e ka e dirago, le ditaetšo le keletšo yeo e ka fago, le go beakanyetša kelo go fihla moo e lego gore dikelo le metheo tše di beilwego karolong ya 195 di sekegelwago; le

(f) gore ka boyona goba ka go amogela ngongorego efe goba efe –

(i) go nyakišiša le go ela tšhomišo ya ditirišo tša badiredi le taolo ya setšhaba, le go bega go bolaodi bjo bo lebanego bja phethišo le theramelao;

(ii) go nyakišiša dingongorego tša badiredi tirelong tša setšhaba mabapi le ditiro tša semmušo goba ditlogelo, mme e digele diphekolo tše di swanetšego;

(iii) go hlapetša le go nyakišiša tlhokomelo ya tšhomišo ya ditshepedišo mo tirelong ya setšhaba; le

(iv) go eletša ditho tša mmušo tša setšhaba le tša profense mabapi le ditirišo tša badiredi tirelong ya setšhaba, go akaretšwa le tšeo di amago thwalo, peo, tšhutišo, thako le mabaka a mangwe.

(5) Khomišene e ikarabela go Kgobokano ya Setšhaba.

(6) Khomišene e swanetše go bega bonnyane gatee ka ngwaga go ya ka karolwana ya (4)(e) –

(a) go Kgobokano ya Setšhaba; le

(b) mabapi le ditiro tša yona ka profenseng, le go theramelao ya profense yeo.

(7) Khomišene e na le dikomišenare tše di latelago tše 14 tšeo di beilwego ke Mopresidente:

(a) Dikomišenare tše tlhano tše di beilwego ke Kgobokano ya Setšhaba go ya ka karolwana ya (8)(a); le

(b) Komišenare e tee ka profenseng ye nngwe le ye nngwe e hlaotšwe ke Tonakgolo ya profense go ya ka karolwana (8)(b).

(8) (a) Komišenare ye e kgethilwego go ya ka karolwana (7)(a) e swanetše go ba –

(i) e digetšwe ke komiti ya Kgobokano ya Setšhaba yeo e hlamilwego ka tekatekano ke maloko a diphathi ka moka tše di emetšwego ka kgobokanong; mme

(ii) e amogetšwe ke Kgobokano ka sephetho se se tšerwego ka thekgo ya bouto ya bontši bja maloko a yona.

(b) Komišenare ye e hlaotšwego ke Tonakgolo ya profense e swanetše go ba –

(i) e digetšwe ke komiti ya theramelao ya profense yeo e hlamilwego ka go lekalekana ke maloko ka moka a diphathi tše di emetšwego ka go theramelao; mme

(ii) e amogetšwe ke theramelao ka sephetho se se tšerwego ka thekgo ya bouto ya bontši bja maloko a yona.

- (9) Molao wa Palamente o swanetše go laola tshepedišo ya peo ya dikomišenare.
- (10) Komisenare o bewa pakatiro ya mengwaga ye mehlano, yeo e mpshafatšegago pakatiro e tee fela, gomme e swanetše go ba mosadi goba monna yo e lego –
- (a) moagi wa Afrika-Borwa; mme
- (b) e le motho yo a itekanetšego wa mabobo ka tsebo ya, goba boitsebelo go, tshepedišo, taolo goba kabo ya ditirelo tša setšhaba.
- (11) Komisenare a ka tlošwa modirong wa gagwe fela –
- (a) mabakeng a bosenyi, tšhitego, goba go palelwa ke modiro;
- (b) khwetšo ye bjalo go tšwa go komiti ya Kgobokano ya Setšhaba goba mabakeng a komisenare ye e hlaotšwego ke Tonakgolo ya profense, ke komiti ya theramelao ya profense yeo; le
- (c) go tšewa ga sephetho ke Kgobokano goba Theramelao ya profense ka thekgo ya bouto ya bontši bja a maloko a yona gore komisenare yoo a tlošwe modirong wa gagwe.
- (12) Mopresidente o swanetše go tloša komisenare yo a amegago ge –
- (a) Kgobokano e amogela sephetho sa go goeletša gore Komisenare a tlošwe; goba
- (b) Tsebišo ye e ngwadilwego ke Tonakgolo ya gore theramelao ya profense e tšere sephetho sa go goeletša gore komisenare a tlošwe.
- (13) Dikomišenare tše di ukangwego go karolwanba (7)(b) di ka diriša maatla le go phethagatša meholo ya khomišene ka diprofenseng tša tšona go ya ka moo molao wa setšhaba o laelago.

Tirelo ya Setšhaba

197. (1) Ka gare ga tshepedišo ya merero ya setšhaba go na le tirelo ya Setšhaba ya Repabliki, yeo e swanetšego go šoma le go bopša go latela molao wa setšhaba, gomme e swanetšego go phethagatša ka potego merero ya semolao ya mmušo wa nako yeo.
- (2) Ditaelo le mabaka a thwalo mo tselong ya setšhaba di swanetše go laolwa ke molao wa setšhaba. Bašomedi ba swanetšwe ke diphešene tša maleba bjalo ka ge di laolwa ke molao wa setšhaba.
- (3) Ga go na le mošomedi wa setšhaba yo a ka direlwago sepitša goba a hlokošetšwa fela ka gore motho yoo o thekga phathi ye itšego ya dipolitiki goba mabaka a yona.
- (4) Mebušo ya diprofense e na le maikarabelo a go thwala, peo, tlihatlošo, tšhutišo le thako ya maloko a tirelo ya setšhaba mo ditaolong tša yona go ya ka mohlako wa go swana wa melao le dikelo tše di dirišwago go tirelo ya setšhaba.

KGAOLO YA 11

Ditirelo tša Tšhireletšo

Metheotaolo

198. Metheo ye e latelago e laola tšhireletšo ya setšhaba ya Repabliki:
- (a) Tšhireletšo ya setšhaba e swanetše go bontšha maikemišetšo a Maafrika-Borwa, bjalo ka batho mongwe le mongwe le bjalo ka setšhaba, go phela bjalo ka balekani, ba go phela ka khutšo le kagišo, ba phele ka ntle le letšhogo le tlhaelelo le go tsoma bophelo bjo bokaone.
- (b) Maikemišetšo a go phela ka khutšo le kagišo a thibela moagi yo mongwe le yo mongwe wa Afrika-Borwa go kgatha tema dithulanong tša marumo, nageng ya rena goba ditšhabatšhabeng, ka ntle le ge seo se dumeletšwe ke Molaotheo goba molao wa setšhaba.
- (c) Tšhireletšo ya setšhaba e swanetše go dirwa go latelwa molao; go akaretšwa le molao wa ditšhabatšhaba.
- (d) Tšhireletšo ya setšhaba e ka fase ga taolo ya Palamente le khuduthamaga ya setšhaba.
- Tlhommo, Tlhamo le Tshepedišo ya Ditirelo tša Tšhireletšo
199. (1) Ditirelo tša tšhireletšo tša Repabliki di bopilwe ke lesolo le tee la sešole, tirelo e tee ya sephodisa, le ditirelo dife goba dife tša botseka tše di hlomilwego go ya ka Molaotheo.
- (2) Madira a tšhireletšo ke lesolo le noši la bošole mono Repabliking

- (3) (a) Ka ntle le ditirelo tša tšhireletšo tšeo di hlomilwego ke Molaotheo, makgotla ao a itlhamilego a ka theiwa fela go ya ka molao wa setšhaba.
- (4) Ditirelo tša tšhireletšo di swanetše go bopša le go laolwa go ya ka molao wa setšhaba
- (5) Ditirelo tša tšhireletšo di swanetše go phethagatša, gomme di be di rute di be di gapeletše gore maloko a tšona a phethagatše go ya ka Molaotheo le molao, go akaretšwa molaosetlwaedi wa ditšhabatšhaba le dikwano tša ditšhabatšhaba tšeo di tlemago Repabliki.
- (6) Ga go leloko lefe goba lefe la tirelo ya tšhireletšo leo le swanetšego go obamela taelo yeo go bonalago e tloga e se molaong.
- (7) Ga go ditirelo tša tšhireletšo goba ba bangwe ba maloko a tšona mo phethagatšong ya mešomo ya tšona di ka –
- (a) kgethollago dikgahlego tša phathi yeo e lego molaong go ya ka dipeelano tša Molaotheo; goba
- (b) tša tšwetšapele, ka tselana ye nngwe, dikgahlego tše itšego tša phathi ya dipolitiki.
- (8) Go kgonthišiša metheo ya ponagatšo le maikarabelo, dikomiti tša palamente tša diphathintši di swanetše go hlokomela ditirelo tša tšhireletšo ka tsela yeo e beilwego ke molao wa setšhaba goba melawana le ditaelo tša Palamente.

Tšhireletšo

Madira a tšhireletšo

200. (1) Madira a tšhireletšo a swanetše go bopša le go laolwa bjalo ka sešole seo se kgalemilwego ka tshwanelo.
- (2) Maikemišetšomagolo a madira ke go lwela le go šireletša Repabliki, maemo a naga ya yona le batho ba yona, go ya ka Molaotheo le metheo ya molao wa ditšhabatšhaba yeo e laolago tšhomišo ya madira.

Boikarabelo bja Sepolitiki

201. (1) Leloko la Kabinete le swanetše go rwala boikarabelo bja madira a tšhireletšo.
- (2) Ke Mopresidente fela, bjalo ka hlogo ya khuduthamaga ya setšhaba yoo a ka dumelelago go šomišwa ga Madira a tšhireletšo
- (a) ka tšhomišano le tirelo ya sephodisa,
- (b) mo tšhireletšong ya Repabliki; goba
- (c) mo phethagatšong ya boitlamo bja ditšhabatšhaba.
- (3) Ge madira a tšhireletša a šomišetšwa lebaka le lengwe le le lengwe le lego kafrolwaneng ya (2), Mopresidente o swanetše go tsebiša Palamente ka bonako le gona ditaba ka botlalo ka –
- (a) mabaka a go šomišwa ga madira a tšhireletšo;
- (b) lefelo lefe goba lefe moo madira a šomišwago gona;
- (c) palo ya batho bao ba amegago; le
- (d) lebaka leo go akanywago gore a tlo šomišwa ka lona.
- (4) Ge Palamente e sa dule mo matšatšing a šupago morago ga go šomišwa ga madira bjalo ka ge go ukangwe mo karolwaneng ya (2), Mopresidente o swanetše go tšweletša tshedimošo ye e nyakegago go ya ka karolwana (3) go komiti ya maleba ye e hlokometšego taba ye.

Taolo ya madira a tšhireletšo

202. (1) Mopresidente, bjalo ka hlogo ya khuduthamaga ya setšhaba ke Molaodimogolo wa madira a tšhireletšo, gomme o swanetše go kgetha Molaodi wa madira a tšhireletšo.
- (2) Taolo ya madira a tšhireletšo e swanetše go phethagatšwa go ya ka ditaelo tša leloko la kabinete le le rwelego boikarabelo bja tšhireletšo ka tlase ga bolaodi bja Mopresidente.

Maemo a tšhireletšo ya setšhaba

203. (1) Mopresidente, bjalo ka hlogo ya khuduthamaga ya setšhaba a ka goeletša seemo sa tšhireletšo ya setšhaba, gomme o swanetše go tsebiša Palamente ka bonako le gona ditaba ka botlalo ka –
- (a) mabaka a kgoeletšo yeo;

- (b) lefelo lefe goba lefe moo madira a šomišwago gona; le
- (c) palo ya batho bao ba angwago.
- (2) Ge Palamente e se kopanong nakong yeo maemo a tšhireletšo a goeletšwago, Mopresidente o swanetše go biletša Palamente tulong ye e sego ya mehleng mo matšatšing a a šupago morago ga kgoeletšo.
- (3) Kgoeletšo ya seemo sa tšhireletšo e fela mo lebakeng la matšatši a a šupago, ka ntle le ge e amogetšwe ke Palamente.

Bongwaledi bja tšhireletšo bja segae

204. Bongwaledi bja segae bja madira bo swanetše go hlomiwa go ya ka molao wa setšhaba go šoma ka fase ga taolo ya leloko la Kabinete le le rwelego boikarabelo bja tšhireletšo.

Maphodisa

Tirelo ya maphodisa

205. (1) Tirelo ya Setšhaba ya maphodisa e swanetše go hlangwa gore e šome mo makaleng a setšhaba, profense, le moo go lebanego, lekaleng la tikologo la mmušo.

(2) Molao wa setšhaba o swanetše go beakanya maatla le mediro ya tirelo ya maphodisa gomme o kgontšhe tirelo ya maphodisa go phethagatša maikarabelo a yona ka bokgoni, go lebeletšwe kudu dinyakwa tša diprofense.

(3) Maikemišetšo a tirelo ya maphodisa ke go thibela, go lwantšha le go nyakišiša bosenyi, go lota kagišo ya setšhaba, go šireletša le go boloka baagi ba Repabliki le dithoto tša bona le go thekga le go phethagatša molao.

Boikarabelo bja sepolitiki

206. (1) Leloko la Kabinete le swanetše go rwala boikarabelo bja bophodisa gomme le swanetše go rulaganya morero wa setšhaba wa bophodisa morago ga go rerišana le mebušo ya diprofense mme le šeditše dinyakwa tša diprofense.

(2) Morero wa setšhaba wa bophodisa o ka fa peakanyetšo ya merero ya go fapana mabapi le diprofense tša go fapana morago ga go ela hloko dinayakwa tša bophodisa le ditlapele tša diprofense tše.

(3) Profense ye nngwe le ye nngwe e na le tokelo –

(a) ya go hlapetša maitshwaro a maphodisa;

(b) ya go šetša bokgoni le phethagatšo ya bona ka bokgoni, go akaretšwa go amogela dipego tša tirelo ya maphidisa;

(c) go tšwetša pele moya wo mobotse gare ga maphodisa le setšhaba;

(d) go sekaseka bokgoni bja pepeneneng bja tlhapetšo ya sephodisa; le;

(e) go kgokagana le leloko la Kabinete leo le rwelego boikarabelo bja sephodisa mabapi le bosenyi le bophodisa ka profenseng.

(4) Khuduthamaga ya profense e na le boikarabelo bja mehola ya bophodisa –

(a) ye e e filwego ke kgaolo ye;

(b) ye e e filwego go ya ka dipeelano tša molao wa setšhaba; le

(c) ye e e abetšwego ka go morero wa setšhaba wa bophodisa.

(5) Gore e tle e kgone go phethagatša mehola ye e beilwego ka go karolwana (3), profense –

(a) e ka nyakišiša, goba ya hloma khomišene ya dinyakišišo mabapi le dingongorego dife goba dife tša go šitwa ga maphodisa goba tlhokego ya kgokagano gare ga maphodisa le setšhaba sefe goba sefe; mme

(b) e swanetše go dira ditigelo go setho sa Kabinete se amanego le bophodisa.

(6) Ge e amogela ngongorego ye e tšwago go khuduthamaga ya profense, mokgatlo wo o ikemego ka noši wa dingongorego tša maphodisa, o swanetše go nyakišiša bosenyi bjo bo ukangwago goba molato woo o obilwego ke leloko la tirelo ya maphodisa ka profenseng.

(7) Molao wa setšhaba o swanetše go beakanyetša mohlako wa go hloma, maatla, mehola le

taolo ya ditirelo tša maphodisa tša mmasepala.

(8) Komiti ye e hlamilwego ke leloko la Kabinete le maloko a Khuduthamaga ya Dikhansela tše di nago le boikarabelo bja maphodisa e swanetše gfo thewa go kgonthiša tlemagano ye e nepagetšego ya tirelo ya maphodisa le tlemagano ye e nepagetšego gare ga makala a mmušo.

(9) Theramelao ya profense e ka nyaka gore komišenare wa profense go tšwelela pele ga yona goba ye nngwe le ye nngwe ya dikomiti tša yona go fetola dipotšišo.

Taolo ya Tirelo ya Maphodisa

207. (1) Mopresidente bjalo ka hlogo ya khuduthamaga ya setšhaba o swanetše go bea monna goba mosadi bjalo ka Komišinare wa Setšhaba wa tirelo ya maphodisa, go laola le go sepediša tirelo ya maphodisa.

(2) Komišinare wa Setšhaba o swanetše go laola le go sepediša tirelo ya maphodisa go ya ka morero wa setšhaba wa bophodisa le ditaelo tša leloko la Kabinete le le rwelego boikarabelo bja bophodisa.

(3) Komišenare wa Setšhaba o swanetše go kgetha mosadi goba monna go ba Komišenare wa profense ye nngwe le ye nngwe, morago ga go rerišana le khuduthamaga ya profense.

(4) Dikomišenare tša diprofense di na le boikarabelo bja bophodisa –

(a) bjalo ka ge go beilwe melaong ya setšhaba; le

(b) ka taolo ya maatla a Komišenare wa Setšhaba, go laola le go sepediša tirelo ya maphodisa go ya ka karolwana(2)

(5) Komišenare wa profense o swanetše go bega go theramelao ya profense ngwaga ka ngwaga mabapi le bophodisa ka profenseng, mme o swanetše go romela kopi ya pego go Komišenare ya Setšhaba.

(6) Ge Komišenare ya profensense e se sa botwa ke khuduthamaga ya profense, khuduthamaga yeo e ka hloma ditshepedišo tše maleba tša go mo tloša goba go mo šutiša, goba go tšea magato a thupišo, godimo ga Komišenare yeo, go ya ka molao wa setšhaba.

Bongwaledi bja Maphodisa Bja Segae

208. Go swanetše go hlongwa bongwaledi bja maphodisa bja segae go ya ka molao wa setšhaba go šoma ka fase ga tlhahlo ya setho sa Kabinete se hlokometšego bophodisa.

Botseka

Tlhomo le taolo ya ditirelo tša botseka

209. (1) Tirelo efe goba efe ya botseka, ka ntle le karolo ya botseka ya madira a tšhireletšo goba tirelo ya maphodisa, e ka hlongwa fela ke Mopresidente bjalo ka hlogo ya khuduthamaga ya setšhaba, le gona go ya ka molao wa setšhaba.

(2) Mopresidente bjalo ka hlogo ya khuduthamaga ya setšhaba o swanetše go bea mosadi goba monna bjalo ka hlogo ya tirelo ya botseka yeo e hlomilwego go ya ka karolwana (1). Gomme o swanetše go tšea boikarabelo bja sepolitiki go laola le go hlahla ye nngwe le ye nngwe ya ditirelo tšeo, goba a kgethe leloko la Kabinete go tšea boikarabelo bjoo.

Maatla, Mediro le Tlhokomelo

210. Molao wa setšhaba o swanetše go beakanya le go laola maatla le mešomo ya ditirelo tša botseka, go akaretšwa karolo ya madira a tšhireletšo goba tirelo ya maphodisa, mme o fe tumelelo ya –

(a) go kgokaganya ditirelo ka moka tša botseka; le

(b) tlhabetšo ya selegae ya mediro ya ditirelo tšeo ke mohlalobi yo a beilwego ke Mopresidente bjalo ka hlogo ya khuduthamaga ya setšhaba, mme a amogetšwe ke sephetho se se tšerwego ke Kgobokano ya Setšhaba ka bouto ye bonnyane e thekgwago ke peditharong ya maloko a yona.

KGAOLO YA 12

Baetapele ba Setšo

Kamogelo

211. (1) Dihlongwa, maemo le bohlokwa bja boetapele bja setšo, go ya ka molaosetlwaedi, di a amogelwa, fela ka taolo ya Molaotheo .

(2) Pušo ya setšo yeo e latelago molaosetlwaedi, e ka dumelwa go šoma, fela e swanetše go latela molao wa naga le ditlwaelo, go akaretšwa le go fetolwa goba go phumolwa ga molao woo goba ditlwaelo tšeo.

(3) Dikgorotshoko di swanetše go šomiša molaosetlwaedi ge fela e le gore molao woo ke wona o šomago tabeng yeo; ka taolo ya Molaotheo le molao wo mongwe le wo mongwe wo o amago molaosetlwaedi.

Tema ya baetapele ba setšo

212. (1) Molao wa setšhaba o ka beakanya tema ya boetapele bja setšo bjalo ka sehlongwa lekaleng la selegae mo ditabeng tšeo di amago ditšhaba tša tikologo.

(2) Go rera ditaba tšeo di amanago le boetapele, tema ya baetapele ba setšo, molaosetlwaedi le ditlwaelo tša ditšhaba tšeo di obamelago lenaneo la molaosetlwaedi –

(a) melao ya setšhaba goba ya diprofense e ka hloma go theiwa ga nywako ya baetapele ba setšo; gape

(b) melao ya setšhaba e ka hloma khansela ya baetapele ba setšo.

KGAOLO YA 13

Ditšhelete

Merero ya Ditšhelete ka kakaretšo

Sekhwama sa Ditseno sa Setšhaba

213. (1) Go na le Sekhwama sa Ditseno sa Setšhaba seo ka go sona ditšhelete ka moka tše di amogetšwego ke mmušo wa naga di swanetšego go tsenywa gona, ka ntle le tšhelete yeo e beetšwego ka thoko ka mabaka a Molao wa Palamente..

(2) Ditšhelete di ka ntšhiwa Sekhwameng sa Ditseno sa Setšhaba fela –

(a) go ya ka tekanyetšo yeo e theilwego Molaong wa Palamente; goba

(b) bjalo ka sekoloto thwii seo se lebanego Sekhwama sa Ditseno sa Setšhaba, mme go beakanyeditšwe ka mo Molaotheo goba Molao wa Palamente.

(3) Kabelo ya maleba ya profense go tšwa ditsenong tšeo di kgobokeditšwego setšhabeng ka bophara, ke sekoloto seo se lebanego Sekhwama sa Setšhaba sa Ditseno.

Dikabelo tša maleba le dikabo tša ditseno

214. (1) Molao wa Palamente o swanetše go beakanyetša –

(a) karogano ya go lekana ya ditseno tšeo di kgobokeditšwego setšhabeng ka bophara gare ga makala a mmušo a setšhaba, profense le a tikologo;

(b) taetšo ya kabelo ya maswanedi ya profense ye nngwe le ye nngwe mo go kabelo ya profense ya ditseno; le

(c) kabo ye nngwe le ye nngwe go diprofense, mmušogae goba bommasepala go tšwa kabelong ya ditseno tšeo, le mabaka afe goba afe ao ka ona dikabelo tšeo di swanetšego go dirwa.

(2) Molao woo o ukangwego go karolwana (1) o ka dirišwa fela morago ga ge mebušo ya diprofense, mebušogae ye e ipopilego le Khomišene ya Ditšhelete le Metšhelo di ile tša rerišwa, le ditigelo dife goba dife tša Khomišene di lekodišitšwe, mme di etše mabaka a a latelago hloko

–

(a) kgahlego ya Setšhaba;

(b) peakanyetšo efe le efe yeo e swanetšego go dirwa mabapi le sekoloto sa setšhabale ditlamego tše dingwe tša setšhaba;

(c) dinyakwa le dikgahlego tša mmušo wa setšhaba, tšeo di laeditšwego go ya ka kelo ye e lebanego;

(d) bohlokwa bja go kgonthišiša gore diprofense le bommasepala di kgona go aba ditirelomotheo le go phethagatša mešomo yeo di e abetšwego;

(e) bokgoni bja diprofense le bommasepala bja go hlokomela le go šomiša metšhelo ka

tshwanelo;

- (f) tlhabologo le dinyakwa tše dingwe tša diprofense, mmušogae le bommasepala;
- (g) Diphapano tša ekonomi ka gare le gare ga diprofense;
- (h) Ditlamego tša diprofense le bommasepala go ya ka molao wa setšhaba;
- (i) nyakego ya kakanyetšo ye e tšephagalago ya kabo ya dikarolo tša ditseno; le
- (j) nyakego ya matšato mo boikarabelong bja merero ya tšhoganetšo goba dinyakwa tše dingwe tša lebakanyana, le mabaka a mangwe ao a theilwego godimo ga kelo ye.

Ditekanyetšo tša setšhaba, tša diprofense le tša bommasepala

215. (1) Ditekanyetšo tša setšhaba, tša diprofense le tša bommasepala le tshepetšo ya tekanyetšo di swanetše go hlohleletša ponagatšo, maikarabelo, le taolo ye e swanetšego ya ditšhelete le ekonomi, dikoloto le karolo ya mang le mang.

(2) Molao wa setšhaba o swanetše go beakanyetša –

- (a) sebopego sa ditekanyetšo tša setšhaba, tša diprofense le tša bommasepala; le
- (b) gore ditekanyetšo tša setšhaba le tša profense di swanetše go tšweletšwa neng; le
- (c) Gore ditekanyetšo tša ditšhelete mo karolong ye nngwe le ye nngwe ya mmušo e swanetše go laetša methopo ya ditseno le ka tsela yeo ditshenyegelo tše di šišintšwego di tlogo sepelelana le molao wa setšhaba.

(3) Ditekanyetšo makaleng a go fapana a mmušo di swanetše go ba le –

- (a) dikakanyetšo tša ditseno le ditshenyegelo, go fapantšhwa gare ga kapetlele le ditshenyegelo tša semeetseng;
- (b) ditšhišinyo tša go lefela tlhaelelo yeo e akanywago lebakeng leo di dirišwago go lona; le
- (c) taetšo ya maikemišetšo mabapi le go adima le mekgwa ye mengwe yeo e ka godišago sekoloto sa setšhaba ngwageng wo o latelago.

Taolo ya Matlotlo

216. (1) Molao wa setšhaba o swanetše go hloma matlotlo a setšhaba mme o laetše dikgato tša go kgonthiša ponagatšo le taolo ya ditshenyagelo lekaleng le lengwe le le lengwe la mmušo, ka go tšweletša –

- (a) mokgwa wo o amogetšwego ka bophara wa go hlakiša;
- (b) dikaroganyo tša go swana tša ditshenyagelo; le
- (c) Dikelo le maemo a go swana a tša matlotlo.

(2) Sešegotlotlo sa setšhaba, ka tumelelano ya leloko la Kabinete le le rwelego boikarabelo bja ditaba tša ditšhelete tša setšhaba, le ka kgona go emiša phetišetšo ya ditšhelete go ya mokgatlong wo mongwe wa mmušo ge fela go selwa kgafetšakgafetša dikgato tše di hlomilwego go ya ka karolwana ya (1).

(3) Sepheto sa go thibela phetišetšo ya ditšhelete go ya profenseng se ka tšewa fela go ya ka karolwana (2), gomme –

- (a) ga sa swanela go thibela phetišetšo ya ditšhelete matšatši a go feta 120; gape
- (b) e ka šomišwa semeetseng fela e tla felelwa ke maatla go tloga tšatši leo e dirilwego ka ntle le ge Palamente e amogela ka go latela tshepetšo yeo e swanago le yeo e hlomilwego go ya ka karolo ya 76(1) mme e beilwe ke melao le ditaelo tša mohlakanelwa tša Palamente. Tshepetšo ye e swanetše go phethagala matšatšing a 30 morago ga sephetho sa sešegotlotlo sa setšhaba.

(4) Palamente e ka mpshafatša sephetho sa go thibela phetišetšo ya ditšhelete lebaka le le sa fetego matšatši a 120 ka nako e tee, go latelwa tshepetšo yeo e hlomilwego go ya ka karolwana ya (3).

(5) Pele Palamente e ka dumelela goba ya tsošološa sephetho sa go emiša tšhutišo ya ditšhelete go ya profenseng –

- (a) Mohlakišikakaretšo o swanetše go begela Palamente; mme
- (b) profense e swanetše go fiwa sebaka sa go fetola ditatofatšo godimo ga yona, le go

tšweletša taba y a yona pele ga komiti.

Khwetšo

217. (1) Ge setho sa mmušo makaleng a setšhaba, a profense goba a selegae goba sehlongwa se sengwe le sengwe se se laeditšwego mo molaong wa setšhaba se tšea dikontraka tša diphahlo goba ditirelo, gona se swanetše go dira bjalo go ya ka lenaneo leo le lego maswanedi, la go itekanela, la ponagatšo, phadišano le gona la tsheketšo.

(2) Karolwana ya (1) ga e thibele ditho tša mmušo goba dihlongwa tšeo di ukangwego karolwaneng yeo go beakanya morero wa khwetšo wo o beakanyetšago –

(a) dikarolo tša kgetho mo kabong ya dikontraka; le

(b) tšhireletšo goba tšwetšopele ya batho, goba dihlopha tša batho tšeo di šitišitšwego ke kgethollo ye e sego maswanedi.

(3) Molao wa setšhaba o swanetše go kgetha mohlako wo go wona maikemišetšo ao a ukangwego mo karolwaneng (2) a ka phethwago.

Ditiišetšo tša mmušo

218. (1) Mmušo wa naga, mmušo wa profense goba mmasepala o ka tiišetša kadimo ge fela motiišetšwa a latela mabaka afe goba afe ao a beilwego molaong wa setšhaba.

(2) Molao wa setšhaba wo o ukangwego go karolwana ya (1) o ka dirišwa fela morago ga ge ditigelo tšeo di dirilwego ke Khomišene ya Ditšhelete le Metšhelo di etšwe hloko.

(3) Ngwaga ka ngwaga, mmušo wo mongwe le wo mongwe o swanetše go phatlalatša pegu ka ga ditiišetšo tšeo o di dirilego.

Meputso ya Batho bao ba šomelago Setšhaba

219. (1) Molao wa Palamente o swanetše go hloma mohlako wa go beakanya –

(a) meputso, diputseletšo le dikholo tša maloko a Kgobokano ya Setšhaba, baemedi ba go ya go ile mo Khanseleng ya Setšhaba ya Diprofense, maloko a Kabinete Batlatšatona, baetapele ba setšo le maloko a dikhansele tša baetapele ba setšo; le

(b) magomo a ka godimo a meputso, diputseletšo goba dikholo tša maloko a theramelao ya profense, maloko a Khuduthamaga le maloko a Dikhansele tša Bommasepala tša maemo a a fapanego.

(2) Molao wa setšhaba o swanetše go hloma Khomišene ye e ikemetšego go dira ditigelo mabapi le meputso diputseletšo le dikholo tše di ukangwego karolong ya (1).

(3) Palamente e ka bea molao wo o ukangwego karolong ya (1), fela morago ga go ela hloko ditigelo tša khomišene ye e theilwego go ya ka karolwana ya (2).

(4) Khuduthamaga ya setšhaba, khuduthamaga ya profense, mmasepala goba bolaodi bjo bongwe le bjo bongwe bja maswanedi bo ka phethagatša molao wo ukangwego go karolwana (1) fela morago ga go ela hloko ditigelo tša khomišene yeo e hlomilwego go ya ka karolwana ya (2)

(5) Molao wa setšhaba o swanetše go hloma mohlako woo ka wona o ka beakanyago meputso diputseletšo le dikholo tša baahlodi, Mošireletši wa Setšhaba, Mohlakišikakaretšo, le maloko a khomišene ye nngwe le ye nngwe tšeo di beakanyeditšwego ka Molaotheong, go akaretšwa le bolaodi bja kgašo bjo ukangwego mo karolong ya 192.

Khomišene ya Ditšhelete le Metšhelo

Tlhomo le mehola

220. (1) Go na le Khomišene ya Ditšhelete le Metšhelo mono Repabliking yeo e dirago ditigelo tšeo di ukangwego mo go Kgaolo ye goba ka mo molaong wa setšhaba, go Palamente, ditheramelao tša diprofense le bolaodi bjo bongwe le bjo bongwe bjo bo laetšwago ka molao wa setšhaba.

(2) Khomišene e ikemetše ka noši gomme e laolwa fela ke Molaotheo le molao, mme e swanetše go se kgetholle.

(3) Khomišene e swanetše go šoma go ya ka dipeelano tša Molao wa Palamente mme, mo phetagatšong ya mehola ya yona, e swanetše go hlokomela mabaka a ka moka a a lebanego go

akaretšwa ao a lego lenaneong mo karolong ya 214(2).

Peo le Pakatiro ya Maloko

221. (1) Khomišene e bopša ke basadi le banna ba ba latelago bao ba kgethilwego ke Mopresidente bjalo ka hlogo ya khuduthamaga ya setšhaba:

- (a) Modulasetulo le motlatšamodulasetulo bao e lego maloko a nako ka moka;
  - (b) maloko a senyane, bao yo mongwwe le yo mongwe a kgethilwego ke Khansele ya Khuduthamaga ya profense, moo profense ye nngwe le ye nngwe e kgethago motho o tee;
  - (c) batho ba babedi bao ba kgethilwego ke mebušogae ye e ipopilego go ya ka karolo ya 163; le
  - (d) batho ba bangwe ba senyane.
- (2) Maloko a Khomišene a swanetše go ba le boitsebelo bjo bo lebanego.
- (3) Maloko a šoma pakatiro yeo e beilwego go ya ka molao wa setšhaba. Mopresidente a ka tloša leloko modirong ka lebaka la go hloka maitshwaro, bofokodi goba go palelwa.

Dipego

222. Khomišene e swanetše go begela Palamente le ditheramelao tša profense ka mehla.

Pankakgolo

Theo

223. Pankakgolo ya Repabliki ke The South African Reserve Bank mme e laolwa go ya ka dipeelano tša Molao wa Palamente.

Maikemišetšomagolo

224. (1) Maikemišetšo a magolo a South African Reserve Bank ke go šireletša maatla a theko a tšhelete gore go tle go be le kgolo ya ekonomi ya go lekalekana le go swarelela mono Repabliking.

(2) The South African Reserve Bank, go fihlela maikemišetšo a go phetagatša mešomo ya yona ka go ikemela phethagatšong ya yona ya maikemišetšomagolo, e swanetše go phethagatša mehola ya yona ka boikemelo ka ntle le poifo, tlišaolo goba mona; fela go swanetše go ba le ditherišano tša ka mehla gare ga Panka le leloko la kabinete le le rwelego boikarabelo bja ditaba tša ditšhelete.

Maatla le Mehola

225. Maatla le mehola ya South African Reserve Bank ke ao ka tlwaelo a dirišwago ke dipanka tša gare, maatla ao le mehola di swanetšego go laetšwa ke Molao wa Palamente mme a swanetšego go dirišwa goba go phethagatšwa ka šedi ya mabaka ao a beilwego Molaong woo.

Merero ya Ditšhelete ya Diprofense

le ya Tikologo

Dikhwama tša ditseno tša profense

226. (1) Go na le Sekhwama sa Ditseno sa Profense ye nngwe le ye nngwe moo ditšhelete ka moka tše di amogetšwego ke mmušo wa profense di swanetšego go bewa ka go sona, ka ntle le tšhelete yeo e beetšwego ka thoko ka mabaka ka Molao wa Palamente.

(2) Tšhelete e ka ntšhiwa go Sekhwama sa Ditseno sa Profense fela –

- (a) go ya ka tekanyetšo ya Molao wa profense; goba
- (b) bjalo ka sekoloto seo se lebanego Sekhwama sa Ditseno sa Profense, ge seo se beakanyeditšwe ka Molaotheong goba Molaong wa profense.

(3) Ditseno tšeo di abetšwego mmušogae go tšwa profenseng ka profenseng yeo, go ya ka dipeelano tša karolo 214(1), ke sekoloto se se lebanego thwii Sekhwama sa Ditseno sa profense yeo.

Methopo ya setšhaba ya go thekga mebušo ya profense le ya tikolgo ka ditšhelete

227. (1) Mmušogae le profense ye nngwe le ye nngwe –

- (a) e lebanwe ke kabelo ye e lekanego ya ditseno tše di kgobokeditšwego ke setšhaba gore e tle e kgone go aba ditirelomotheo le go phethagatša mehola yeo e e abetšwego; gomme

(b) e ka amogela dikabelo tše dingwe go tšwa ditsenong tša mmušo, ka mabaka goba ka ntle le mabaka.

(2) Ditseno tša tlaleletšo tše di kgobokeditšwego ke diprofense goba bommasepala ga di a swanela go ntšhiwa karolong ya tšona ya ditseno yeo e kgobokeditšwego ke setšhaba, goba go tšwa dikabelong tše dingwe tše di filwego go tšwa go ditseno tša mmušo wa setšhaba. Ka yona tsela yeo ga go tlamego ka thokong ya mmušo wa setšhaba go bušetša profense, goba bommasepala, tseo di sa kgonego go kgoboketša ditšhelete tša go lekana le bokgoni bja tšona metšhelong le makgethong.

(3) Karolo ya maswanedi ya profense ya ditseno tše di kgobokeditšwego ke setšhaba e swanetše go fetišetšwa go profense ka ntle le tikatiko le gona ka ntle le phokotšo, ka ntle le ge phetišetšo yeo e emišitšwe go ya ka dipeelano tša karolo 216.

(4) Profense e swanetše go iphatela methopo efe goba efe yeo e e tsomago, go ya ka dipeelano tša molaotheo wa profense, tseo e lego tlaleletšo go dinyakwa tša yona tseo di laeditšwego ka Molaotheong.

Metšhelo ya Profense

228. (1) Theramelao ya profense e ka bea –

(a) metšhelo, makgetho le metšhelo ya dithoto seabekeng sa motšhelo wa ditseno, motšhelo wa dithoto, motšhelo wa theko, metšhelo ya ditsha goba motšhelo wa ditšwantle; le

(b) ditefišo tša go lekana dikelong tša motšhelo, lekgetho goba motšhelo wa dithoto, tseo di beilwego ke molao wa setšhaba, seabekeng sa metšhelo ya mekgatlo ya ditseno, metšhelo ya theko, metšhelo ya ditsha goba metšhelo ya ditšwantle.

(2) Maatla a theramelao ya profense a go bea metšhelo, makgetho, metšhelo ya dithoto le metšhelokoketšo –

(a) ga tša swanela go dirišwa ka tsela yeo e lego ka botšona le gona ka mo go sa kwalego di tshwenyana le merero ya ekonomi, le ditiro tša ekonomi tša setšhaba ka ntle ga mellwane ya profense yeo goba tšhitišo ya tshepedišo ya dithoto ya setšhaba, ditirelo, kapetlele goba modiro; gomme

(b) di swanetše go laolwa go ya ka Molao wa Palamente, woo o ka dirišwago fela morago ga ditigelo tša Khomišene ya Ditšhelete le Metšhelo di etšwe hloko.

Metšheloditsha le Metšhelo ya Mmasepala

229. (1) Ka taolo ya karolwana (2), (3) le (4), mmasepala o ka bea –

(a) metšhelo ya ditsha le ditefokoketšo godimo ga ditefo tša ditirelo tše di abjago ke goba legatong la mmasepala; le

(b) ge o dumeletšwe ke molao wa setšhaba, metšhelo ye mengwe, metšhelwana le metšhelo ya dithoto ye e swanetšego mmušogae goba karolong ya mmušogae woo mmušotikologo woo o lego ka fase ga wona, eupša ga go mmasepala wo o ka tšhedišago motšhelo wa ditseno, motšhelo wa theko, motšhelokakaretšo wa thekišo goba motšhelo wa ditšwantle.

(2) Maa tla a mmasepala a go bea metšhelo ya ditsha, metšhelokoketšo ya ditefo tša ditirelo tše di abjago ke goba legatong la mmasepala, goba metšhelo ye mengwe le makgetho goba metšhelo ya dithoto –

(a) ga a swanela go dirišwa ka tsela yeo e amago ditšwammengel le ka mona, merero ya ekonomi ya setšhaba, ditiro tša ekonomi ka ntle ga mellwane ya mmasepala, goba tshepetšo ya setšhaba ya dithoto, ditirelo, kapetlele goba modiro; le

(b) a ka laolwa ka molao wa setšhaba,

(3) Ge bommasepala ba babedi ba na le maatla a go swana a motšhelo le mehola mabapi le tikologo e tee, karoganyo ye maswanedi ya maatla le mehola yeo e swanetše go dirwa go ya ka molao wa setšhaba. Karoganyo ye e ka dirwa fela morago ga go ela hloko bonnyane, dikelo tše di latelago:

(a) Tlhokego ya go kwana le metheo ye maleba ya tšhedišo;

- (b) maatla le mehola ye e phethagatšwago ke mmasepala wo mongwe le wo mongwe;
  - (c) maatla a tšhedišo a mmasepala wo mongwe le wo mongwe;
  - (d) kgontšho le bokgoni bja go kgoboketša metšhelo, metšhelwana le metšhelo ya dithoto; le
  - (e) tekatekano.
- (4) Ga go seo se thibelago kabelano ya ditseno tše di kgobokeditšwego go ya ka karolo ye gare ga bommasepala bao ba nago le maatla le mehola ya tšhedišo ka tikologong e tee.
- (5) Molao wa setšhaba wo o ukangwego mo karolong ye o ka dirišwa fela morago ga ge mmušogae woo rulagantšwego le Komisene ya Ditšhelete le Metšhelo e rerišitšwe mme ditigelo dife goba dife tša Komišene di etswe hloko.

Dikadimo tša Profense le tša Mmasepala

230. (1) Profense goba Mmasepala o ka kgona go adima ditšhelete tša kapetlele goba ditshenyegelo tša semeetseng go ya ka mabaka a a kwalago a beilwego ke molao wa setšhaba, fela e le tša ditshenyegelo tša semeetseng –

- (a) di ka dirwa fela ge go nyakega tlaeletšo nakong ya ngwaga wa metšhelo; gomme
  - (b) di swanetše go lefša lebakeng la dikgwedi tše lesomepedi.
- (2) Molao wa setšhaba wo o ukangwego mo karolwaneng (1) o ka dirišwa fela morago ga ge ditigelo tša Khomišene ya Ditšhelete le Metšhelo di etšwe hloko.

Kgaolo ya 14

Dipeakanyetšokakaretšo

Molao wa Ditšhabatšhaba

Dikwano tša ditšhabatšhaba

231. (1) Ditherišano le tshaeno ya dikwano tša ditšhabatšhaba ke boikarabelo bja khuduthamaga ya setšhaba.

(2) Kwano ya ditšhabatšhaba e tlema Repabliki fela morago ga ge e amogetšwe ka sephetho ka mo go bobedi bja Kgobokano ya Setšhaba le ka go Khansele ya Setšhaba ya Diprofense, ge e se fela ge kwano yeo e ukangwego mo go karolwana (3).

(3) Kwano ya ditšhabatšhaba ya mohuta wa teknikale, taolo goba phethišo, goba kwano yeo e sa nyakego kamogelo goba tumelelo, e tsenetšwego ke khuduthamaga ya setšhaba, e tlema Repabliki ka ntle le kamogelo ya Kgobokano ya Setšhaba le Khansele ya Setšhaba ya Diprofense, fela e swanetše go tšweletšwa pele ga Kgobokano le Khansele lebakeng le le amogelegago.

(4) Kwano efe goba efe ya ditšhabatšhaba e fetoga molao Repabliking ge e dirilwe molao go ya ka molao wa setšhaba; fela pegelo ye e iphethagatšwago ya kwano yeo e šetšego e amogetšwe ke Palamente ke molao mo Repabliking ntle le ge pegelo yeo e le kgahlanong le Molaotheo goba Molao wa Palamente.

(5) Repabliki e tlengwa ke dikwano tša ditšhabatšhaba tšeo di bego di e tlema nakong ya ge Molaotheo wo o thoma go šoma.

Molaosetlwaedi wa ditšhabatšhaba

232. Molaosetlwaedi wa ditšhabatšhaba ke molao mo Repabliking ka ntle le ge o sa sepelelane le Molaotheo goba Molao wa Palamente.

Tirišo ya molao wa ditšhabatšhaba

233. Ge go hlathollwa molao ofe goba ofe, kgorotshoko ye nngwe le ye nngwe e swanetše go sekamela tlhathollong efe goba efe ye e kwalago ya go sepelelana le molao wa ditšhabatšhaba go feta tlhathollo yeo e sa sepelelanago le molao wa ditšhabatšhaba.

Ditaba tše dingwe

Melaokakanywa ya ditokelo

234. Gore go tle go tiišetšwe seemo sa temokrasi se se hlomilwego ke Molaotheo wo. Palamente e ka amogela Melaokakanywa ya Ditokelo yeo e sepelelanago le dipeakanyetšo tša Molaotheo.

Boipopo

235. Tokelo ya batho ba Afrika-Borwa ka bophara mo go ipopeng bjalo ka ge e laeditšwe ka go Molaotheo, ga e gafele ka thoko, ka gare gamohlako wa tokelo ye, kamogelo ya kgopolo ya boipopo ya setšhaba sefe goba sefe seo se aroganago setšo se tee le bohwa bja polelo, ka gare ga naga ya Repabliki goba ka tsela ye nngwe, yeo e laetšwago ke molao wa setšhaba.

Thekgo ya ditšhelete go Diphathi tša dipolitiki

236. Go godiša temokrasi ya diphathintši, molao wa setšhaba o swanetše go beakanyetša thekgo ya ditšhelete ya diphathi tša dipolitiki tšeo di kgathago tema ditheramelaong tša setšhaba le tša diprofense ka tsela ya maswanedi le tekatekano.

Phethagatšo ya ditshwanelo ka mafolofolo

237. Ditshwanelo ka moka tša Molaotheo di swanetše go phethagatšwa ka mafolofolo le gona ka ntle le tiego.

Boemedi le boromedi

238. Setho sa mmušo sa khuduthamaga lekaleng le lengwe le le lengwe la mmušo se ka –

- (a) gafela maatla goba mohola ofe goba ofe wo o tlogo šomišwa goba go phethagatšwa go ya ka molao go setho sefe goba sefe sa khuduthamaga, ge fela kgafelo yeo e sepelelana le molao woo go ya ka woma maatla a dirišwago goba mohola o phethagatšwago; goba
- (b) go šomiša maatla afe goba afe goba go phethagatša mošomo ofe goba ofe wa setho sefe goba sefe sa mmušo maamong a boemedi goba boromedi

Ditlhalošišo

239. Ka Molaotheong, ka ntle le ge dikagare di laetša ka tsela ye nngwe, “molao wa setšhaba” o akaretša –

- (a) melawana ya ka fase ye e dirilwego go ya ka dipeelano tša Molao wa Palamente;
- (b) molao wo o bego o šoma ge Molaotheo o thoma go šoma mme o dirišwago ke mmušo wa naga;

“setho sa mmušo” se ra gore –

- (a) kgoro efe goba efe ya mmuso, goba taolo mo lekaleng la mmuso la setšhaba, profense goba tikologo; le
- (b) mokgatlo ofe goba ofe goba sehlongwa –
  - (i) seo se phethagatsago maatla goba modiro gop ya ka Molaotgheo gopba molaotheo wa profensne; goba
  - (ii) seo se šomišago maatla a setšhaba goba se phetagatšago modiro wa setšhaba go latela molao wo mongwe le wo mongwe, eupsa o sa akaretse kgorotsheko goba modiredi wa molao. “molao wa profense” o akaretša –
    - (a) melawana ya ka fase ye e dirilwego go ya ka dipeelano tša Molao wa profense; le
    - (b) molao wo o bego o dirišwa ge Molaotheo o thoma go šoma mme o bego o dirišwa ke mmušo wa profense.

Diphapano magareng a dingwalwa tša go fapana

240. Ge go na le phapogo gare ga dingwalwa tša Molaotheo, gona go swanetše go kgethwa sa Seisimane.

Dithulaganyo tša nakwana

241. Šetulo 6 e šoma mo phetelong go maemo a mafsa a semolaotheo ao a hlomilwego ke Molaotheo wo, le taba efe goba efe ye e amanago le phetogelo ye.

Go phumolwa ga melao

242. Melao yeo e ukangwego mo go Šetulo 7 e phumotšwe, go šeditšwe karolo ya 243 le Šetulo 6.

Thaetlelekopana le Thomo

243. (1) Molao wo o bitšwa Molaotheo wa Repabliki ya Afrika-Borwa, 1996, gomme o thoma go šoma ka tšatšikgwedi leo le beilweng ke Mopresidente ka kgoeletšo, fela e sego morago ga la 1 Janaware 1997.

(2) Matšatšikgwedi a go fapana pele ga tšatšikgwedi le le ukangwago karolwaneng ya (1) a ka bewa malebana le dipeakanyetšo tša go fapana tša Molaotheo.

(3) Ka ntle ga ge dikagare di laetša ka tsela ye nngwe, kukamo mo peakanyetšong ya Molaotheo mabapi le nako yeo Molaotheo o thomilego e swanetše go hlalosewa bjalo ka kukamo ya nako yeo peakanyetšo e thomilego ka yona.

(4) Ge tšatšikgwedi la go fapana le beilwe mabapi le peakanyetšo efe goba efe ya Molaotheo go ya ka karolwana (2), peakanyetšo ye nngwe le ye nngwe yeo e lebanego nayo ya Molaotheo wa Repabliki ya Afrika-Borwa, 1993 (Molao 200 wa 1993), yeo e ukangwego mo kgoeletšong, e phumotšwe go thoma lona tšatšikgweding leo.

(5) Dikarolo 213 ,214,215,216,218,226,227,228,229 le 230 di tsena tirišong ka di 1 Feberware 1998, eupša se ga se thibele go tsentšhwa ga peomolao wo o holofetšweng mo go tše dingwe le tše dingwe tša dipeakanyetšo tše pele ga letšatšikgwedi leo. Go fihla mo letšatšikgweding leo, dipeakanyetšo tše dingwe le tše dingwe di swanago le tše di ka no bago di swana ka sewelo le Molaotheo wa Repabliki ya Afrika Borwa, di dula di le tirišong.

Šetulo 1

Folaga ya Setšhaba

(1) Folaga ya setšhaba e khutlonne ka sebopego; botelele bja yona bo feta bophara gatee le seripagare.

(2) Mebala ya yona ke boso,gauta,botalamorogo, bošweu, bohwiwidu-tšhilisi, le botalalerata.

(3) E na le mokgako wa sebopego sa Y woo bophara bja wona bo fetwago ke folaga ka teehlanong. Methaladi ya gare ya mokgako e thoma dikhutlong tša godimo le tša ka tlase kgauswi le kota ya folaga, ya hlakana gare ga folaga, gomme ya tšwelela ka go rapama go leba bogareng bja seripa seo se se nago selo.

(4) Mokgako wo motalamorogo o rumilwe ka godimo le ka fase ka bošweu, gomme go ya mafelelong a kota ya folaga e kgakilwe ka gauta. Mokgako wo mongwe le wo mongwe o fetwa ke bophara bja folaga ka tee-lesomehlanong.

(5) Khutlotharo ya kgauswi le kota ya folaga ke ye ntsho.

(6) Mokgako wa go rapama wa ka godimo ke wa bohwiwidu bja tšhilisi gomme wa ka tlase wa go rapama ke wa botalalerata. Mokgako wo mongwe le mongwe ke teetharong ya bophara bja folaga.

Šetulo 2

Dikano le Maitlamo a Mmakgonthe

Kano goba Boitlamo bja Mopresidente le Mopresidente wa Motšwaoswere

1. Mopresidente, goba Mopresidente wa Motšwaoswere, pele ga Mopresidente wa Kgorotsheko ya Molaotheo, o swanetše go ikana/go itlama ka tsela ye e latelago:

Pele ga mang le mang yo a kgobakanego mo, e bile ke kwešiša bohlokwa bja maikarabelo ao ke a tšeago a go ba Mopresidente/Motlatšamopresidente wa Repabliki ya Afrika-Borwa, Nna, A.B., ke ikana/itlama gore ke tla botegela Repabliki ya Afrika-Borwa, gomme ke tla obamela, ka sekegela, ka lotta Molaotheo le melao ye mengwe ya ka moka ya Repabliki; gomme ka mmakgonthe le ka boikokobetšo ke ikana gore ka dinako tšohle ke tla –

w tšwetša pele tsohle tseo di tlogo godiša Repabliki, mme ka lwantšha tsohle tseo di ka e gobatšago.

w šireletša le go tšwetša pele ditokelo tša Maafrika-Borwa ka moka;

w Phetha mešomo ya ka ka maatla a ka ka moka, le ka bokgoni bjaka ka moka, gomme ke tla dira tseo ka go šomiša tsebo le bokgoni bja ka, ka dira tseo letswalo la ka le dumelelanago

natšo;

w dira toka go bohle; gomme

w ka ikgafela go tliša boitekanelo go Repabliki le go batho ka moka ba yona.

(Lebakeng la kano: Ka bjalo Modimo Nthuše.)

Kano goba Boitlamo bja Motlatšamopresidente

2. Motlatšamopresidente pele ga Mopresidente wa Kgorotsheko ya Molaotheo, o swanetše go ikana/itlama ka tsela ye:

Pele ga mang le mang yo a kgobakanego mo, e bile ke kwešiša bohlokwa bja maikarabelo ao ke a tšeago a go ba Motlatšamopresidente wa Repabliki ya Afrika-Borwa, Nna, A.B., ke ikana/itlama gore ke tla botegela Repabliki ya Afrika-Borwa, gomme ke tla obamela, ka sekegela, ka lota Molaotheo le melao ye mengwe ka moka ya Repabliki; gomme ka mmakgonthe le ka boikokobetšo ke ikana gore ka mehla ke tla –

w tšwetša pele ka moka tseo di tlogo godisa Repabliki, gomme ka lwantšha tšohle tše di ka e gobatšago,

w go ba moeletši wa mmakgonthe le go botega;

w go phetha mešomo ya ka ka go šomiša maatla a ka ka moka, le ditalente tša ka ka moka, gomme ka dira tšeo ka go šomiša tsebo le bokgoni bja ka, ka dira tšeo letswalo la ka le dumelelanago natšo.

w dira toka go bohle; gomme ka

w ikgafela go tliša boitekanelo go Repabliki le go batho ka moka ba yona.

(Lebakeng la kano: Ka bjalo Modimo nthuše.)

Kano goba Boitlamo bja Ditona le Batlatšatona

3. Tona le Motlatšatona yo mongwe le yo mongwe, ba swanetše go ikana goba go itlama pele ga Mopresidente wa Kgorotsheko ya Molaotheo goba moahlodi yo mongwe yo a kgethilwego ke Mopresidente wa Kgorotsheko ya Molaotheo ka tsela ye e latelago:

Nna, A.B., ke ikana/itlama ka mmakgonthe gore ke tla botegela Repabliki gomme ke tla obamela, ka hlomphe le go sekegela Molaotheo le melao ye mengwe ka moka ya Repabliki, ke ikana gore ke tla phethagatša mešomo ya ka bjalo ka Tona/Motlatšatona ka tlhompho le seriti; ke tla ba moeletši wa nnete le potego; nka se utolle phatlalatša goba ka tharedi taba efe goba efe yeo ke e filwego; le go phetha mehola ya mamemo a ka ka mafolofolo le ka bokgoni bja ka ka moka.

(Lebakeng la kano: Ka bjalo Modimo nthuše.)

Go ikana goba go itlama ga maloko a Kgobokano ya Setšhaba, Baemedi ba go ya go ile ba Khansele ya Setšhaba ya Diprofense le maloko a ditheramelao tša diprofense

4. (1) Moloko a Kgobokano ya Setšhaba, baemedi ba go ya go ile ba Khansele ya Setšhaba ya Diprofense le maloko a ditheramelao tša diprofense, ba swanetše go ikana/itlama pele ga Mopresidente wa Kgorotsheko ya Molaotheo goba pele ga moahlodi yo mongwe yo kgethilwego ke Mopresidente wa Kgorotsheko ya Molaotheo ka tsela ye:

Nna, A.B., ke ikana/itlama ka mmakgonthe gore ke tla botegela Repabliki gomme ke tla obamela, ka hlomphe le go sekegela Molaotheo le melao ye mengwe ka moka ya Repabliki; ke ikana gore ke tla phethagatša mešomo ya ka bjalo ka leloko la Kgobokano ya Setšhaba/leloko la go ya go ile la Khansele ya Setšhaba ya Diprofense/ leloko la theramelao ya profense ya CD ka boikgafelo bja ka ka moka.

(Lebakeng la kano: Ka bjalo Modimo nthuše.)

(2) Batho bao ba tlatšago dikgoba tše di tšweletšego Kgobokanong ya Setšhaba, boemeding bja go ya go ile bja Khansele ya Setšhaba ya Diprofense goba theramelao ya profense ba ikana/itlama go ya ka karolwana (1) pele ga Modulasetulo wa Kgobokano, Khansele goba theramelao; bjalobjalo.

Kano goba Boitlamo bja Ditonakgolo le maloko a Dikhuduthamaga tša Profense

5. Tonakgolo goba Tonakgolo ya Motšwaoswere ya Profense, le leloko le lengwe le le lengwe la Khuduthamaga ya Profense, pele ga Mopresidente wa Kgorotsheko ya Molaotheo, ba swanetše go ikana/itlama ka tsela ye e latelago:

Nna, A.B., ke ikana/itlama ka mmakgonthe gore ke tla botegela Repabliki ya Afrika-Borwa le go obamela, go hlompha le go sekegela Molaotheo le melao ye mengwe ka moka ya Repabliki; mme ke ikana/itlama go dira mošomo wa ka wa Botonakgolo /leloko la Khuduthamaga ya profense ya C.D. ka tlhompho le seriti, go ba moeletši wa nnete le wa potego; nka se utolle diphiri tše ke di tsebago phatlalatša goba ka tsela ya tharedi; ke tla phethagatša mehola ya ofisi ya ka ka boikgafelo bjaka ka moka.

(Ge a ikana: ka bjalo Modimo nthuše.)

Kano goba Boitlamo bja Bahlankedi ba Toka

6. (1) Moahlodi yo mongwe le yo mongwe goba moahlodi wa motšwaoswere, o swanetše go ikana/itlama pele ga Moahlodimogolo wa Kgorokgolo ya Boipiletšo goba moahlodi yo mongwe yoo a beilwego ke Moahlodimogolo go ya ka tsela ye:

Nna, A.B., ke ikan/itlama gore, bjalo ka Moahlodi wa Kgorotshekelo ya Molaotheo/Kgoro Tsheko ya Boipiletšo ya ka Godimo/Kgoro ya Tsheko ya ka Godimo EF, ke tla botegela Repabliki ya Afrika-Borwa mme ke tla latela le go šireletša Molaotheo; le tokelo tša botho tse di bitietšwego ka go wona, gomme ke tla šomiša toka go batho bohle ka go swana, ke se na letšhogo, go kgetholla goba mona, go ya ka Molaotheo le Molao.

(Ge a ikana: ka bjalo Modimo nthuše.)

(2) Motho yo a beilwego maemong a Moahlodimogolo wa Kgorotsheko Boipiletšo fela e se moahlodi ka nako yeo a bewago maemong a gagwe o swanetše go ikana/itlama pele ga Mopresidente wa Kgorotsheko ya Molaotheo.

(3) Bahlankedi ba toka, le bahlankedi ba motšwaoswere ba toka, bao e sego baahlodi, ba swanetše go ikana/itlama go ya ka molao wa naga.

Šetulo 3

Ditshepedišo tša kgetho

Karolo A

Ditshepedišo tša kgetho tša Bahlankedi

ba Molaotheo

Tirišo

1. Ditshepedišo tše di beilwego šetulong ye di šoma nakong ye nngwe le ye nngwe ge –

(a) Kgobokano ya Setšhaba e kopana go tlo kgetha Mopresidente, goba Spikara goba Motlatšaspikara wa Kgobokano;

(b) Khansele ya Setšhaba ya Diprofense e kopana go kgetha Modulasetulo goba Motlatšamodulasetulo wa yona;goba ge

(c) Theramelao ya profense e kopana go tlo kgetha Tonakgolo ya Profense goba Spikara goba Motlatšaspikara wa theramelao.

Go kgethwa

2. Motho yoo a swerego marapo mo kopanong ye e angwago ke Šetulo ye o swanetše go goeletša gore go kgethwe bonkgetheng kopanong yeo.

Dinyakwa tša molao

3. (1) Kgetho e swanetše go dirwa foromong yeo e hlamilwego go ya ka melawana yeo e ukangwego go temana ya 9.

(2) Foromo ya go kgetha e swanetše go saenwa –

(a) ke maloko a mabedi a Kgobokano ya Setšhaba, ge go swanetše go kgethwa Mopresidente goba Spikara goba Motlatšaspikara wa Kgobokano ya Setšhaba;

(b) legatong la boemedi bja diprofense tše pedi, ge Modulasetulo goba Motlatšamodulasetulo wa Khansele ya Setšhaba ya Diprofense a swanetše go kgethwa; goba

(c) maloko a mabedi a theramelao yeo, ge go swanetše go kgethwa Tonakgolo ya Profense goba Spikara goba Motlatšaspikara wa theramelao.

(3) Motho yo a kgethilwego o swanetše go laetša kamogelo ya kgetho ka go saena foromo ya kgetho goba ka go ngwala ka tsela ye nngwe le ye nngwe ya kamogelo.

Tsebišo ya Maina a bonkgetheng

4. Mo kopanong yeo e angwago ke Šetulo ye, Modulasetulo o swanetše go tsebiša maina a batho bao ba ilego ba kgethwa go ba bonkgetheng, fela ga a swanela go dumelela ngangišano. Nkgetheng o tee

5. Ge go kgethilwe nkgetheng o tee fela, modulasetulo o swanetše go bega motho yoo gore ke yena a kgethilwego.

Tshepedišo ya kgetho

6. Ge go kgethilwe go feta nkgetheng o tee –

(a) go swanetše go boutwa sephirig gona kopanong yeo;

(b) leloko le lengwe le le lengwe leo le lego gona, goba ge e le kopano ya Khansele ya Diprofense, profense ye nngwe le ye nngwe yeo e emetšwego, e ka bouta gatee; gomme

(c) modulasetulo o swanetše go tsebiša nkgetheng yoo a hweditšego dibouto tše dintši go feta tša ba bangwe gore ke yena yo a kgethilwego.

Tsela ya go fokotša

7. (1) Ge go se na nkgetheng yoo a hweditšego dibouto tša go feta tša ba bangwe, nkgetheng yoo a nago le dibouto tše dinnyane go fetwa ke tša ba bangwe o swanetše go tlošwa, gomme go boutwe gape go ya ka karolo 6. Tshepedišo ye e swanetše go bušeletšwa go fihla go na le nkgetheng yo a hwetšago dibouto tša go feta tša ba bangwe.

(2) Ge go šomišwa temana ya (1), gomme go na le bonkgetheng ba babedi goba go feta bao ba nago le dibouto tše dinnyane motho ka o tee ka o tee, go swanetše go swarwa bouto ye nngwe mabapi le bonkgetheng bao, e fele e bušeletšwa go fihlela go tšweletše gore ke nkgetheng ofe yo a swanetšego go ntšhiwa.

Dikopano tše dingwe gape

8. (1) Ge go kgethilwe bonkgetheng ba babedi, goba ge go šetše bonkgetheng ba babedi morago ga go ntšhiwa ga ba bangwe, gomme bonkgetheng bao ba babedi ba hwetša palo ya dibouto tša go lekana, gona kopano ye nngwe e swanetše go swarwa magareng a matšatši a šupa lefelong leo le beilwego ke modulasetulo.

(2) Ge kopano ya go latela e ka swarwa go ya ka karolwana (1), tshepedišo yeo e laeditšwego mo šetulong ye e swanetše go latelwa kopanong yeo, go no swana fela le ge e le gore kopano yeo e ka be e le ya mathomo ya dikgetho tšeo.

Melawana

9. (1) Mopresidente wa Kgorotsheko ya Molaotheo o swanetše go dira melawana yeo e laolago –

(a) tshepedišo ya dikopano tšeo di angwago ke Šetulo ye;

(b) maikarabelo a motho yo e lego modulasetulo kopanong, mmogo le motho ofe goba ofe yo a mo thušago;

(c) foromo yeo go kgethwa go swanetšego go dirwa go yona;

(d) mokgwa woo go swanetšego gore go bouta go sepedišwe ka wona.

(2) Melawana ye e swanetše go tsebišwa ka tsela yeo Mopresidente wa Kgorotsheko ya Molaotheo a laelago ka gona.

Karolo B

Fomula ya go laetša Kgathotema ya Diphathi ka Boemeding bja Profense go Khansele ya Setšhaba ya Diprofense

1. Palo ya baemedi mo go boemedi bja profense Khanseleng ya Setšhaba ya Diprofense moo phathi e nago le tokelo, e swanetše go laetšwa ka go atiša palo ya ditulo yeo phathi e nago natšo

ka go theramelao ya profense ka lesome mme dipoelo di arolwe ka palo ya ditulo ka go theramelao go oketšwa ka tee.

2. Ge palelo go ya ka temana 1 e tliša mašalela ao a sego a balelwa go baemedi bao ba filwego phathi go ya ka temana ye, gona mašalela ao a swanetše go phenkgišana le mašalela a go swana nawo a go tšwa go phathi efe goba efe goba diphathi, mme baemnedi bao ba sego ba Abelwa ditulo mo boemedinbg, ba swanetše go fiwa phathi goba diphathi ka go latela palokgolo ya mašalela a tšona.

Šetulo 4

Makalatirišwa ao a amago
sammaletee bolaodi bja Mebušo
ya Naga le ya Profense

Karolo A

Taolo ya dithokgwa tša setšo

Bolemi

Maemafofane,ka ntle le maemafofane a ditšhabatšhaba le a Setšhaba

Taolo ya diphofolo le malwetši

Dikhasino,mekato, go tobola le go petša, ntle le matengwa le matangwana a dipapadi

Tšhireletšo ya bareki

Ditaba tša setšo

Taolo ya masetlapelo

Thuto maamong ka moka,ka ntle le thuto ya theširi

Tikologo

Ditirelo tša maphelo

Kagodintlo

Molao wa setšo, le molaosetlwaedi, fela go hlokometšwe Kgaolo 12 ya Molaotheo

Tšwetšopele ya diintaseteri

Morero wa polelo le taolo ya maleme a semmušo go fihla mo e lego gore dipeakanyetšo tša

Karolo 6 ya Molaotheo e abela thwii ditheramelao tša diprofense bokgoni bja peomelao

Morero wa polelo le taolo ya maleme a semmušo go fihla mo e lego gore dipeakanyetšo tša

karolo 6 tša Molaotheo di di fago thwii bolaodi bja go dira melao bja theramelao ya profense

Ditirelo tša kabo ya ditaba tše di laolwago thwii ke mmušo wa profense, ka go laolwa ke karolo

192

Pabalelo ya tlhago, go sa akaretšwe diphaka tša setšhaba, ditšhengwana tša dimelatlhago tša setšhaba le methopo ya ka lewatleng

Maphodisa, go fihla ka mo dipeakanyetšo tša Kgaolo ya 11 ya Molaotheo di fago maatla a go bea molao go theramelao ya profense.

Taolo ya tšhilafatšo

Tlhabollo ya setšhaba

Tefo ya tšhutišo ya dithoto

Dikgwebo tša setšhaba tša profense mabapi le makalatirwa a a lego mo go Šetulo ye le go Šetulo

5

Dinamelwa tša setšhaba

Mediro ya setšhaba malebana le dinyakego tša dikgoro tša mmušo wa profense mo phethagatšong ya maikarabelo a tšona a go phetha mediro yeo di e filwego go ya ka mabaka a Molaotheo goba

molao ofe goba ofe

Peakanyo le tlhabollo ya selete

Taolo ya trafiki ya tsela

Pabalelo ya mobu

Boeti

Kgwebo

Boetapele bja setšo, ka taolo ya Kgaolo ya 12 ya Molaotheo

Tlhabollo ya ditoropong le magaeng

Motšhelo wa dinamelwa

Ditirelo tša pabalelo

Karolo B

Ditaba tše di latelago tša mmušogae go fihla ka moo go laeditšwego ka go karolo 155 (6)(a) le (7):

Tšhilafatšo ya moya

Melawana ya kago

Ditlabelo tša tlhokomelo ya ngwana.

Kabo ya mohlakase le gase

Ditirelo tša boraditimamello

Boeti bja tikologo

Maemafofane a bommasepala

Peakanyo ya bommasepala

Ditirelo tša maphelo tša mmasepala

Dinamelwa tša setšhaba tša mmasepala

Mediro ya setšhaba ya mmasepala go ya ka dinyakwa tša bommasepala mo phethagatšong ya maikarabelo a bona a go phetha mediro yeo e e filwego ka fase ga Molaotheo wo goba molao wo mongwe le wo mongwe

Diketswana, diketswana tša go fetišetša dithoto, ditšhireletšaboemakepe, mafelo a go namela le maemakepe

Lenaneo la taolo ya meetse a merwalela mo mafelong a go agilwego go wona

Melawana ya kgwebo

Meetse le ditirelo tša tlhwekišo

Šetulo 5

Makalatirišwa ao a amago fela

bolaodi bja Theramelao

ya Profense

Karolo A

Maselagapale/Bohlabelo

Ditirelo tša diambulanse

Diakhaebe, ka ntle le diakhaebe tša setšhaba

Makgobapuku, ka ntle le makgobapuku a setšhaba

Dilaesense tša bjala

Dimuseamo, ka ntle le dimuseamo tša setšhaba

Peakanyo ya profense

Merero ya setšo ya diprofense

Boitapološo le boithabišo profenseng

Dipapadi tša diprofense

Ditsela le trafiki ya diprofense

Ditirelo tša malwetši a diphoofolo ka ntle le taolo ya profesene

Karolo B

Ditaba tše di latelago tša mmušogae go ya ka moo go beilwego mabapi le diprofense mo karorlong 155(6)(a) le (7):

Mabopo a lewatle le ditlabakelo tša go ithabiša

Diboroto tša papatšo le go bewa pepeneneng ga dipapatšo mo mafelong a batho ka moka

Mabitla, malotabahu le a phišo ya ditopo

Tlhwekišo
Taolo ya disenyi setšhabeng
Taolo ya mafelo ao a rekišetšago batho mabjala
Ditlabakelo tša go dula, tlhokomelo le poloko ya diphoofolo
Go ageletša le magora
Dilaesense tša dimpša
Dilaesense le taolo ya mafelo ao a rekišetšago batho dijo
Ditlabakelo tša boithabišo tša selegae
Ditlabakelo tša dipapadi tša selegae
Mebaraka
Maselegapala a bommasepala
Diphaka tša mmasepala le boitapološo
Ditsela tša bommasepala
Tšhilafatšo ya lešata
Dikete
Mafelo a batho ka moka
Tlošo ya matlakala, mekgobo ya matlakala le dilahlwa tše thata.
Kgwebo ya mekgotheng
Mabone a mebileng
Trafiki le go phaka.

Šetulo 6

Dithulaganyo tša phetelo

Ditlhalošišo

1. Mo šetulong ye, ka ntle le ge seo se sa sepelelane le dikagare –“nagalegae” e ra karolo ya Repabliki yeo pele ga ge Molaotheo wa go feta o thoma go šoma, e lekodišetšwego ka go molao wa Afrika Borwa bjalo ka lefelo leo le ipušago goba le ikemetšego ka bolona.

“Molaotheo wo mofsa” e hlaloša Molaotheo wa Repabliki ya Afrika-Borwa, 1996;

“Melao ya nako ya kgale” e hlaloša melao yeo e dirilwego pele ga go šoma ga Molaotheo wa peleng;

“Molaotheo wa peleng” e hlaloša Molaotheo wa Repabliki ya Afrika-Borwa, 1993(Molao wa 200 wa 1993).

Tšwelopele ya melao yeo e lego gona

2. (1) Melao ka moka yeo e bego e šoma pelenyana ga go thoma ga Molaotheo wo mofsa, e tšwela pele ka go šoma, fela go swanetše go elwa hloko –

(a) go fetolwa goba go phumolwa go go itšego;

(b) tshepelelano le Molaotheo wo mofsa.

(2) Melao ya kgale yeo e tšwelago pele go šoma go ya ka karolwana

ya (1) –

(a) ga e na le tirišo ye e nabilego, nageng goba ka tsela ye nngwe, go feta ka moo e bego e le ka gona pele ga ge Molaotheo wa peleng o thoma go šoma, ge e se fela ge o ile wa fetolwa ka morago ga gore o tle o šome ka bophara; le

(b) go tšwela pele ka go dirišwa ke bolaodi bjo bo bego bo o šomiša ge Molaotheo wo mofsa o thoma go šoma, ka taolo ya Molaotheo wo mofsa.

Tlhathollo ya melao yeo e lego gona

3. (1) Ka ntle le ge o sa sepelelane le dikagare goba o tloga o sa swanela, kukamo mo molaong ofe goba ofe woo o bego o le gona ge Molaotheo wo mofsa o thoma go šoma –

(a) Repabliki ya Afrika-Borwa goba nagalegae(ka ntle le ge go bolelewa ka ga naga), e swanetše go hlaloswa bjalo ka kukamo ya Repabliki ya Afrika-Borwa ka fase ga Molaotheo wo mofsa;

(b) Palamente, Kgobakano ya Setšhaba goba Senate, di swanetše go hlaloswa bjalo ka kukamo ya Palamente, Kgobokano ya Setšhaba goba Khansele ya Setšhaba ya Diprofense ka tlase ga Molaotheo wo mofsa;

(c) Mopresidente, Motlatšamopresidente wa phethišo, Tona, Motlatšatona goba Kabinete di swanetše go tšewa bjalo ka Mopresidente, Motlatšamopresidente wa Phethišo, Tona, Motlatšatona goba Kabinete ka tlase ga Molaotheo wo mofsa, ka taolo ya temana 9 ya Šetulo ye;

(d) ka ga Mopresidente wa Senate, go swanetše go hlaloswa bjalo ka kukamo ya Modulasetulo wa Khansele ya Setšhaba ya Diprofense;

(e) go theramelao ya profense, go swanetše go hlaloswa bjalo ka kukamo ya theramelao ya profense, tonakgolo, Khuduthamaga goba leloko la Khuduthamaga ka tlase ga Molaotheo wo mofsa, ka taolo ya temana ya 12 ya Šetulo ye; goba

(f) leleme goba maleme a semmušo, di swanetše go hlaloswa bjalo ka leleme lefe goba lefe la semmušo go ya ka Molaotheo wo mofsa.

(2) Ka ntle le ge seo se sa sepelelane le dikagare goba se sa swanelago, kukamo mo melaong ye e šetšego ya lebaka la kgale –

(a) goPalamente, Ngwako wa Palamente goba theramelao goba ya mokgatlo wa Repabliki goba nagalegae, di swanetše go hlaloswa bjalo ka kukamo go –

(i) Palamente ka fase ga Molaotheo wo mofsa, ge e le gore štshepedišo ya molao wo e abetšwe goba e filwe go ya ka dipeelano tša Molaotheo wa peleng goba go ya ka Šetulo ye go khuduthamaga ya setšhaba; goba

(ii) theramelao ya profense, ge e le gore tshapedišo ya molao woo e abetšwe goba e filwe go ya ka dipeelano tša Molaotheo wa peleng goba Šetulo ye go khuduthamaga ya profense; goba

(b) goMopresidente wa naga, Tonakgolo, Molaodi goba mokhuduthamaga yo mongwe yo mogolo, Kabinete, Khansele ya ditona goba khuduthamaga ya Repabliki goba nagalegae, di swanetše go hlaloswa bjalo ka ge di ukama –

(i) Mopresidente ka tlase ga Molaotheo wo Mofsa ge e le gore tshapedišo ya molao woo e filwe goba e fološeditšwe go mmušo wa naga go ya ka Molaotheo wa peleng goba Šetulo ye go khuduthamaga ya setšhaba; goba

(ii) Tonakgolo ya profense ka tlase ga Molaotheo wo mofsa, ge taolo ya molao woo e gafetšwe goba e filwe go ya ka mabaka a Molaotheo wa pele goba Šetulo ye go khuduthamaga ya profense.

Kgobokano ya Setšhaba

4 (1) Motho mang le mang yoo e bego e le setho goba mohlankedi wa Kgobokano ya Setšhaba ge Molaotheo wo mofsa o thoma go šoma, e ba leloko goba mohlankedi wa Kgobokano ya Setšhaba ka tlase ga Molaotheo wo mofsa, mme o tšea maemo a gagwe bjalo ka leloko goba mohlankedi go ya ka mabaka a Molaotheo wo mofsa.

(2) Kgobokano ya Setšhaba bjalo ka ge e hlamilwe go ya ka karolwana ya (1) e swanetše go tšewa bjalo ka ge e kgethilwe ka tlase ga Molaotheo wo mofsa pakatiro ye e felelago ka la 30 Aprele, 1999.

(3) Kgobokano ya setšhaba e bopilwe ka maloko a 400 lebaka ka moka la pakatiro ya yona le le felelago ka la 30 Aprele, 1999 ka taolo ya karolo 49(4) ya Molaotheo wo mofsa.

(4) Melawana le ditaello tša Kgobokano ya Setšhaba tše di bego di šoma ge Molaotheo wo mofsa o thoma go šoma, di tšwela pele ka go šoma, ka taolo ya phetogo efe goba efe goba phumolo.

Modiro wo o sa phethwago wa Palamente

(5) (1) Modiro ofe goba ofe wo o sego wa phethwa ka go Kgobokano ya Setšhaba pele ga ge Molaotheo wo mofsa o thoma go šoma, o swanetše go tšwetšwa pele go ya ka dipeelano tša Molaotheo wo mofsa.

(2) Modiro ofe goba ofe wa Senate wo o sego wa fela ge Molaotheo wo mofsa o thoma go

šoma, o swanetše go gafelwa go Khansele ya Setšhaba ya Diprofense, mme Khansele e swanetše go tšwela pele ka modiro wo go ya ka dipeelano tša Molaotheo wo mofsa.

Dikgetho tša Kgobokano ya Setšhaba

6. (1) Ga go dikgetho tša Kgobokano ya Setšhaba tšeo di ka swarwago pele ga 30 Aprele 1999, ka ntle le fela ge Kgobokano e phatlaladitšwe go ya ka karolo 50(2) morago ga tšhišinyo ya go hloka kholofelo go Mopresidente go ya ka karolo 102(2) ya Molaotheo o mofsa.

(2) Karolo 50(1) ya Molaotheo wo mofsa e fegilwe go fihla ka 30 Aprele 1999.

(3) Le ge Molaotheo wa pele o phumotšwe, Šetulo 2 ya Molaotheo woo bjalo ka ge e fetošitšwe ke Koketšo A ya Šetulo ye, e šoma –

(a) godimo ga Kgobokano ya Setšhaba ya mathomo ya Molaotheo wo mofsa;

(b) godimo ga go lahlegelwa ke boleloko bja Kgobokano mabakeng ao e sego ao a beilwe go karolong 47(3) ya Molaotheo wo mofsa; le

(c) godimo ga go tlatšwa ga dikgala Kgobokanong, le go tlaleletšo, tekolo le tirišo ya mananeo a diphathi mo go tlatšweng ga dikgala, go fihla go kgetho ya bobedi ya Kgobokano ka tlase ga Molaotheo wo mofsa.

(4) Karolo 47(4) ya Molaotheo wo mofsa e fegilwe go fihla go eba le kgetho ya bobedi ya Kgobokano ya Setšhaba ka tlase ga Molaotheo wo mofsa.

Khansele ya Setšhaba ya Diprofense

7. (1) Mo lebakeng leo le felago pejana ga tulo ya mathomo ya theramelao ya profense ye e swerwego morago ga kgetho ya yona ya mathomo ka tlase ga Molaotheo wo mofsa –

(a) tekanyetšo ya boemedi bja diphathi mo boemeding bja profense go Khansele ya Setšhaba ya Diprofense, e swanetše go swana le tekanyetšo yeo basenatoro ba 10 ba profense ba kgethilwego go ya ka karolo 48 ya Molaotheo wa pele; le

(b) kabelo ya baemedi ba go ya go ile le baemedi bao e sego ba mehleng go diphathi tšeo di emetšwego go theramelao ya profense, e ka tsela ye e latelago:

Profense Baemedi ba Baemedi bao e
go ya go ile sego ba mehleng

1. Kapa-Bohlabela ANC 5 ANC 4

NP 1

2. Freistata ANC 4 ANC 4

FF 1

NP 1

3. Gauteng ANC 3 ANC 3

DP 1

FF 1

NP 1 NP 1

4. KwaZulu-Natal ANC 1 ANC 2

DP 1

IFP 3 IFP 2

NP 1

5. Mpumalanga ANC 4 ANC 4

FF 1

NP 1

6. Kapa Leboa ANC 3 ANC 2

FF 1

NP 2 NP 2

7. Profense ya Leboa ANC 6 ANC 4

8. North West ANC 4 ANC 4

(Leboa-Bodikela) FF 1

NP 1

9. Kapa Bodikela ANC 2 ANC 1

DP 1

NP 3 NP 3

- (2) Phathi ye e emetšwego mo go theramelao ya profense –
- (a) e swanetše go kgetha baemedi ba yona ba go ya go ile go tšwa go batho bao e bego e le basenatoro ge Molaotheo wo mofsa o thoma go šoma mme ba ikgafela go šoma bjalo ka baemedi ba go ya go ile; mme
- (b) ba ka no kgetha batho ba bangwe bjalo ka baemedi ba go ya go ile ge fela go se na le o tee goba palo e sa lekane ya bao e bego e le basenatoro ba yona.
- (3) Theramelao ya profense e swanetše go bea baemedi ba yona ba go ya go ile go ya ka dikgetho tša diphathi.
- (4) Karolwana (2) le (3) di šoma fela go peo ya mathomo ya baemedi ba go ya go ile go Khansele ya Setšhaba.
- (5) Karolo 62 (1) ya Molaotheo wo mofsa ga e šome go kgetho le peo ya basenatoro ba pele bjalo ka baemedi ba go ya go ile go ya ka karolo ye.
- (6) Melawana le ditaello tša Senate tšeo di bego di šoma ge Molaotheo wo mofsa o thoma go šoma, di swanetše go dirišwa mabapi le mediro ya Khansele ya Setšhaba go fihla moo di ka šomišegago, ka taolo ya phethošo goba phumolo efe goba efe.

Basenatoro ba pele

8. (1) Mosenatoro wa pele yo a sa kgethwago go ba leloko la go ya go ile la Khansele ya Setšhaba ya Diprofense o na le tshwanelo ya go ba leloko la go felela, la go ba le bouto ka theramelaong ya profense yeo motho yoo a kgethilwego go yona bjalo ka mosenatoro go ya ka karolo 48 ya Molaotheo wa pele.
- (2) Ge mosenatoro wa pele a ikgethela go se be leloko la theramelao ya profense gona o tšewa bjalo ka motho yo a lebogilego modiro letšatši pele ga ge Molaotheo wo mofsa o thoma go šoma.
- (3) Moputso, diputseletšo le dikholo tša mosenatoro wa pele yo a beilwego go ba moemedi wa go ya go ile goba leloko la theramelao ya profense ga a swanela go išwa fase ka baka la peo yeo.

Khuduthamaga ya setšhaba

9. (1) Mang le mang yoo e bego e le Mopresidente, Motlatšamopresidente wa Phethišo, Tona goba Motlatšatona ka tlase ga Molaotheo wa pele ge Molaotheo wo mofsa o thoma go šoma, o tšwela pele ka mošomo wo go ya ka Molaotheo wo mofsa, fela go šetšwa karolwana (2).
- (2) Go fihlela ka la 30 Aprele 1999, karolwana tša 84, 89, 90, 91, 93 le 96 tša Molaotheo wo mofsa di swanetše go tšewa bjalo ka ge go beakantšwe go Koketšo B ya Šetulo ye.
- (3) Karolwana (2) ga e ganetše Tona yoo e bego e le mosenatoro ge Molaotheo wo mofsa o thoma go šoma, go tšwela pele bjalo ka Tona ye e ukangwego mo karolong 91(1)(a) ya Molaotheo wo mofsa bjalo ka ge karolo yeo e balega go Koketšo B.

Ditheramelao tša Diprofense

10. (1) Mang le mang yo e bego e le mohlankedi wa theramelao ya profense ge Molaotheo wo mofsa o thoma go šoma, e ba leloko goba mohlankedi wa theramelao ya profense yeo ka tlase ga Molaotheo wo mofsa, mme o dula modirong wa gagwe bjalo ka leloko goba mohlankedi go ya ka mabaka a Molaotheo wo mofsa le molaotheo ofe goba ofe wa profense wo o ka dirwago.
- (2) Theramelao ya profense bjalo ka ge e hlamilwe go ya ka dipeelano tša karolwana ya (1), e swanetše go tšewa bjalo ka ge e kgethilwe ka tlase ga Molaotheo wo mofsa pakatirong yeo e felago ka la 30 Aprele 1999.
- (3) Lebakeng ka moka la pakatiro ya yona yeo e felago ka la 30 Aprele 1999, ka taolo ya

karolo 108(4), theramelao ya profense e bopša ke palo yeo e bewago ke theramelao ka tlase ga Molaotheo wa pele le palo ya basenatoro ba pele bao e bilego maloko a theramelao go ya ka dipeelano tša karolwana 8 ya Šetulo ye.

(4) Melawana le ditaello tša theramelao ya profense tšeo di bego di šoma ge Molaotheo wo mofsa o thoma go šoma, di tšwela pele ka go šoma, ka taolo ya phetošo goba phumolo efe goba efe.

Dikgetho tša Ditheramelao tša Diprofense

11. 1) Le ge go phumotšwe Molaotheo wa pele, Šetulo 2 ya Molaotheo woo, bjalo ka ge e fetošitšwe ke Koketšo A ya Šetulo ye, e a šoma –

(a) go kgetho ya mathomo ya theramelao ka tlase ga Molaotheo wo mofsa;

(b) go tahlegelo ya boleloko bja theramelao mabakeng a itšego ka ntle le ao a beakanyeditšwego mo go karolo 106(3) ya Molaotheo wo mofsa; le

(c) mo go tlatšweng ga dikgala ka go theramelao, le tlaletšo, tekolo le tirišo ya mananeo a diphathi a go tlatša dikgala, go fihla mo go bago le kgetho ya bobedi ya theramelao ka tlase ga Molaotheo wo mofsa.

(2) Karolo 106 (4) ya Molaotheo wo mofsa e fegilwe malebana le theramelao ya profense go fihla kgethong ya bobedi ya theramelao ka tlase ga Molaotheo wo mofsa.

Dikhuduthamaga tša Diprofense

12. (1) Mang le mang yo e bego e le Tonakgolo goba leloko la Khuduthamaga ya profense ge Molaotheo wo mofsa o thoma go šoma, o tšwela pele le go ba maemong a gagwe go ya ka dipeelano tša Molaotheo wo mofsa le molaotheo wo mongwe le wo mongwe wa profense wo o ka dirwago, fela ka taolo ya karolwana ya (2).

(2) Go fihla ge Tonakgolo a thoma modiro morago ga kgetho ya mathomo ya theramelao ya profense ka tlase ga Molaotheo wo mofsa, goba profense e dira molaotheo wa yona, seo se tlogo pele ga tšona, karolo 132 le 136 tša Molaotheo wo mofsa di swanetše go tšewa bjalo ka ge di beakantšwe mo go Koketšo C ya Šetulo ye.

Melaotheo ya Diprofense

13. Molaotheo wa profense woo o amogetšwego pele ga ge Molaotheo wo mofsa o thoma go šoma o swanetše go kwana le karolo 143 ya Molaotheo wo mofsa.

Kabo ya melao go Diprofense

14. (1) Molao mabapi le taba yeo e welago ka go lekalatirišwa leo le lego lenaneong la Šetulo 4 goba 5 go Molaotheo wo mofsa, woo, ge Molaotheo wo mofsa o thoma go šoma, o bego o dirišwa ke bolaodi bjoo bo lego, ka gare ga khuduthamaga ya setšhaba, o ka gafelwa ke Mopresidente, ka kgoeletšo, go bolaodi bjo bo welago ka fase ga khuduthamaga ya profense ka taelo ya Khuduthamaga ya khansele ya profense.

(2) Go fihla moo e lego gore go bohlokwa mo kabong ya molao ka fase ga karolwana(1) gore o šomišwe ka tshwanelo, Mopresidente, ka kgoeletšo, a ka –

(a) a ka fetola goba a amantšha molao woo go laola tlhathollo goba tirišo goba taolo ya wona;

(b) ge kabo e sa šome molaong ka moka goba karolong ya wona, phumolo le tirišolefsa, ka goba ka ntle le phetošo goba kamantšho ye e ukangwego go temana ya (a), dipeakanyetšo tšeo kabo e šomago go tšona, goba bokgole bjoo kabo e šomago go fihla go tšona; goba

(c) a ka laola taba efe goba efe yeo e nyakegago ka baka la kabo yeo, go akaretšwa tšhutišo goba kadimo ya badiredi, goba tšhutišo ya dithoto, dikoloto, ditokelo le ditlamego, go ya go goba go tšwa go khuduthamaga ya setšhaba goba ya profense goba kgoro ye nngwe le ye nngwe ya mmušo, taolo, tirelotšhireletšo goba sehlongwa se sengwe.

(3) (a) Kopi ya kgoeletšo ye nngwe le ye nngwe ye e tšwelego go ya ka dipeelano tša karolwana ya (1) goba (2) e swanetše go neelwa Kgobokano ya Setšhaba le Khansele ya Setšhaba ya Diprofense mo matšatšing a 10 morago ga go phatlalatšwa ga kgoeletšo.

(b) Ge Kgobokano ya Setšhaba le Khansele ya Setšhaba, ka bobedi go ya ka sephetho, di ka gana kgoeletšo goba peakanyetšo ya yona, kgoeletšo goba peakanyetšo yeo e a fela, eupša ka ntle ga go ama –

(i) kgonthe ya se sengwe le se sengwe seo se dirilwego go ya ka kgoeletšo goba peakanyetšo pele e fela; goba

(ii) tokelo goba tshwanelo ye e hweditšwego goba tshwanelo goba tlamego ye e ikhweleditšego yona pele ga go fela.

(4) Ge molao o abilwe go ya ka karolwana(1), kukamo efe goba efe ka molaong go bolaodi bjoo bo o šomišago, e swanetše go hlalosa bjalo ka kukamo ya bolaodi bjoo bo abetšwego molao woo.

(5) Kabo efe le efe ya molao ka fase ga karolo 235 (8) ya Molaotheo wa pele, go akaretšwa phetošo efe goba efe, kamantšho goba phumolo le tirišolefsa ya molao ofe goba ofe le kgato efe goba efe yeo e tšewago ka tlase ga karolo ye, go tšewa gore e dirilwe ka fase ga temana ye.

Melao yeo e lego gona ka ntle ga maatla a go dira melao a Palamente

15. (1) Bolaodi bjo bo lego ka gare ga khuduthamaga ya setšhaba bjoo bo laolago molao ofe goba ofe wo o welago ka ntle ga maatla a go dira melao a Palamente, ge Molaotheo wo mofsa o thoma go šoma, ba fela ba na le maatla a go laola melao yeo go fihla ge e abetšwe bolaodi bjo lego ka fase ga khuduthamaga ya profense go ya ka karolo 14 ya Šetulo ye.

(2) Karolwana (1) e fela mengwaga ye mebedi morago ga go thoma go šoma ga Molaotheo wo mofsa.

Dikgorotsheko

16. (1) Kgorotsheko ye nngwe le ye nngwe, go akaretšwa dikgorotsheko tša baetapele ba setšo, tše di bego di le gona ge Molaotheo wo mofsa o thoma go šoma, di sa tšwela pele ka go šoma le go phethagatša toka go ya ka dipeelano tša molao tše di šomago go tšona, mme mang le mang yo a šomago bjalo ka mohlankedi wa toka o tšwela pele ka go ba modirong wa gagwe go ya ka dipeelano tša molao woo o dirišwago maemong ao, ka taolo ya –

(a) phetošo goba phumolo efe goba efe ya molao woo; goba

(b) tshepelelano le Molaotheo wo mofsa.

(2) (a) Kgorotsheko ya Molaotheo yeo e hlomilwego ke Molaotheo wa pele e fetoga Kgorotsheko ya Molaotheo ka tlase ga Molaotheo wo mofsa.

(b) Mang le mang yo a lego maemong a Mopresidente, Motlatšamopresidente goba moahlodi wa Kgorotsheko ya Molaotheo ge Molaotheo wo mofsa o thoma go šoma e ba Mopresidente, Motlatšamopresidente goba moahlodi wa Kgorotsheko ya Molaotheo ka fase ga Molaotheo wo mofsa, mme o tšwela pele ka modiro wa gagwe lebaka le le šetšego la pakatiro ya gagwe go ya ka moo e beilwego ke karolo 176(1) ya Molaotheo wo mofsa.

(3) (a) Kgorotsheko ya Boipiletšo ya Kgorotshekogolo ya Afrika-Borwa, e ba Kgorokgolo ya tsheko ya Boipiletšo ka tlase ga Molaotheo wo mofsa.

(b) Mang le mang yo a lego maemong a go ba Moahlodimogolo, Motlatšamoahlodimogolo goba moahlodi wa Karolo ya Kgorotsheko ya Boipiletšo ge Molaotheo wo mofsa o thoma go šoma, e ba Moahlodimogolo, Motlatšamoahlodimogolo goba moahlodi wa Kgorokgolo ya Tsheko ya Bopiletšo ka tlase ga Molaotheo wo mofsa.

(4) (a) Karolo ya profense goba ya tikologo ya Kgorokgolo ya Tsheko ya Afrika-Borwa goba kgorokgolo ya tsheko ya nagalegae goba karolokakaretšo ya kgoro ye bjalo, e ba Kgorokgolo ya Tsheko ka tlase ga Molaotheo wo mofsa go sa dirwe diphetogo dife goba dife tša bodirelo bja yona bja toka, ka taolo ya phokotšo yeo e ukangwago mo karolwaneng ya (6)

(b) Mang le mang yo a lego maemong goba go akanywa gore o maemong a Moahlodimopresidente, Motlatšamoahlodi-mopresidente goba moahlodi wa kgorotsheko ye e ukangwego mo temaneng ya (a) ge Molaotheo wo mofsa o thoma go šoma, e ba Moahlodoimopresidente, Moatlatšamoahlodimopresidente goba moahlodi wa kgoro ye bjalo ka

tlase ga Molaotheo wo mofsa, ka taolo ya phokotšo yeo e ukangwago mo karolwaneng ya (6).

(5) Ka ntle le ge e sa sepelelane le dikagare goba e tloga e sa swanela, kukamo mo molaong ofe goba ofe goba tshepetšo

go –

(a) Kgorotsheko ya Molaotheo ka tlase ga Molaotheo wa pele, e swanetše go hlaloswa bjalo ka kukamo ya Kgorotsheko ya Molaotheo ka tlase ga Molaotheo wo mofsa;

(b) Karolo ya Boipiletšo ya Kgorokgolo ya Tsheko ya Afrika-Borwa, e swanetše go hlaloswa bjalo ka kukamo go Kgorokgolo ya Tsheko ya Boipiletšo; le

(c) Karolo ya profense goba ya tikologo ya Kgorokgolo ya Tsheko ya Afrika-Borwa goba Kgorokgolo ya Tsheko ya nagalegae goba karolokakaretšo ya kgorotsheko yeo, e swanetše go hlaloswa bjalo ka kukamo go Kgorokgolo ya Tsheko.

(6) (a) Ka pelapela ka moo go kgonegago, morago ga ge Molaotheo wo mofsa o seno thoma go šoma, go akaretšwa le dibopego, tthamo, mehola le maatlataolotoka le melao ka moka ye maleba, di swanetše go fokotšwa ka nepo ya go hloma lenaneo la toka leo le kwanago le dinyakwa tša Molaotheo wo mofsa.

(b) Leloko la Kabinete le le rwelego boikarabelo bja taolo ya toka, morago ga ditherišano le Khomišene ya Tirelo ya Toka, le swanetše go sepediša phokotšo yeo e ukangwago mo go temana ya (a)

Melato ye e sa tlogo tlišwa Dikgorong tša tsheko

17. Ditshekišo ka moka tšeo di bego di sa tlo tlišwa kgorong ya tsheko ge Molaotheo wo mofsa o thoma go šoma, di swanetše go fetšwa bjalo ka ge nke Molaotheo wo mofsa ga se wa be wa dirwa, ge e se fela ge kgahlego ya toka e tsoma ka tsela ye nngwe.

Bolaodi bja Botšhotšhisi

18. (1) Karolo ya 108 ya Molaotheo wa pele e dula e na le maatla go fihla ge Molao wa Palamente wo o ukangwago karolong ya 179 wa Molaotheo wo mofsa o thoma go šoma. Karolwana ye ga e ame peo ya Molaodikakaretšo wa Botšhotšhisi bja Setšhaba go ya ka dipeelano tša karolo 179.

(2) Ratshekišo yo a bego a le maemong ao ge Molaotheo wo mofsa o thoma go šoma, o tšwela pele ka modiro wa gagwe go ya ka dipeelano tša molao tše di šomago kantorong yeo, ka taolo ya karolwana (1).

Dikano le Maitlamo

19. Motho yoo a tšwelago pele ka modiro wa gagwe go ya ka dipeelano tša Šetulo ye mme a tšerego kano ya modiro goba a dirile boitlamo bja mmakgonthe ka tlase ga Molaotheo wa pele, ga a tlamega go boeletša kano ya modiro goba boitlamo ka tlase ga Molaotheo wo mofsa.

Dihlongwa tše dingwe tša Molaotheo

20. (1) Mo karolong ye “ dihlongwa tša molaotheo” di ra –

(a) Mošireletši wa Setšhaba;

(b) Khomišene ya Ditokelo tša Botho;

(c) Khomišene ya Tekatekano ya Bong;

(d) Mohlakišikakaretšo;

(e) South African Reserve Bank;

(f) Khomišene ya Ditšhelete le Metšhelo;

(g) Khomišene ya Tirelo ya Toka;

(h) Boto ya dipolelo tša 'Afrika-Borwa ka moka'.

(2) Sehlongwa sa Molaotheo seo se hlomilwego go ya ka dipeelano tša Molaotheo wa pele se tšwela pele ka go šoma go ya ka molao wo o šomago go sona, mme mang la mang yo a nago le modiro moo bjalo ka setho sa khomišene, setho sa boto ya Reserve Bank goba Boto ya Polelo ya Afrika-Borwa ka moka, Mošireletši wa Setšhaba goba Mohlakišikakaretšo ge Molaotheo wo mofsa o thoma go šoma, o tšwela pele ka go šoma go ya ka dipeelano tša molao woo o dirišwago

maemong ao, ka taolo ya –

- (a) phetošo efe goba efe goba phumolo ya molao woo; le
- (b) tshepelelano le Molaotheo wo mofsa.
- (3) Karolo 199 (1), 200(1), (3) le 5 go fihla go (11) le 201 go fihla go 206 tša Molaotheo wa pele di tšwela pele ka go šoma go fihlela ge di phumotšwe ke Molao wa Palamente wo o dirilwego go ya ka karolo ya 75 ya Molaotheo wo mofsa.
- (4) Maloko a Khomišene ya Tirelo ya Toka ao a ukangwego karolong ya 105 (1)(h) a Molaotheo wa pele a emiša go ba maloko a Khomišene ge maloko ao a ukangwego mo karolong ya 178(1)(i) ya Molaotheo o mofsa a beilwe.
- (5) (a) Khansele ya Volkstaat yeo e theilwego go ya ka dipeelano tša Molaotheo wa pele e tšwela pele ka go šoma go ya ka molao wo o šomago go yona, mme mang le mang yo a šomago go yona bjalo ka setho sa Khansele ge Molaotheo wo mofsa o thoma go šoma, o tšwela pele ka maemo a gagwe go ya ka dipeelano tša molao wo o šomago maemong ao, fela ka taolo ya –
  - (i) phetošo efe goba efe goba phumolo ya molao woo; le
  - (ii) tshepelelano le Molaotheo wo mofsa.
- (b) Karolo ya 184A le 184B(1)(a), (b) le (d) tša Molaotheo wa pele, di tšwela pele ka go šoma go fihlela ge di phumotšwe ke Molao wa Palamente wo o dirilwego go ya ka karolo 75 ya Molaotheo wo mofsa.

Peo ya melao ye e nyakwago ke Molaotheo wo mofsa

- 21. (1) Moo Molaotheo wo mofsa o nyakago go beiwa ga molao wa setšhaba goba wa profense, molao woo o swanetše go dirwa ke bolaodi bjo bo lebanego lebakeng le swanetšego go tloga tšatšikgweding leo Molaotheo wo mofsa o thomilego go šoma ka lona.
- (2) Karolo ya 198(b) ya Molaotheo wo mofsa e ka no se dirišwe go fihla ge molao woo o ukangwago karolong yeo o beilwe.
- (3) Karolo 199(3)(a) ya Molaotheo wo mofsa e ka no se dirišwe pele ga go fela ga dikgwedi tše tharo morago ga ge molao wo o ukangwago karolong yeo o beilwe.
- (4) Molao wa setšhaba wo o ukangwago mo karolong ya 217(3) ya Molaotheo wo mofsa, o swanetše go bewa lebakeng la nywaga ye meraro go tloga tšatšikgweding leo Molaotheo wo mofsa o thomilego go šoma, fela go se be gona ga molao wo nakong yeo ga go thibebe tšhomišo ya morero wo o ukangwego mo go karolo 217(2.)
- (5) Go fihla ge Molao wa Palamente wo o umakilwego mo karolong 65(2) ya Molaotheo o mofsa o thoma go šoma , lekgotla la profense ye nngwe le ye nngwe, le ka itlhamela ditshepetšo tša lona go ya ka mabaka ao e lego gore maatla a abelwa baemedi ba lona go ka dira bouto legatong la yona mo Khanseleng ya Bosetšhaba ya Diprofense.
- (6) Go fihla ge peomolao ye e ukangwego mo karolong 229(1)(b) ya Molaotheo o mofsa e thoma go šoma, mmasepala o sa ntše o ka tšwelapele go lefiša lekgetho le lengwe le le lengwe, makgethwana le makgetho a dithoto ao o dumeletšwego go a lefiša ge Molaotheo o thoma go šoma.

Kopano ya setšhaba le Poelano

- 22. Go sa lebelelwe peakanyetšo efe goba efe ya Molaotheo wo mofsa , ebile go sa tshwenyegwe ka phumolo ya Molaotheo wa pele dipeakanyetšo ka moka tšeo di amanago le tshwarelo tšeo di lego ka Molaotheong wa pele ka tlase ga “ Kopano ya Setšhaba le Poelano” di tšewa gore ke karolo ya Molaotheo wo mofsa maikemišetšong a Molao wa Tšwetšopele ya Kopano ya Setšhaba le Poelano, wa 1995 (Molao wa 34 wa 1995), bjalo ka ge di fetotšwe, go akaretša le mohola wa maatla a tšona.

Molao wa Ditokelo

- 23. (1) Molao wa setšhaba wo o ukangwago mo go karolo 9(4), 32(2) le 33(3) ya Molaotheo wo mofsa o swanetše go bewa lebakeng la nywaga ye meraro go tloga tšatšikgweding leo Molaotheo wo mofsa o thomilego go šoma.

(2) Go fihla ge molao wo o ukangwago mo dikarolong tša 32 (2) le 33 (3) tša Molaotheo wo mofsa di bewa –

(a) karolo 32 (1) e swanetše go tšewa gore e balega ka tsela ye:

“(1) motho yo mongwe le yo mongwe o na le tokelo ya go fihlelela tshedimošo ka moka ye e swerwego ke mmušo goba setho se sengwe le se sengwe lekaleng lefe goba lefe la mmušo ge e le gore tshedimošo yeo e nyakelwa tšhomišo goba tšhireletšo ya ye nngwe ya ditokelo tša bona.”;

le

(b) Karolo 33(1) le (2) di swanetše go tšewa gore di balega ka tsela ye:

“Motho mang le mang o na le tokelo go –

(a) kगतотаоло ya semolao moo ye nngwe le ye nngwe ya ditokelo goba dikgahlego tša bona di angwago goba di tšhošetšwago;

(b) kगतотаоло ye e sepedišwago thwii ka toka moo efe le efe ya ditokelo tša bona goba ditetelo tša mmakgonthe di angwago goba di tšhošetšwago;

(c) fiwa mabaka a a ngwadilwego mabapi le kगतотаоло yeo e amago efe goba le efe ya ditokelo tša bona goba dikgahlego ge e se fela ge mabaka a kgato yeo a tsebišitšwe phatlalatša; le

(d) kगतотаоло yeo e e swanetšego mabapi le mabaka ao a filwego go yona moo efe goba efe ya ditokelo tša bona e amegago goba e tšhošetšwago.”.

(3) Karolo 32(2) le 33(3) tša Molaotheo wo mofsa di a fela ge molao woo o ukangwago mo dikarolong tše, ka go latelana, o sa bewe lebakeng la nywaga ye meraro go tloga tšatšikgweding leo Molaotheo wo mofsa o thomilego go šoma.

Tshepedišo ya merero ya setšhaba le ditirelo tša tšhireletšo

24. (1) Dikarolo 82 (4)(b), 215, 218(1), 219(1), 224 go fihla go 228, 236(1), (2), (3), (6), (7)(b) le (8), 237(1) le (2)(a) le 239(4) le (5) tša Molaotheo wa pele di tšwela pele ka go šoma bjalo ka ge nke Molaotheo wa pele ga se wa phumolwa, fela ka taolo ya –

(a) diphešo tša dikarolo tše bjalo ka ge go laeditšwe mo go Koketšo D;

(b) phešo efe le efe gape goba phumolo efe le efe ya dikarolo tše ke Molao wa Palamente wo o bewago go ya ka dipeelano tša karolo 75 ya Molaotheo wo mofsa; le

(c) tshepelelano le Molaotheo wo mofsa.

(2) Khomišene ya Tirelo ya Setšhaba le Dikhomišene tša tirelo ya diprofense tše di ukangwego mo go Kgaolo 13 ya Molaotheo wa pele, di sa tšwela pele ka go šoma go ya ka dipeelano tša Kgaolo yeo le molao woo o di amago bjalo ka ge nke Kgaolo yeo ga se be ya phumolwa, go fihla ge Khomišene le dikhomišene tša tirelo ya diprofense di fedišwa go ya ka dipeelano tša karolo 75 ya Molaotheo wo mofsa.

(3) Go phumolwa ga Molaotheo wa pele ga go ame kgoeletšo efe goba efe yeo e dirilwego ka tlase ga karolo ya 237(3), ya Molaotheo wa pele gomme kgoeletšo efe goba efe ya mohuta woo e tšwela pele ka go šoma, fela e laolwa ke –

(a) phešo efe goba efe goba phumolo; le

(b) tshepelelano le Molaotheo wo mofsa.

Dithibelo tše dingwe go ditheramelao

25. (1) Mang le mang yo, ge Molaotheo wo mofsa o thoma go šoma, a bego a goga sekwebo mono Repabliking sa dikgwedi tša go feta 12 ka ntle le go fiwa kgetho ya faene, ga a swanela go kgethwa go ba leloko la Kgobokano ya setšhaba goba theramelao ya profense.

(2) Thibelo ya motho go ya ka dipeelano tša karolwana (1) –

(a) e a fela ge kotlo ye e beelwa ka thoko nakong ya boipiletšo, goba ge kotlo e fokoditšwe mo boipiletšong go ba kotlo yeo e sa thibelego motho yoo; mme

(b) e fela mengwaga ye mehlanano morago ga ge kotlo e phethilwe.

Mmušogae

26. (1) Go sa šetšwe dipeakanyetšo tša dikarolo 151, 155, 156 le 157 tša Molaotheo wo

mofsa –

(a) dipeakanyetšo tša Molao wa Phetišetšo wa Mmušogae, 1993 (Molao 209 wa 1993), bjalo ka ge o ka fetošwa nako le nako ka molao wa setšhaba wo o sepelelanago le Molaotheo wo mofsa, o fela o na le maatla go fihla ka la 30 Aprele 1999 goba go fihla o phumolwa, go lebeletšwe seo se tlogo pele; mme

(b) moetapele wa setšo wa setšhaba seo se latelago lenaneo la melao ya setšo mme a dulago nageng ye e lego ka fase ga khansele ya tikologo ya phetišetšo goba khansele ya baemedi ya phetišetšo, tšeo di ukangwago mo go Molao wa phetišetšo wa Mmušogae wa 1993, mme a hlaotšwego mo go karolo 182 ya Molaotheo wa pele, ka maemo a gagwe, o na le tokelo ya go ba leloko la khansele go fihla ka la 30 Aprele 1999 goba go fihla ge Molao wa Palamente o beakanya ka tsela ye nngwe.

(2) Karolo 245 (4) ya Molaotheo wa pele e tšwela pele ka go šoma go fihla ge tirišo ya karolo yeo e fela. Karolo 16(5) le (6) ya Molao wa Phetišetšo wa Mmušogae, 1993, e ka no se phumolwe pele ga la 30 Aprele, 1999.

Go lotwa ka polokego ga Melao ya Palamente le ya Profense

27. Dikarolo 82 le 124 tša Molaotheo wo mofsa ga di ame go lotwa ka polokego ga Melao ya Palamente le ya Profense ye e beilwego pele ga ge Molaotheo wo mofsa o thoma go šoma. Go ngwadišwa ga thoto ye e sa šutego ke mmušo

28 (1) Ka go tšweletšwa ga lengwalo la bohlatse ke bolaodi bofe goba bofe bjo nago le maswanedi a gore thoto ye e sa šutego e lego matsogong a mmušo e beilwego taolong ya mmušo wo o itšego ka go ya ka karolo ya 239 ya Molaotheo wa kgale, mongwadiši wa mangwalo a bong (dithoto), o swanetše go ela hloko dingwadišo goba ditshaeno goba mongwadiši ofe goba o fe yo a nago le maswanedi, lengwalobohlatse la bong goba dingwalo tše dingwe tša gore thoto yeo e sa šutego e ngwadišwe ka leina la mmušo.

(2) ga go motšhelo, tefo goba tefišo ye e ntšhiwago mabapi le go ngwadišwa go ya ka temana ye nnyane ya (1).

KOKETŠO A

Diphetošo fo Šetulo 2 ya Molaotheo wa peleng

1. Go bea temana ye e latelago sebakeng sa temana 1:

“1. Diphathi tšeo di ngwadišitšwego go ya ka dipeelano tša molao wa setšhaba mme di phenkgišanago dikgethong tša Kgobokano ya Setšhaba, di tla kgetha bonkgetheng ba tšona ba kgetho ye mo lenaong la bonkgetheng le le lokišitšwego go ya ka Šetulo ye le molao wa setšhaba.”

2. Go bea temana ye e latelago legatong la temana 2:

“2. Ditulo ka go Kgobokano ya Setšhaba go ya ka mo di beakantšwego goya ka karolo 46 ya Molaotheo wo mofsa, di tla tlatšwa ka tsela ye e latelago:

(a) Seripagare sa ditulo go tšwa go mananeo a selete a a tlišitšwego ke diphathi tše di angwago, ka palo ye e beilwego ya ditulo mme e beetšwego selete se sengwe le se sengwe ka thoko go ya ka mo go beakantšwego ke Khomišene ya kgetho ye e latelago ya Kgobokano, go hlokometšwe go hwetšagalala ga difiwa tšeo di botegago mabapi le babouti, le baemedi ba diphathi tšeo di nago le kgahlego.

(b) Seripagare se sengwe sa ditulo go tšwa go mananeo ao a tlišitšwego ke diphathi tše di angwago, goba mananeong a selete moo mananeo a setšhaba a sego a tlišwa.”

3. Go bewa ga temana ye e latelago legatong la temana 3:

“3. Mananeo a bonkgetheng a a tlišitšwego ke phathi, ka moka a tla ba le maina a a sa fetego palo ya bonkgetheng ba lekanago le palo ya ditulo ka go Kgobokano ya Setšhaba, mme lenaneo le lengwe le le lengwe la mohuta wo, le tla laetša maina a ka tatelano ya kgetho pele go ya ka moo phathi e tlogo laetša ka gona.”

4. Phetošo ya temana ya 5 ka go tloša mantšu a a lego pele ga temana (a) mme gwa bewa

mantšu a a latelago:

“5. Ditulo tše di ukangwego mo go temana ya 2 (a) di tla abelwa diphathi tše di phenkgišanago mo kgethong go ya ka dilete ka tsela ye e latelago:”.

5. Phetošo ya temana ya 6 –

(a) ka go tloša mantšu a a lego pele ga temana (a) mme gwa bewa mantšu a a latelago:

“6. Ditulo tše di ukangwego mo go temana 2(b) di tla abelwa diphathi tše di tsenetšego kgetho, ka tsela ye e latelago:”;

(b) ka go tloša temana (a) mme gwa bewa temana ye e latelago:

“(a) khouta ya dibouto setulo ka setulo e tla laetšwa ka go arola palomoka ya dibouto tše di dirilwego setšhabeng ka bophara ka palo ya ditulo ka go Kgobokano ya Setšhaba, le e tee, mme le dipoelo go tlatšwa ka tee, go sa hlokomelwe dipalophatlo, e tla ba khouta ya dibouto setulo ka setulo.”.

6. Phetošo ya temana 7(3) ka go tloša temana ya (b) mme gwa bewa temana ye e latelago:

“(b) Khouta ye e fetošitšwego ya setulo ka setulo e tla laetšwa ka go arola palomoka ya dibouto tše di dirilwego setšhabeng ka bophara, go ntšhiwa palo ya dibouto tše di dirilwego setšhabeng ka bophara go thekgwa phathi yeo e ukangwego temaneng ya (a), ka palo ya ditulo ka go Kgobokano ya Setšhaba, go tsenywa tee, go ntšhiwa palo ya ditulo tše mafelelong di abelwago phathi ye e ukangwego go ya ka dipeelano tša temana (a).”.

7. Go tlošwa ga temana ya 10 mme gwa bewa temana ye e latelago:

“10. Palo ya ditulo ka go theramelao ye nngwe le ye nngwe ya profense e tla ba bjalo ka ge e laeditšwe go ya ka dipeelano tša karolo 105 ya Molaotheo wo mofsa.”.

8. Go tlošwa ga temana ya 11 mme gwa bewa temana ye e latelago:

“11. Diphathi tše di ngwadišitšwego go ya ka molao wa setšhaba mme di tsenetšego kgetho ya theramelao ya profense, di tla kgetha bonkgetheng ba kgetho yeo ya profense go tšwa go mananeo a profense a a lokišitšwego go ya ka Šetulo ye le molao wa setšhaba.”.

9. Go tlošwa ga temana 16 gomme legatong lsa yona gwa bewa temana ye e latelago:

“Peo ya baemedi

16. (1) Morago ga ge palo ya dibouto e phethilwe, palo ya baemedi ba phathi ye nngwe le ye nngwe e laeditšwe mme dipoelo tša dikgetho di begilwe go ya ka karolo ya 190 ya Molaotheo wo mofsa, khomišene e tla, mo matšatšing a mabedi morago ga tsebišo ya mohuta woo, kgetha go tšwa lenaneong le lengwe le le lengwe la bonkgetheng, le le phatlaladitšwego go ya ka molao wa setšhaba, baemedi ba phathi ye nngwe le ye nngwe ka theramelaong.

(2) Morago ga peo go ya ka dipeelano tša karolwana (1), ge leina la nkgetheng le tšwelela godimo ga lenaneo la go feta le tee la Kgobokano ya Setšhaba goba mo mananeong a Kgobokano ya Setšhaba le a theramelao ya profense (ge kgetho ya Kgobokano ya Setšhaba le ya Theramelao ya Profense di swerwe nakong e tee), nkgetheng yo bjalo o lebanwe ke go bewa bjalo ka moemedi makgeng a go feta le tee, phathi yeo e tšweleditšego mananeo a mabjalo, mo matšatšing a mabedi morago ga pego ye bjalo, e tla laetša Khomišene gore nkgetheng yo bjalo o swanetše go bewa kae goba nkgetheng yoo o tla šoma ka theramelaong efe, go ya ka mo go ka bago ka gona, mme ge go le bjalo leina la nkgetheng le tla tlošwa mo mananeong a mangwe.

(3) Go tloga moo Khomišene e tla phatlalatša maina a baemedi ka go theramelao goba ditheramelao.”.

10. Phetošo ya temana 18 ka go tloša temana (b) mme gwa bewa temana ye e latelago:

“(b) moemedi o bewa bjalo ka moromelwa wa go ya go ile wa Khansele ya Setšhaba ya Diprofense;”.

11. Go bea temana ye e latelago legatong la temana ya 19:

“19. Mananeo a bonkgetheng ba phathi ye e ukangwego go temana 16(1), a ka oketšwa gatee fela nakong ye e itšego lebakeng la dikgwedi tša mathomo tše 12 morago ga tšatšikgwedi la kgetho ya baemedi go ya ka temana ya 16 le phethilwe, gore go tle go kgonwe go tlatša dikgoba

tše ka tšwelelago: Ge fela tlaleletšo yeo e ka dirwa mafelelong a lenaneo.”.

12. Go tlošwa ga temana 23 mme gwa bewa temana ye e latelago:

“Dikgala

23. (1) Ge go ka hlolega sekgala ka go theramelao yeo Šetulo ye e šomago, phathi yeo e kgethilego leloko leo le tšwago, e tla tlatša sekgala seo ka go kgetha motho –

(a) yoo leina la gagwe le lego lenaneong la bonkgetheng leo leloko le le tšwago le bego le kgethilwe go lona mathomong; le

(b) yo e lego yo a latelago wa maswanedi le gona e le yo a hwetšagalago lenaneong.

(2) Tšhišinyo ya go tlatša sekgala e tla neelwa Spikara e ngwadilwe.

(3) Ge phathi yeo e emetšwego ka theramelaong e ka phatlalala goba ya hwa, maloko a yona a tlogela ditulo tša ona go ya ka temana ya 23A(1), ditulo tšeo di angwago di tla abelwa diphathi tše di šetšego ka go lekana bjalo ka ge nke ditulo tše bjalo di be di lobilwe go ya ka temana 7 goba 14, ka moo go ka bago ka gona.”.

13. Go tsenywa ga temana ye e latelago morago ga temana 23:

“Mabaka a mangwe gape a tahlegelo ya boleloko bja ditheramelao.

23A. (1) Motho o lahlegelwa ke boloko ka go theramolao ye e angwago ke Šetulo ye ge motho yoo e sa hlwe e le leloko la phathi yeo e mo kgethilego bjalo ka leloko la theramelao.

(2) Go sa šetšwe temana (1) phathi efe le efe ya dipolitiki ye e lego gona, e ka kgona nakong ye nngwe go fetola leina la yona.

(3) Molao wa Palamente, o ka kgona, lebakeng le le kwalago morago ga ge Molaotheo wo mofsa o seno thoma go šoma, o bewe go ya ka karolo 76(1) ya Molaotheo wo mofsa go fetola temana ya 23 go beakanyetša tsela yeo go tlogo kgontšha leloko la theramelao, le le emišago go ba leloko la phathi yeo e le kgethilego, le itshwarele boleloko bja theramelao ye bjalo.

(4) Molao wa Palamente wo o ukangwego go temana ya (3) le wona o ka beakanyetša gore –

(a) phathi ye e lego gona e ka kopana le phathi ye nngwe; goba

(b) phathi efe goba efe e ikarole go ba diphathi tša go feta e tee.”.

14. Phumolo ya temana 24.

15. Phetošo ya temana 25 –

(a) ka go tloša tlhalošišo ya “Khomišene” mme gwa bewa tlhalošišo ye e latelago:

“‘Khomišene’ e ra gore Khomišene ya Kgetho yeo e ukangwego go karolo 190 ya Molaotheo wo mofsa;”;

(b) ka go tsenya tlhalošišo ye e latelago morago ga tlhalošišo ya “lenaneo la setšhaba”:

“‘Molaotheo wo mofsa’ o ra Molaotheo wa Repabliki ya Afrika-Borwa, 1996;”.

16. Phumolo ya temana 26.

KOKETŠO B

Mmušo wa Mohlakanelwa:

Lehlakore la Setšhaba

1. Karolo 84 ya Molaotheo wo mofsa e tsewa gore e na le dikarolwana tša tlaleletšo tše di latelago:

“3. Mopresidente o swanetše go rerišana le Batlatšamopresidente ba Phethišo –

(a) mo tlhabolong le phethagatšong ya merero ya mmušo wa setšhaba;

(b) ditabeng ka moka tše di amanago le taolo ya Kabinete le go phetha mešomo ga Kabinete;

(c) mo kabelong ya mediro go Motlatšamopresidente wa Phethišo;

(d) pele ga ge a dira peo efe goba efe ka fase ga Molaotheo goba molao wo mongwe le wo mongwe, go akaretšwa le peo ya ambasadara goba baemedi ba bangwe ba diplomate;

(e) pele ga ge a bea dikhomišene tša dinyakišišo;

(f) pele ga ge a bitša referendamo; le

(g) pele ga ge a swarela goba a fega kotlo ya basenyi.”.

2. Karolo 89 ya Molaotheo wo mofsa e tšewa gore e na le karolwana ye e latelago ya tlaleletšo:
  - “(3) Dikarolwana (1) le (2) le tšona di šoma go Motlatšamopresidente wa Phethišo.”.
3. Temana (a) ya karolo 90(1) ya Molaotheo wo mofsa e tšewa gore e balega ka tsela ye:
  - “(a) Motlatšamopresidente wa Phethišo o beilwe ke Mopresidente;”.
4. Karolo 91 ya Molaotheo wo mofsa e tšewa gore e balega ka tsela ye:

“Kabinete

  91. (1) Kabinete e bopša ke Mopresidente, Motlatšamopresidente wa Phethišo le –
    - (a) ditona tše di sego ka fase ga 27 tšeo e lego maloko a Kgobokano ya Setšhaba mme ba beilwe go ya ka dipeelano tša karolwana ya (8) go fihla go (12); le
    - (b) tona e tee yeo e sego leloko la Kgobokano ya Setšhaba mme a beilwe go ya ka dipeelano tša karolwana (13), ge fela Mopresidente, a dira ka ditherišano le Motlatšamopresidente wa Phethišo le baetapele ba diphathi tšeo di kgathago tema, a bona gore peo ya tona ye bjalo e tloga e nyakega.
  - (2) Phathi ye nngwe le ye nngwe ye e nago le ditulo tše di sego ka fase ga 80 ka go Kgobokano ya Setšhaba e na le tokelo ya go kgetha Motlatšamopresidente wa Phethišo go tšwa go maloko a Kgobokano.
  - (3) Ge go se na le phathi goba phathi e tee e na le ditulo tše 80 goba ditulo tša go feta ka go Kgobokano, phathi ye e nago le palo ye kgolokgolo ya ditulo le phathi yeo ya bontši bja bobedi bja ditulo nngwe le nngwe e na le tokelo ya go kgetha Motlatšamopresidente wa Phethišo go tšwa malokong a Kgobokano.
  - (4) Ge a kgethilwe, Motlatšamopresidente wa Phethišo a ka kgona go ikgethela gore o nyaka go ba goba ga a rate go tšwela pele go ba leloko la Kgobokano.
  - (5) Motlatšamopresidente wa Phethišo a ka šomiša maatla mme o swanetše go phetha mediro yeo e abetšwego ofisi ya Motlatšamopresidente wa Phethišo ke Molaotheo goba e abetšwego ofisi ya gagwe ke Mopresidente.
  - (6) Motlatšamopresidente wa Phethišo o ba modirong –
    - (a) go fihla ka la 30 Aprele 1999 ge e se fela ge a tlošitšwe goba a biditšwe ke phathi ya gagwe go pethagatša peo go ya ka karolwana ya (2) le (3); goba
    - (b) go fihlela ge motho yo a kgethilwego go ba Mopresidente morago ga kgetho ya Kgobokano ya Setšhaba ye e swerwego pele ga la 30 Aprele,1999 a tšea modiro.
  - (7) Sekgala ka kantorong ya Motlatšamopresidente wa Phethišo se ka no tlatšwa ke phathi yeo e kgethilego motlatšamopresidente yoo.
  - (8) Phathi yeo e nago le ditulo tše di sego ka fase ga 20 ka go Kgobokano ya Setšhaba yeo e tšerego sephetho sa go kgatha tema mo go mmušo wa mohlakanelwa, e na le tokelo ya go fiwa e tee goba tše pedi tša dipotfolio tša Kabinete tše go tšona Ditona tše di ukangwego go karolwana (1)(a) di ka bewago, ka tekanyetšo ya palo ya ditulo tšeo di swerwego ke phathi ka go Kgobokano ya Setšhaba, ka papetšo ya palo ya ditulo tšeo di swerwego ke diphathi tše dingwe tše di kgathago tema.
  - (9) Dipotfolio tša Kabinete di swanetše go abelwa ka tshwanelo diphathi tšeo di kgathago tema go ya ka fomula ye e latelago:
    - (a) Khouta ya ditulo potfolio ka potfolio e swanetše go laetšwa ka go arola palomoka ya ditulo ka go Kgobokano ya Setšhaba tše di swerwego ke diphathi tše di kgathago tema ka moka ka palo ya dipotfolio malebana le Ditona tše di ukangwego karolwaneng ya (1)(a) di swanetšego go bewa, le e tee.
    - (b) Dipelo, go sa šetšwe desimale ya boraro le tše di latelago, ge di le gona, ke yona khouta ya dipalo potfolio ka potfolio.
    - (c) Palo ya ditulo tšeo di swanetšego go abelwa phathi ye e kgathago tema e hwetšwa ka go arola palomoka ya ditulo tše di swerwego ke phathi yeo ka go Kgobokano ya Setšhaba ka khouta

ye e ukangwego temaneng ya (b).

(d) Dipelo, ka taolo ya temana (e), di laetša palo ya dipotflio tšeo di swanetšego go abelwa phathi.

(e) Moo tirišo ya fomula ye go hlolago mašalela, ao a sa tsenego ka go palo ya dipotfolio tše di abetšwego phathi, mašalela ao a phenkgišana le mašalela a mangwe a go swana nawo a a tšwago go phathi ye nngwe goba diphathi, mme potfolio efe goba efe goba dipotfolio tše di šalago di sa abja, di swanetše go abelwa phathi goba diphathi tšeo di angwago go ya ka tatelano ya mašalela a godimodimo.

(10) Mopresidente morago ga go boledišana le Motlatšamopresidente wa Phethišo le baetapele ba diphathi tše di kgathago tema o swanetše –

(a) go beakanya dipotfolio tše itšego gore di abelwe diphathi tše di kgathago tema go ya ka palo ya dipotfolio tšeo di di abetšwego go ya ka karolwana (9);

(b) a bea malebana le dipotfolio tše bjalo, leloko la Kgobokano ya Setšhaba yo e lego setho sa phathi yeo potfolio yeo e abilwego ka tlase ga temana (a), bjalo ka Tona ye e ikarabelago go potfolio yeo;

(c) ge go ka nyakega malebana le mabaka a Molaotheo goba ka baka la kgahlego mmušong wo mokaone, a fetole taetšo efe goba efe ka tlase ga temana (a), fela ka taolo ya karolo (9);

(d) fediša peo efe goba efe ka tlase ga temana (b) –

(i) ge Mopresidente a kgopetšwe go dira bjalo ke moetapele wa phathi yeo Tona ye e ukangwago e lego leloko; goba

(ii) ge go ka nyakega ka mabaka a Molaotheo goba ka phišegelo ya mmušo wo mokaone; goba

(e) tlatša, ge go nyakega, fela ka taolo ya temana (b), sekgala ka ofising ya Tona.

(11) Karolwana (10) e swanetše go šomišwa ka moya wo o lego ka go kgopolo ya mmušo wa mohlakanelwa, mme Mopresidente le badirišani ba bangwe ba ba amegago, ba swanetše gore mo tirišong ya bona ya karolwana ye ba nyake go fihlelela kwano mabakeng ka moka: Ge fela go ka se fihlelelwe kwano mo go –

(a) tirišo ya maatla ao a ukangwego go temana (a), (c) goba (d)(ii) tša karolwana yeo, sephetho sa Mopresidente se agelwa morako:

(b) tirišo yeo ya maatla e ukangwego go temana (b), (d)(i) goba (e) ya karolwana ye e amago motho yo e sego leloko la phathi ya Mopresidente sephetho sa moetapele wa phathi yeo motho yoo e lego leloko, se fiwa šedi; le

(c) tirišo ya maatla a ukangwego temaneng (b) gob (e) ya karolwana ye e amago motho yo e lego setho sa phathi ya Mopresidente, gona sephetho sa Mopresidente se fiwa šedi.

(12) Ge taetšo ya kabo ya dipotfolio e fapantšwe ka tlase ga karolwana (10)(c), Ditona tše di amegago di swanetše go tlogela dipotfoilo tša tšona, eupša di ka kgethwa gape, mo go kgonegago, go bewa dipotfoliong tše dingwe tše di abetšwego diphathi tša tšona go ya ka mabaka a taetšo ye e fapantšwego.

(13) Mopresidente –

(a) ka go rerišana le Motlatšamopresidente wa Phethišo le baetapele ba diphathi tše di kgathago tema, o swanetše –

(i) go laetša potfolio ye itšego ya Tona ye e ukangwego karolwaneng (1)(b) ge go ka nyakega malebana le sephetho sa Mopresidente ka tlase ga karolwana ye;

(ii) a bee, mabapi le potfolio yeo, motho yo e sego leloko la Kgobokano ya Setšhaba, bjalo ka Tona ye e rwelego boikarabelo bja potfolio yeo; gomme go

(iii) tlatšwe, ge go nyakega, sekgala mabapi le potfolio yeo; goba

(b) morago ga go rerišana le Motlatšamopresidente wa Phethišo, le baetapele ba diphathi tše di kgathago tema, a fediše peo ka tlase ga temana (a) ge go ka nyakega, go hlokometšwe mabaka a Molaotheo goba phišegelo ya mmušo wo kaone.

(14) Dikopano tša Kabinete di swanetše go hlahlwa ke Mopresidente, goba, ge Mopresidente a laela, ke Motlatšamopresidente wa Phethišo; ge fela motlatšamopresidente wa Phethišo a swara marapo dikopanong tša Kabinete ka tšhielano, ge e se ge mabaka a tšhoganetšo le moya wo o lego ka go kgopolo ya mmušo wa mohlakanelwa di tsoma go eba ka tsela ye nngwe.

(15) Kabinete e swanetše go šoma ka tsela ye e lego gore e ela šedi moya wa go tsoma kwano wo o lego ka garee ga kgopolo ya mmušo wa mohlakanelwa gammogo le nyakego ya pušo ye e kgontšhago.”

5. Karolo 93 ya Molaotheo wo mofsa e tšewa gore e balega ka tsela ye:

“Peo ya Batlatšatona

93. (1) Mopresidente a ka, morago ga go rerišana le Motlatšamopresidente wa Phethišo le baetapele ba diphathi tše di kgathago tema ka Kabineteng, hloma diposo tša Batlatšatona.

(2) Phathi e na le tokelo ya go abelwa poso e tee go ba diposo tše pedi tša batlatšatona ka tekanyetšo ya go swana le go ya ka fomula ya go swana le ya ka moo dipotfolio di abjago ka gona ka Kabineteng.

(3) Dipeakanyetšo tša tša karolo 91(10) go fihla go (12), ka diphetogo tše di nyakegago, mabapi le Batlatšatona, mme mo tirišong ye bjalo kukamo mo karolong yeo go Tona goba potfolio, di swanetše go balwa bjalo ka kukamo go Motlatšatona goba poso ya motlatšatona, ka go latelana.

(4) Ge motho a beilwe go ba Motlatšatona wa potfolio ye nngwe le ye nngwe ye e filwego Tona –

(a) Motlatšatona yoo o swanetše go diriša maatla le go phethagatša mediro legatong la Tona ye e lebanego, maatla afe goba afe le mediro ye e filwego Tona yeo go ya ka molaogoba go sego bjalo, ka taolo ya ditaolo tša Mopresidente, e fiwe Motlatšatona yoo ke Tona; le

(b) kukamo efe goba efe mo molaong go Tona yeo e swanetše go hlaloswa gore e akaretša kukamo go Motlatšatona yo a šomago go ya ka modiro wo a o filwego ka tlase ga temana (a) ke Tona, yoo Motlatšatona a šomago legatong la gagwe.

(5) Nako le nako ge Motlatšatona a se gona goba mabakeng afe goba afe a sa kgone go dira goba go phetha efe goba efe ya maatla goba mediro ya ofisi, Mopresidente a ka bea Motlatšatona yo mongwe le yo mongwe goba motho yo mongwe le yo mongwe go šoma sa motšwaoswere sa Motlatšatona yoo, e ka ba ka kakaretšo goba mo tirišong goba phetagatšong ya maatla a itšego goba mohola.”

6. Karolo 96 ya Molaotheo wo mofsa go tšewa gore e na le dikarolwana tše di latelago tša tlaleletšo:

“(3) Ditona di na le maikarabelo mongwe le mongwe go Mopresidente le go Kgobokano ya Setšhaba mabapi le tshepedišo ya dipotfolio, mme maloko ka moka a Kabinete le ona a na le maikarabelo ka seboka mo pethagatšong ya mediro ya bona ya mmušo wa setšhaba le merero ya wona.

(4) Ditona di swanetše go laola dipotfolio tša tšona go ya ka morero wo o beilwego ke Kabinete.

(5) Ge Tona e šitwa ke go laola potfolio ya yona go ya ka morero wa Kabinete, Mopresidente a ka n yaka gore Tona yeo e amegago e dire gore taolo ya potfolio ya gagwe e gate ka mošito o tee le morero woo.

(6) Ge Tona ye e amegago e šitwa ke go ikamanya le senyakwa sa Mopresidente ka tlase ga karolwana (5), Mopresidente a ka no tloša Tona yeo modirong –

(a) ge e le gore ke tona ye e ukangwego mo go karolo (91)(1)(a), morago ga go rerišana le Tona mme, ge Tona e se setho sa phathi ya Mopresidente goba e se moetapele wa phathi ye e kgathago tema, le gona ka morago ga ditherišano le moetapele wa phathi ya Tona yeo; goba

(b) ge e le gore ke tona ye e ukangwego mo go karolo 91(1)(b), morago ga go rerišana le Batlatšamopresidente wa Phethišo le baetapele ba diphathi tše di kgathago tema.”

KOKETŠO C

Mmušo Wa Mohlakanelwa:

Lehlakore la Diprofense

1. Karolo 132 ya Molaotheo wo mofsa e tšewa gore e balega ka tsela ye:

“Dikhuduthamaga

132. (1) Khuduthamaga ya Profense e bopša ke Tonakgolo le maloko a a sego ka fase ga 10 a a beilwego ke Tonakgolo go ya ka karolo ye.

(2) Phathi ye e nago le dipersente tše 10 tša ditulo tša theramelao ya profense yeo e tšerego sephetho sa go kgatha tema mmušong wa mohlakanelwa wa setšhaba, e na le tokelo ya go abelwa potfolio goba go feta ka go Khuduthamaga ka tekanyetšo go ya ka palo ya ditulo tše di swerwego ke yona ka go theramelao ka papetšo le palo ya ditulo tše di swerwego ke diphathi tše dingwe tše di kgathago tema.

(3) Dipotfolio tša khuduthamaga di swanetše go abelwa diphathi tše di kgathago tema go ya ka fomula ya go swana le ye e beilwego mo go karolo ya 91(9), mme mo tšhomišong ya fomula kukamo mo karolong ye go –

(a) Kabinete e swanetše go balwa bjalo ka kukamo go Khuduthamaga;

(b) Tona, e swanetše go balwa bjalo ka kukamo go leloko la Khuduthamaga; le

(c) Kgobokano ya Setšhaba, e swanetše go balwa bjalo ka kukamo go theramelao ya profense.

(4) Tonakgolo ya profense ka therišano le baetapele ba diphathi tše di kgathago tema o swanetše –

(a) go laetša dipotfolio tše itšego tše di swanetšego go abelwa diphathi tše di kgathago tema go ya ka palo ya dipotfolio tše di abetšwego go ya ka dipeelano tša karolwana (3);

(b) go bea malebana le potfolio ye nngwe le ye nngwe leloko la theramelao ya profense yo e lego leloko la phathi yeo potfoliong yeo e abilwego ka tlase ga temana (a), bjalo ka leloko la Khuduthamaga le rwelego boikarabelo bja potfolio yeo;

(c) ge go ka nyakega, mabakeng a Molaotheo goba ka phišegelo ya mmušo wo kaone, a fapantšhe taetšo ye nngwe le ye nngwe ka tlase ga temana (a), ka taolo ya karolwana (3);

(d) a fediše efe goba efe ka tlase ga temana (b) –

(i) ge Tonakgolo a kgopetšwe go dira bjalo ke moetapele wa phathi yeo leloko le la Khuduthamahga e lego leloko la phathi ya gagwe; goba

(ii) ge go ka nyakega, mabakeng a Molaotheo goba ka phišegelo ya mmušo wo kaone: goba

(e) go tlatša, mo go nyakegago, ka taolo ya temana ya (b), sekgala ka ofising ya leloko la Khuduthamaga.

(5) Karolwana (4) e swanetše go dirišwa ka moya wo o akaretšwago ka kgopolong ya mmušo wa mohlakanelwa wa setšhaba, mme Tonakgolo le badirišani ba ba amegago ba swanetše, mo tšhomišong ya karolwana yeo, ba nyake go fihlelela kwano mabakeng ka moka: Ge fela kwano yeo e ka se fihlelelwe mo go –

(a) tirišo ya maatla a a ukangwego temaneng ya (a), (c) goba (d)(ii) ya karolwana yeo, sephetho sa Tonakgolo se agelwa morako.

(b) tirišo ya maatla ao a ukangwego mo go temana (b), (d)(i) goba (e) tša karolwana yeo mme di ama motho yo e sego leloko la phathi ya Tonakgolo, sephetho sa moetapele wa phathi yeo motho yo e lego leloko, ke sona se fiwago šedi; le

(c) tirišo ya maatla a a ukangwego go temana (b) goba (e) ya karolwana yeo mme a ama motho yo e lego leloko la phathi ya Tonakgolo, gona sephetho sa Tonakgolo se fiwa šedi.

(6) Ge peakanyetso efe goba efe ya kabo ya dipotfolio e fapantšhitšwe ka tlase ga karolwana (4)(c), maloko ao a angwago a swanetše go tloga potfoliong tše eupša a ka kgethwa gape, moo go kgonegago, go bewa ka dipotfoliong tše dingwe le tše dingwe tše di filwego diphathi tša bona go ya ka dipeelano tša phapantšho.

- (7) Dikopano tša Khuduthamaga di swanetše go hlahlwa ke Tonakgolo ya profense.
- (8) Khuduthamaga e swanetše go šoma ka tsela ye e lego gore e hlokomela bohlokwa bja go tsoma kwano ka moya wo o lego ka kgopolong ya mmušo wa mohlakanelwa, gammogo le bohlokwa bja pušo ye e kgontšhago.”.

2. Karolo 136 ya Molaotheo wo mofsa go tšewa gore e na le dikarolwana tše di latelago tša tlaleletšo:

“(3) Maloko a Dikhuduthamaga a ikarabela mongwe le mongwe go Tonakgolo le go thteramelao ya profense malebana le taolo ya dipotfolio tša bona, mme maloko a mangwe ka moka a Khuduthamaga, le wona bjalo, a ikarabela ka seboka mabapi le phethagatšo ya mediro ya mmušo wa profense le go merero ya wona.

(4) Maloko a Dikhuduthamaga a swanetše go laola dipotfolio tša ona go ya ka morero wo o beilwego ke Khuduthamaga.

(5) Ge leloko la Khuduthamaga le šitwa ke go laola potfolio ya lona go ya ka morero wa Khuduthamaga, Tonakgolo a nyaka gore leloko leo le amegago le kuke taolo ya potfolio ya lona gore e tle e nyalelane le morero woo.

(6) Ge leloko leo le amegago le šitwa ke go ikamanya le nyakego ya Tonakgolo ka tlase ga karolwana (5), Tonakgolo a ka tloša leloko leo modirong morago ga go rerišana le leloko, mme ge leloko leo e se leloko la phathi ya Tonakgolo goba e se moetapele wa phathi ye e kgathago tema, le gona morago ga ditherišano le moetapele wa phathi ya leloko leo.”.

KOKETŠO D

Tshepedišo ya merero ya setšhaba le ditirelo tša tšhireletšo: Diphetošo go dikarolo tša Molaotheo wa pele

1. Phetoso ya Karolo 218 ya Molaotheo wa peleng –

(a) ka go tloša mo karolwaneng (1) mantšu ao a tlogo pele ga teamana (a) mme gwa bewa mantšu a a latelago:

“(1) Go ya ka ditaello tša Tona ya Polokego le Tšhireletšo, Komišenare ya Setšhaba e tla rwala maikarabelo godimo ga –”;

(b) ka go tlosa temana ya (b) ya karolwana (1) mme gwa bewa temana ye e latelago:

“(b) peo ya dikomišenara tša diprofense;”;

(c) ka go tlosa temana (d) ya karolwana (1) mme gwa bewa temana ye e latelago:

“(d) nyakišišo le thibelo bosenyi bja dihlopha goba bosenyi bjo bo nyakago nyakišišo le thibelo ya setšhaba goba botsebi bjo ikgethago;” le

(d) ka go tlosa temana ya (k) ya karolwana ya (1) mme gwa bewa temana ye e latelago:

“(k) go hlongwa le go lotwa ga kagišo setšhabeng, mephato ya maphodisa e swanetše go dirišwa go thekga le ge e kgopelwa ke Komišinare wa Profense;”

2. Go fetolwa ga karolo 219 ya Molaotheo wa peleng ka go bea legatong la karolwana (1) mantšu a a tlogo pele ga temana (a) mantšu a a latelago:

“(1) ka taolo ya karolo 218(1), Komišenare wa Porofense o tla rwala boikarabelo bja –”.

3. Phetošo ya karolo 224 ya Molaotheo wa peleng ka go tlosa peelano go karolwana (2) mme gwa bewa peelano ye e latelago:

“Ge fela karolwana ye le yona e tlo šoma godimo ga maloko a madira afe goba afe ao a neetšego lenaneo la ona la bahlankedi morago ga go thoma go šoma ga Molaotheo wa Afrika-Borwa, 1993 (Molao wa 200 wa 1993), eupša pele ga go amogelwa ga sengwalwa sa molaotheo bjalo ka ge go ukangwe mo karolong ya 73 ya Molaotheo woo, ge lekgotla la dipolitiki leo e lego ka fase ga bolaodi le taolo ya lona goba yeo e amanego le yona mme e tšwetšago pele maikemišetšo a yona mo go Khansele ya Khuduthamana ya Phetišetšo mme a kgathilego tema mo dikgethong tša mathomo tša Kgobokano ya Setšhaba, le ditheramelaong tša Diprofense ka tlase ga Molaotheo woo o boletšwego.”.

4. Phetošo ya karolo 227 ya Molaotheo wa peleng ka go bea karolo ye e latelago legatong

la karolwana (2):

“(2) Madira a Tšhireletšo a Setšhaba a tla diriša maatla a ona mme a pjhethagatša mediro ya ona go thekga dikgahlego tša setšhaba fela go ya ka Kgaolo 11 ya Molaotheo wa Repabliki ya Afrika-Borwa, 1996.”

5. Phetošo ya karolo 236 ya Molaotheo wa peleng –

(a) ka go bea karolwana ye e latelago legatong la

karolwana (1):

“(1) Tirelo ya setšhaba, kgoro ya mmušo, taolo goba tirelo ya tšhireletšo yeo pejana ga go thoma ga Molaotheo wa Repabliki ya Afrika-Borwa, 1996 (morago ga mo o bitšwa “Molaotheo wo mofsa”), di bego di phetagatša mešomo ya mmušo, di tšwela pele ka mediro ya tšona go ya ka dipeelano tša molao wo o šomago go yona go fihla ge e fedišwa goba e kopanywa goba e amantšhwa le sehlongwa se maleba goba e ntšhiwa ka phokotšo goba e tlemagantšhwa le sehlongwa se sengwe le se sengwe.”;

(b) ka go tloša karolwana (6) mme legatong la yona gwa bewa karolwana ye e latelago:

“(6) (a) Mopresidente a ka bea khomišene go lekola phetšo goba phetošo ya kwano, peo goba tšwetšopele goba kabelo ya pakatiro goba peelano ya tirelo goba dikholo tše dingwe, tšeo di hlolegilego magareng a 27 Aprele 1993 le 30 Setemere 1994 malebana le motho mang le mang yo a ukangwego mo go karolwana (2) goba batho ba mohuta woo.

(b) Khomišene e ka bušetša morago goba ya fetola kwano, peo, tthatlošo goba kabo ge e sa loka goba ge e sa kgotsofatše mabakeng a taba yeo.”; mme

(c) ka go tloša “Molaotheo wo,” mo e lego gona mo karolong ya 236, mme gwa bewa “Molaotheo wo mofsa”.

6. Phetošo ya karolo 237 ya Molaotheo wa peleng –

(a) ka go tloša temana (a) ya karolwana (1) mme legatong la yona gwa bewa temana ye e latelago:

“(a) Peakanyo ya dihlongwa ka moka tše di ukangwego mo karolong ya 236(1), ka ntle le mefato ya madira yeo e ukangwego karolong ya 224(2), e tla tšwela pele ka go šoma morago ga go go thoma go šoma ga Molaotheo wa Repabliki ya Afrika-Borwa, 1996, ka nepo ya go hloma –

(i) tshepedišo ye kaone makaleng a setšhaba a mmušo go phethagatša merero yeo e lego taolong ya lekala la setšhaba; le

(ii) tshepedišo ye kaone ya profense ye nngwe le ye nngwe go šomana le merero yeo e welago taolong ya mmušo wa profense ye nngwe le ye nngwe.”; le

(b) ka go tloša temanyana (i) ya karolwana (2)(a) mme gwa bewa temanyana ye e latelago:

“(i) dihlongwa tšeo di ukangwego karolong 236(1), ka ntle le mefato ya madira, di tla ba magetleng a mmušo wa setšhaba, woo o tlogo šikara boikarabelo bja tšona ka thušano le mebušo ya diprofense.”

7. Phetošo ya karolo 239 ya Molaotheo wa peleng ka go bea karolwana ye e latelago legatong la karolwana (4):

“(4) Ka taolo ya le go latela molao ofe goba ofe wo o šomago, dithoto, ditokelo, metšhelo ya dithoto le dikoloto tša madira kamoka tše di ukangwego karolong 224(2) di tla tšwa go Madira a Tšhireletšo a Setšhaba go ya ka ditaelo tša Tona ya Tšhireletšo.”

Šetulo 7

Melao ye e phumotšwego

NOMORO LE LEINA

NGWAGA WA

MOLAO

Molao 200 wa 1993 Molaotheo wa Repabliki ya Afrika-Borwa, 1993

Molao 2 wa 1994 Molao wa go Fetola Molaotheo wa Afrika-Borwa, 1994

Molao 3 wa 1994 Molao wa Bobedi wa go Fetola Molaotheo wa

Afrika-Borwa, 1994
 Molao 13 wa 1994 Molao wa boraro wa go fetola Molaotheo wa
 Afrika-Borwa, 1994
 Molao 14 wa 1994 Molao wa Bone wa go fetola Molaotheo wa
 Afrika-Borwa, 1994
 Molao 24 wa 1994 Molao wa Boselela wa go Fetola Molaotheo wa
 Afrika-Borwa, 1994
 Molao 29 wa 1994 Molao wa Bohlano wa go Fetola Molaotheo wa
 Afrika-Borwa, 1994
 Molao 20 wa 1995 Molao wa go Fetoša Molao wa Repabliki ya
 Afrika-Borwa, wa 1995
 Molao 44 wa 1995 Molao wa Bobedi wa go Fetoša Molaotheo wa
 Afrika-Borwa, 1995
 Molao 7 wa 1996 Molao wa Phetošo ya Molaotheo wa Repabliki ya Afrika-Borwa, 1996
 Molao 26 wa 1996 Molao wa Boraro wa Phetošo ya Molaotheo wa
 Afrika-Borwa 1996

TŠHUPANE

(Hlokomela: Nomoro ye e tšwelelago ka morago ga tlhalošo, ke nomoro ya karolo yeo hlalošo e hwetšwago go yona.)

Koša, 4
 Mohlakišikakaretšo, 181,188
 Molao wa Ditokelo –
 Tumelelo go dikgorotsheko, 34
 Tumelelo ya tshedimošo, 32
 Tirišo, 8
 Batho bao ba swerwego, ba golegilwego le ba latofatšwago, 35
 Kgobokano, tšhupetšo, kgwabo le ngongorego, 17
 Bana, 28
 Boagi, 20
 Dihlopha tša setšo, bodumedi le tša polelo, 31
 Thuto, 29
 Phethagatšo ya ditokelo, 38
 Tikologo, 24
 Tekano, 9
 Seriti sa botho, 10
 Tokologo le tšhireletšo ya motho, 12
 Tokologo ya kwano, 18
 Tokologo tlhagišong ya maikutlo, 16
 Tokologo ya mosepelo le madulo, 21
 Tokelo ya Bodumedi, Tumelo le kgopolo, 15
 Tokologo ya go gweba, mošomo le profesešene, 22
 Tlhokomelo ya tša maphelo, dijo, meetse le tšhireletšo ya leago, 27
 Kago ya dintlo, 26
 Tlhathollo, 39
 Dikamano modirong, 23
 Polelo le setšo, 30
 Bophelo, 11
 Phokotšo ya ditokelo, 36

Ditokelo tša dipolitiki, 19
Sephiri, 14
Dithoto, 25
Kgatotaolo ye e lokilego, 33
Bokgoba, Bohlanka, le go šomišwa ka kgapeletšo, 13
Maemo a tšhoganetšo, 37
Kgašo, Bolaodi bjo ikemetšego bja go laola, 181, 192
Ditekanyetšo, 215
Pankakgolo, 223-225
Mmušo wa Mohlakanelwa, 41
Boagi, 3
Kabinete, 91-99, 101, 102
Khomišene ya tekano ya bong, 181, 187
Khomišene ya Tšwetšopele le Tšhireletšo ya ditokelo tša setho, sedumedi le Dihlopha tša Maleme, 181, 185, 186
Melao ye e fapanago, 146-150
Dikgorotsheko –
Kgorotsheko ya Molaotheo, 167
Dikgotlakgolo, 169
Dikgorotsheko tša bomaseterata le tše dingwe, 170
Maatla a dikgorotsheko mererong ya Molaotheo, 172
Kgorokgolo ya Boipeletšo, 168
Tšhireletšo, 200-204
Khomišene ya Dikgetho, 181, 190, 191
Ditshepedišo tša kgetho tša Bahlankedi ba Molaotheo, Šetulo 3, Karolo A
Bolaodiphethiši
Diprofense, 25
Republiki, 85
Dikhansele tša Dikhuduthamaga, 132-141
Ditšhelete, setšhaba, 213, 214, 216, 217
Ditšhelete, Profense le tikologo, 226-230
Khomišene ya Ditšhelete le Metšhelo, 220-222
Folaga ya Setšhaba, 5
Thekgo ya ditšhelete go diphathi tša dipolitiki, 236
Khomišene ya Ditokelo tša Botho, 181, 184
Bolaodi bjo ikemetšego bja go laola kgašo, 192
Botseka, 209, 210
Molao wa Ditšhabatšhaba, 231-233
Maatlaboahlodi, 165
Bahlankedi ba toka, 174-177
Khomišene ya Ditirelo tša Toka, 178
Tshepedišo ya toka, 166
Maleme, 6
Go dira melao, 73-82
Maatla a go hloma Melao, 43, 44
Mmušogae, 152, 163
Bommasepala, 151-164
Kgobokano ya Setšhaba –
Sebopego le kgetho, 46

Diphetho, 53
Bohlatse goba tshedimošo pele ga Kgobokano ya Setšhaba, 56
Maatla, 55
Tumelelo ya Setšhaba, 59
Khansele ya Setšhaba ya Diprofense –
Kabo ya baemedi, 61
Tlhamo, 60
Diphetho, 65
Bohlatse goba tshedimošo pele ga Khansele ya Setšhaba, 69
Kgathotema ya diphatlhi ka boemeding bja diprofense, Šetulo 3, Karolo B
Kgathotema ya baemedi ba mebušogae, 67
Baemedi ba go ya go ile, 62
Maatla, 68
Tumelelo ya Setšhaba, 72
Palamente, 42
Maphodiša, 205-208
Ditonakgolo, 127-130
Mopresidente, 83-89
Bolaodi bja botšhotšhiši, 179
Diprofense, 103
Melaotheo ya diprofense, 142-145
Ditheramelao tša Diprofense, 104-121
Kgopelo ya Maloko go Kgorotshoko ya Molaotheo, 122
Ditokelo tša baemedi ba go ya go ile ba ditheramelao tša
diprofense, 113
Tumelelo ya setšhaba, 118
Taolo ya merero ya Setšhaba, 195
Khomišene ya Ditirelo tša Setšhaba, 196
Tirelo ya Setšhaba, 197
Mošireletši wa Setšhaba, 181, 182
Ditirelo tša Tšhireletšo, 198, 199
Boipopo, 235
Bogolo bja Molaotheo, 2
Baetapele ba setšo, 211, 212
Molaotheo
wa Repabliki ya Afrika Borwa, 1996
Bjalo ka ge o amogetšwe ka la 8 Mei 1996 le bjalo ka ge o fetošwe ka la 11 Oktoboro 1996 ke
Kgobokano ya Molaotheo

Molao o Tee wa Setšhaba se Tee	
Diteng	
Matseno	1
Kgaolo ya 1	3
Mabakatheo	
Kgaolo ya 2	6
Molao wa Ditokelo	
Kgaolo ya 3	27
Mmušo wa mohlakanelwa	
Kgaolo ya 4	29
Palamente	
Kgaolo ya 5	57
Mopresidente le Khuduthamaga ya Setšhaba	
Kgaolo ya 6	65
Diprofense	
Kgaolo ya 7	88
Mmušogae	
Kgaolo ya 8	97
Dikgorotsheko le Tshepedišo ya Toka	
Kgaolo ya 9	108
Dihlongwa tša Mmušo tše di	
Thekgago Temokrasi ya Molaotheo	
Kgaolo ya 10	116
Taolo ya Merero ya Setšhaba	
Kgaolo ya 11	122
Ditirelo tša Tšhireletšo	
Kgaolo ya 12	129
Baetapele ba Setšo	
Kgaolo ya 13	130
Ditšhelete	
Kgaolo ya 14	141
Dipeakanyetšokakaretšo	
Šetulo 1	146
Folaga ya Setšhaba	
Šetulo 2	148
Dikano le Maitlamo a Mmakgonthe	
Šetulo 3	152
Ditshepedišo tša kgetho	
Šetulo 4	156
Makalatirišwa ao a amago sammaletee bolaodi bja Mebušo ya Naga le ya Profense	
Šetulo 5	159
Makalatirišwa ao a amago fela bolaodi bja Theramelao ya Profense	
Šetulo 6	161
Dithulaganyo tša phetelo	

Šetulo 7 198
Melao ye e phumotšwego
Tšhupane 199